

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ve SANATLARI ANABİLİM DALI**

**İSLAM TARİHİNDE HZ PEYGAMBER DÖNEMİNDE
SİYER KAYNAKLARINA GÖRE İSLAM'A GİRİŞ ŞEKİLLERİ
(ÖRNEKLERİ)**

MASTER TEZİ

**Hazırlayan
Abdullah SEZİKLİ**

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ramazan KARAMAN**

Ankara - 2006

ÖNSÖZ

“Asr-ı Saadette İslam’ı Kabul Etme Örnekleri” araştırma konusu olarak seçilirken insanlık tarihi içerisinde Hz Peygamber’in konumu, son Peygamber olması, insanlara ve insanlığa örnek olması, kıyamete kadar devam edecek olan Kur’an-ı Kerim’in peyderpey 23 yıl içerisinde nazil olması, bütün peygamberlerde olduğu gibi Hz Peygamberin gayesinin tevhid akidesini ihya etmek olacağı, ayrıca insanların örfleri adetleri, siyasi, sosyal, ekonomik ve kültür durumları göz önüne alınmıştır.

Ayrıca vahy-i ilahinin nüzulü ile İslam’ı kabul etme örnekleri başlamış olup, Hz Peygamber’in irtihaline kadar devam etmiştir. Bu süre içerisinde farklı zamanlarda farklı zeminlerde yine farklı örnekler ortaya çıkacaktır. Araştırma konumuzun ana başlıkları bu farklılığı yansıtacaktır. İslam’ı kabul etme konusunda birlikteliği sağlayan inanç, tevhid olacaktır. Bu olgu dünya kurulduğundan beri Allah tarafından gönderilen bütün peygamberlerin müşterek olgusu ve bu gayede peygamberlerin birleştiği nokta olacaktır.

İslam’ı kabul etme örnekleri, İslam’ın doğuşundan itibaren devam eden süre içerisinde, fertlerden topluluğa, topluluktan da hicaz bölgesindeki şehirlere sirayet edecektir. Neticede her milletin ilk meyveleri konumundaki kölelerin İslam’ı kabulü ile dünya tarihinde görülmemiş bir tablo ortaya çıkacaktır. Rum milletinin ilk meyvesi Süheyb-i Rumi, Fars milletinin ilk meyvesi Selman-ı Farisi, Habeş milletinin ilk meyvesi, Bilal-i Habeşi’nin kölelikten kurtularak İslam’ı kabul etmeleri, Hicaz bölgesine çeşitli vesilelerle (özellikle köle pazarlarından satın alınarak hürriyetlerine kavuşturulması) tevafuk olacaktır.

İslam’ı kabul etme örneklerini bir araya getiren müstakil bir çalışma bugüne kadar yapılmamıştır. İslam’a giriş şekilleri bütün olarak incelendiğinde Hz Peygamber’in Hicaz bölgesi ile olan temasları daha belirgin hale gelecektir.

Özellikle Mekke, Medine, Taif üçgeni bunun en güzel örneğidir. Araştırmacılara göre bu üç şehir dünyadaki üç kıtayı temsil etmektedir.

İnsanların İslam'ı kabul etmesinde, Hz Peygamber karşılık olarak bir maddi menfaat beklememiştir. İnsanları olduğu gibi kabul etmiş, onların eski hallerini, örflerini adetlerini inanç dışındaki davranışlarını irdelememiştir. Bilakis insanları olduğu gibi kabul etmiş, İslam'a girişte, zamanla hayatın akışı içerisinde zihniyetlerini, anlayışlarını tevhidi ve insanî merkezli olarak değiştirmiştir.

Amacımız, Hz Peygamber'in hayatın gerçekleri içinde doğru bir şekilde tanıtılmasını ve anlaşılmasını sağlamak; O'nun evrensel niteliğe sahip olan faaliyetlerini, davranışlarını ortaya koymak ve insanlara İslam'ı sunmada İslam'ı kabul ettirmede bütün içtenlikle samimi bir tarzda davranma modeli ortaya koyması, Yüce Allah'tan gelen mesajları İslam'a davette kullanması, kendini beşer olarak tanıtmaması, Kuran'ın mucizesini insanların İslam'ı kabulde kullanması, bütün güç ve kuvvetin hidayetini Allah'tan olduğuna insanları inandırması gerçeğini vurgulamaktır.

İslam'ı kabul etme örnekleri asr-ı saadette çok farklı şartlar altında zuhur etmiştir. Bu farklılığı doğuran siyasi, ekonomik, kültürel sebeplerin yanında şahısların; zamanın zeminin, mevkinin, inancın etkisi olmuştur.

Biz bu çalışmamızda sadece siyer kaynaklarına göre tarihi olayların tespitine çalışacağız, ileriki çalışmalarımızda farklılığı oluşturan sebeplerin ayrı bir araştırma konusu olabileceği kanaatindeyiz.

Araştırmamızda bu farklılığı tespit etmek İslam'a giriş şekillerini zenginleştireceği kanaatindeyiz. Bu zenginliğin, İslam'ın Cihanşümul bir din olmasında büyük katkısı olmuştur. İslam tabii ve fitri bir din olduğu gerçeğinden hareket edildiğinde, tabiiyete ve fıtrata dönüşte sebeplerin çokluğu, farklılığı değil, kâinattaki bütünlüğü, Tevhîdî birliği ve bir gayeyi vurgulamaktadır. Sözü

edilen tevhdî gaye bu araştırmada Hz Peygamber'in 23 yıllık icraatı içinde örneklerle ortaya açıkça çıkmış olacaktır.

İnsanların İşlam'ı kabul etmede, Hz Peygamber'in barış yolunu tercih ettiğini, savaş yolunu tercih etmediği gerçeği bu araştırmamızda ortaya çıkacaktır. Nitekim araştırmacılara göre Hz Peygamber'in 23 yıllık Peygamberlik süresinin savaş dönemi yüzde iki civarındadır. Bu durum Medine döneminde yüzde dört civarındadır. Amacımız; İşlam'ı kabul etmede etkin rolün, Hz Peygamber'in barışçı, müsamahakâr insanları ve fıtratı çok iyi bilmesi, gayesinin insanları imha değil, ihya etmek olduğu gerçeğine dikkatleri çekmektedir.

Yüce Allah tarafından Hz Muhammed'in önceden Peygamber olarak seğimi düşünülürse, doğuştan İşlam fıtratı üzere gelen peygamberin fıtratını bozmadığı ve gayesini tahakkuk ettirmede ruhi manada hiçbir engelin bulunmadığını görürüz. "şüphesiz ki Allah, Risaletini nereye vereceğini çok iyi bilendir".(Enam 6/124)

Kırk yaşında Cebrail'in Hz Peygamber'e gelişi ve İşlam'ı talimi Hz Peygamber'in Ruhi, ilmi ve maddi hazırlıklarının tamamlandığının işareti sayılabilir. Böylece en yakın aile etrafından toplumun en mağdur kesiminden, toplumun en güvenilir kişilerinin İşlam'a girişleri başlayacaktır. Bu kişilerin İşlam'a girişlerine etki eden sebeplerle, daha sonra İşlam'a giren kabilelerin ve şahısların etkilendiği noktalar farklı olacaktır. Nitekim İşlam'a ilk dönemlerde girenlerin (Mekke dönmemi ve Akabe biatleri, Hicret ve Bedir savaşına kadar) durumu ile Bedir zaferinden sonra İşlam'a girenler arasında keyfiyet farklılığı İşlam toplumunda kendini gösterecektir. Nitekim münafıkların, Müellefe-i Kulübün ve Tüleka grubunun ortaya çıkışı bunun delilleri olacaktır.

Araştırmamız, giriş ve iki bölümden ibaret olacaktır. Girişte, kaynaklar ve araştırmalar, İhtidâ ve İşlam'a giriş kavramı üzerinde durulacaktır. Birinci bölümde İşlam'a Ferdi Giriş şekilleri, gizli ve açıktan İşlam'a giriş konusu araştırılacaktır. İkinci bölümde ise İşlam'a toplu giriş şekilleri tespit edilmeye

alışılacaktır. Bu arada Nasr Suresindeki geçen ; “Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde ve insanların toplu olarak Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde, Rabbini överek tespih et, O'ndan bağışlanmanı dile, çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.”(Nasr 110/1–3)

Bu vesile ile araştırma konusunun tespiti ve tezin hazırlanmasında bize zaman ayırma lütfunda bulunan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ramazan Karaman'a teşekkürü borç bilirim.

Abdullah SEZİKLİ

Ankara 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
GİRİŞ	1
1- KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMALAR	1
2- “İHTİDÂ” VE “İSLAM’A GİRİŞ” KAVRAMI	3

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM’A FERDİ GİRİŞ ÖRNEKLERİ (PEYGAMBERLİĞİN İLK YILLARI)

1- CEBRAİL’İN İSLAM’I HZ. PEYGAMBER’E TEBLİĞİ	11
2- İSLAMA GİZLİ GİRİŞ, GİZLİ TEBLİĞ (PEYGAMBERLİĞİN İLK ALTI YILI)	14
2.1. İslam’a İlk Girenler	16
2.2. Dar-ı Erkam’ın İslam’a Girişte ve İslam Tarihindeki Yeri	22
2.3. Dar-ı Erkam’da İslam’a Girenler	25
3- İSLAM’A AÇIKTAN GİRİŞ, AÇIKTAN TEBLİĞ	27
3.1. Hz. Hamza ve Hz. Ömer’in Müslüman Oluşu	32
3.2. Hz. Ebu Bekir’in Azad Ettiği Kölelerin İslam’a Girişi	35
3.3. İstekleri Yerine Geldiğinde Müslüman Olanlar	36
3.4. Hz. Peygamber’in Ebu Talib’ten İsteddiği Tek Kelime	37
3.5. Kavmi Adına İlk Biat (Dimed El-Ezdi Örneği)	38
4- HZ. PEYGAMBER’İN HACC MEVSİMLERİNDE VE PANAYIRLARDA ARAP KABİLELERİNE İSLAM’I TEBLİĞİ	39

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM’A TOPLU GİRİŞ ÖRNEKLERİ (PEYGAMBERLİĞİN 10–23 YILLARI)

1- İLK HIRİSTİYAN HEYETİNİN İSLAM’A GİRİŞİ	42
2- MEDİNELİLERİN İSLAM’A GİRİŞ ŞEKİLLERİ	44
2.1. AKABE BEY’ATLARI	44
2.2. HİCRETLE BİRLİKTE MEDİNE’DE BARIŞ VE KARDEŞLİĞİN TESİSİ	48
2.3. BEDİR ZAFERİNİN TESİRİ İLE İSLAMA GİREN MEDİNELİLER	50
2.4. YAHUDİLERİN İSLAM’A GİRİŞİ	51
2.4.1. Abdullah b. Selam ‘ın İslam’a Girmesi	51
2.4.2. Meymune b. Yamin	53
2.4.3. Muhayrik	54

2.4.4. Hayber'de Safiye'nin Müslüman Oluşu Ve Hz. Peygamberle Evlenmesi	55
2.4.5. Hz. Peygamber'in Yahudileri Medine'deki İbadet Yerlerinde İslam'a Daveti	55
3- MEKKE'LİLERİN İSLAM'A GİRİŞ ÖRNEĞİ VE TULEKÂ GRUBU (GENEL AF)	56
4- HEVAZİN VE SAKİF KABİLELERİNİN İSLAM'A GİRİŞ ÖRNEĞİ VE MÜELLEFE-İ KULÛB	67
4.1. Müellefe-i Kulûb	81
4.2. Hz. Peygamberin Te'lif-i Kalb İçin Cüveyriye Ve Reyhane İle Evlenmesi Örneği	87
4.3. Ebu'l As b. Reb'i'nin Kalbinin Kazanılması Ve İslamı Kabul Örneği	88
4.4. Süname b. Üsal'ın Affedilmesi Sonucu İslam'a Girişi	89
5- İSLAM'A DAVET İÇİN YAPILAN SERİYYE VE GAZVELERİN SONUCU İSLAM'A GİRİŞ ÖRNEKLERİ (DİN OLARAK İSLAMI SEÇENLER)	91
5.1. Abdurrahman b. Avf'ın Dümetü'l-Cendel'e Gönderilmesi	91
5.2. Hz. Ali'nin Yemen'e Mezhicler'in Yurduna Gönderilmesi	91
5.3. Halid b. Velid'in Beni Haris b. Kâb'lara Gönderilmesi	93
6. HZ. PEYGAMBER'İN HÜKÜMDARLARA ELÇİLER VE MEKTUPLAR GÖNDERMESİ SONUCU İSLAM'A GİRME ÖRNEĞİ	94
6.1. Dihye b. Halife 'nin Doğu Roma İmparatoru Heraklius'a Gönderilmesi	95
6.2. Abdullah b. Huzafe'nin Kisra Hüsrev Pervize Gönderilmesi	96
6.3. Şüca b. Vehb b. Esedî'nin Gassan (Şam) Hükümdarı Haris b. Ebi Şimre Gönderilmesi	97
6.4. Salit b. Amr'ın Yemame Hükümdarı Hevze b. Ali'ye Gönderilmesi	98
6.5. Amr b. Ümeyye'nin Habeş Necaşisi Ashama'ya Gönderilmesi	98
6.6. Hz. Peygamber'in Himyer Krallarını Mektupla İslam'a Davet Etmesi	100
7- İSLAM'A GİRMEK İÇİN MEDİNE'YE GELENLER	101
7.1. ŞAHISLAR	102
7.1.1. Arap Dâhilerinden Mugîre b. Şûbe'nin Müslüman Oluşu	102
7.1.2. Kays b. Nüşbe	103
7.1.3. Mes'ud b. Ruhayla'nın İslam'a Giriş Şekli	104
7.1.4. Amr b. As'ın İslam'a Giriş Şekli (Habeş Necaşisinin Teklifi Üzerine İslam'a Girenler)	104
7.1.5. Halid b. Velid'in İslam'a Girişi	106
7.1.6. Cüz'amların İslam'a Giriş Şekilleri	107
7.1.7. Vâsile b. Eska'nın İslam'a Girişi	107
7.1.8. Ferve b. Müseyk'in Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	108
7.1.9. Vebr b. Yuhannis'in Medine'ye Gelişi İslama Girişi ve Ebnalar Arasında İslamı Tebliği	109
7.1.10. Cûfîlerden Ebu Sebre İle İki Oğlunun Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	110
7.1.11. Rebi'a b. Reva'nın Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi	110
7.1.12. Adıyy b. Hâtim'in Medineye Gelişi Ve İslam'a Girişi	110
7.1.13. Haris B. Dırar'ın İslam'a Girişi	112
7.1.14. Ka'b B. Züheyr'in İslam'a Girişi	113
7.1.15. Urve B. Mes'ud'un Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	114
7.1.16. Amr B. Müsebbih'in Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	115

7.1.17 Abdullah b. Zülbicadeyn'in İslam'a Girişi	115
7.1.18. Abde b. Müshir'in Medine'ye Gelişi Ve Hz. Peygamber'e Sorular Sorması, Neticede İslam'a Girişi	116
7.2. HEYETLER	117
7.2.1. İslam'a Girmek İçin Medine'ye Gelen Heyetlerden Müzeyne'lerin Müslüman Olmaları	117
7.2.2. Beni Uzre Heyetinin Medine'ye Gelişi	117
7.2.3. Sa'd B. Hüzeymelerle Cüzamların İslam'a Girişleri	118
7.2.4. Beliy Heyetinin Medine'ye Gelip İslam'a Girmeleri	119
7.2.5. Beni Temim Heyetinin Medine'ye Gelmeleri	119
7.2.6 Beni Esed B. Huzeyme Heyetinin Medine'ye Gelişi İslam'a Giriş Şekilleri	120
7.3. KABİLE TEMSİLCİLERİ VE ELÇİLER	122
7.3.1 Beni Eslemlerin Müslüman Oluşu	122
7.3.2. Beni Hanife Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	122
7.3.3. Beni Kinde Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	123
7.3.4. Rehavinin Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişleri	126
7.3.5. Beni Gafik Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	126
7.3.6. Beni Barık Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	127
7.3.7. Sa'dül-Aşirelerden Zübab'ın Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Giriş	127
7.3.8. Beni Mehre Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	127
7.3.9. Beni Mehrelerden Züheyr B. Kırdım'ın Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	128
7.3.10. Beni Sadif Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	128
7.3.11. Beni Zübeyd Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	128
7.3.12. Beni Gamid Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	129
7.3.13. Gassanoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	130
7.3.14. Becileoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi	130
7.3.15. Ezd Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Giriş Şekilleri	131
7.3.16. Has'am Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Giriş Şekilleri	133
7.3.17 Beni Selaman Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Giriş Şekilleri	134
7.3.18. Beni Havlan Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişleri	134
7.3.19. Kılaboğullarının İslama Girişi Ve Medine'ye Temsilci Gönderilmesi	135
7.3.20. Tayyi' Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişleri	136
7.3.21. Fezare Oğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişleri	136
7.3.22. Mürreoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişleri Ve İslam'a Girişleri	137
7.3.23. Dâroğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişleri	137
7.3.24. Hemandan Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girmeleri	138
7.3.25 Bölge Valisi Ferve b. Amr'ın İslam'a Girişi	138
SONUÇ	140
KAYNAKÇA	142
ÖZET	148
ABSTRACT	149

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
A.Ü.İ.F.	: Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi
b.	: (Bin, İbn) Oğlu
binti.	: Kızı
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
T.D.V.İ.A.	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları)
H.	: Hicri
H.z.	: Hazreti
İ.A.	: İslâm Ansiklopedisi (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları)
krş.	: Karşılaştırınız
no.	: Numara
Ö.	: Ölümü
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
D.İ.B	: Diyanet İşleri Başkanlığı
thk.	: Tahkik eden
v.b.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve devamı
Yay.	: Yayınları
ts.	: Tarihsiz

GİRİŞ

1-KAYNAKLAR VE ARAŞTIRMALAR

Asr-ı Saadet'te İslam'a Giriş Örnekleri, Hz. Muhammed'e vahyin gelmesiyle başlamış ve 23 yıla yakın bir zaman dilimini kapsamıştır (M.610–632). Bu bakımdan araştırmamızın tarihi hudutları, Hz. Peygamber Mekke'de iken Cebrail'in Hira'da gelmesiyle (M.610) başlayıp, Medine'de (M.632) de vefatıyla sona eren zamandır.

Araştırmamızla ilgili belli başlı kaynakları, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere Megazi, Siyer, Hadis, Tefsir ve İslam Tarihi kitapları teşkil etmektedir.

İslam'a giriş örnekleri ile ilgili ilk kaynaklar arasında, İbn İshak (151/768)'in rivayetlerini eserinde toplayan İbn Hişam (ö.218/833)'in Sîre'si bulunmaktadır¹. İlk İslam'a girenlerin biyografik bilgileri İbn Sa'd (ö.230/844)'ın Tabakat'ı², İbn Abdilberr (ö.463/1071)'in el-İstîab'ı³, İbnü'l-Esir (ö.630/1232)'in Üsdü'l-Gabe'si⁴, Zehebi (ö.748/1342)'nin A'lam'ı⁵, İbn Hacer (ö.852/1448)'in el İsabe'sinden⁶ tespiti çalışılmıştır.

Muahhar kaynaklardan Ebû Nuaym El-İsbehâni (ö.430/1039)'nin Delâil'i⁷, İbn Hişam'ın eserini şerh eden es-Süheyli (ö.581/1185)'nin er-Ravd'ı⁸, İbn'ül Esir

¹ İbn Hişâm, es-Siretün-Nebeviyye, thk. Mustafa es-Saka ve Arkadaşları, I-IV, Beyrut, 1985.

² İbn Sa'd, et-Tabakat'ül-Kübra, I-VIII, Beyrut, 1388/1968.

³ İbn Abdilber, el-İstîâb fî Ma'rifeti'l-Ashab, thk. Ali Muhammed el-Bicavi, I-IV, Kahire, 1970.

⁴ İbnü'l-Esir, Üsdü'l-Gâbe fî Marifeti's-Sahabe, thk. Muhammed İbrahim el-Benna, Muhammed Ahmed Aşır, I-VII, Beyrut, 1994.

⁵ Zehebi, Siyer-i A'lami'n-Nübelâ, I-XXV, Beyrut, 1993.

⁶ İbn Hacer, El-İsabe fî Temyizi's Sahabe, I-IV, Beyrut, Lübnan, 1853.

⁷ Ebu Nuaym el-İsbehani, Delailü'n-Nübüvve, Haydarabad, 1369/1950.

⁸ Süheyli, Er-Ravdu'l-Unf, Thk. Abdurrahman el-Vekil, I-VII, Kahire, 1387/1967.

(ö.630/1233)'in el-Kamil'i⁹, İbn Seyyidinnâs (ö. 734/1334)'ın Uyûnu'l Eser'i¹⁰, İbn Kayyım (ö. 751/1350)'ın Zadü'l- Meâd'ı¹¹, İbn-i Kesir (ö. 774/1372)'in el-Bidaye'si¹², İbn Haldun(ö.808/ 1405)'un Tarih'i¹³, Semhudi (ö.911/1505)'nin Vefa'sı¹⁴, Kastalânî (ö. 923/1517)'nin Mevahib'i¹⁵, Halebî (ö.1044/1634)'nin İnsanü'l-Uyun'u¹⁶, Diyarbekri (990/1582)' nin Tarihu'l-Hamis'i,¹⁷ tezimizle ilgili farklı haberleri tespit ve olayların tahlil ve terkinde yararlanılan eserler arasındadır.

Çağdaş siyer araştırmacılarından yararlandığımız isimleri şöyle sıralayabiliriz: Muhammed Hamîdullah, Nadir Özkuyumcu, Osman Güner, Hüseyin Algül, İbrahim Sarıçam. Ayrıca asrımızda Klasik siyer çalışmalarını devam ettiren, İslam tarihinin ilk dönem ve muahhar kaynaklarını eserinde toplayan, olayları bütün varyantlarıyla tesbit eden M. Asım Köksal'ın "İslam Tarihi"¹⁸, M. Fayda'nın "İslam'ın Güney Arabistan'a Yayılması"¹⁹ eserleri İslam'ı kabul etme örnekleri konusunda başvurduğumuz kaynaklar olmuştur.

Ayrıca Türkiye Diyanet Ansiklopedisi, "İslam"²⁰, "Erkam"²¹, "İhtida"²² maddelerini hazırlayan araştırmacılarından yararlanmaya çalıştık.

Konumuzla ilgili müstakil bir esere rastlanmamıştır.

⁹ İbnü'l-Esir, el-Kamil fi't-Tarih, I-X, Beyrut, 1987.

¹⁰ İbn Seyyidinnâs, Uyunu'l-Eser fi Funûni'l Megâzi ve's-Şemâ'il ve's-Siyer, I-II, Beyrut, 1992.

¹¹ İbnu'l-Kayyım, Zadü'l-Meâd, I-VI, Beyrut, 1992.

¹² İbn Kesir, el-Bidaye Ve'n-Nihaye, thk, Ahmed Abdülvehhab, I-XIV, Kahire,1992.

¹³ İbn Haldun, Tarih-u İbn-i Haldun, I-VII, Beyrut, 1992.

¹⁴ Semhudi, Vefau'l Vefa bi Ahbari'l Mustafa, Mısır, 1329.

¹⁵ Kastalânî, Mevahibü'l Ledünniyye, (Zürkani Şerhi), I-VIII, Beyrut, ts

¹⁶ Halebî, İnsanü'l-Uyun fi Siret'il-Emini'l-Me'mun (es-Siretü'l Halebiyye), I-III, Beyrut, ts,

¹⁷ Diyarbekri, Tarihu'l Hâmis fi Ahval-i Enfesi Nefis, I-II, Beyrut, t.s.

¹⁸ Köksal, M. Asım, İslam Tarihi, Mekke Devri, İst, 1987, I-VI, Medine Devri, İst, I-XI, 1969.

¹⁹ Fayda, Mustafa, İslamın Güney Arabistana Yayılışı, Ankara, 1982.

²⁰ Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A, İst, 2001, 'İslam' mad, XXIII,1,3.

²¹ Köksal, M. Asım, T.D.V.İ.A, İst, 1993, 'Daru'l-Erkam' mad, VIII, 520.

²² Köse, Ali, T.D.V.İ.A, İst, 1993, 'İhtida' mad, XXI, 554.

2-“İHTİDA” ve “İSLAM’A GİRİŞ” KAVRAMI

“İhtida” kelimesi, ifti’al veznindeki delâlet ve irşadı kabul ile hidayetlenip doğru yola gitmek, bizzat doğru yolu bulmak²³, birden aklına gelivermek, kötü düşünceden iyi yola, iyi düşünceye hayra kavuşmak, gerçeğe ulaşmak²⁴ anlamına gelir. Terim olarak, inançsız iken veya başka bir dine mensup iken İslam dinini benimsemeyi ifade eder. İhtida eden kimseye mühtedi denir²⁵.

İhtida kavramı Kur’an-ı Kerim’de 60 yerde geçer²⁶, Bu ayetlerden bir kısmında ihtida olayı insana Allah’ın lütuf ve ihsanı olarak nitelendirilir²⁷, diğer ayetler de ise ihtida olayında insanların irade-i cüz’iyyelerinin kullanılmasına vurgu yapılır²⁸.

Araştırmacılara göre; “ihtida” bir anlamda kişinin yeni bir dini kabul edişi değil fitratına dönüşüdür. Çünkü İslam’a göre insan, fitrat dini (İslam) üzere doğar. Anne ile baba çocuğun bu tabi halini korumakla görevlidir²⁹. İslam’ın bu anlayışı, insanın doğuştan Allah’ı tanıma kabiliyetine sahip olduğuna işaret eder. Buna göre ihtida eden kimse fitratının gereğini yapmış ve O’na dönmüştür³⁰. Çünkü Kur’an-ı Kerim’e göre “bezmi elest’te”³¹ insanların ruhları yaratıldığında tüm insanların ruhları “sen bizim Rabbimizsin” diye Allah’a söz vermişlerdir. İnsanların Allah ile yaptıkları bu sözleşmeye uymaları fitratları gereğidir. Dünya hayatına dönenler, fitratları gereği sözünde dururlarsa, hidayete ermiştir. Sözünde durmayanlar da fitratlarında var olan duyguyu açıklamayıp, üzerini

²³ Asım Efendi, Kamus Tercümesi, I-III, İst, 1305, III, 954.

²⁴ Mutçalı Serdar, Arabça-Türkçe Sözlük, İst, 1995, 939.

²⁵ Köse Ali, T.D.V.İ.A, ‘İhtida’, mad. İst, 2000, XXI, 554.

²⁶ Abdalbaki, M Fuat, Mu’cem, 731–736.

²⁷ Bkz. Hucurat, 49/17, insan, 76/3, ayrıca, Özsoy, Ömer, Güler İlhami, Konularına göre Kur’an, 106–111.

²⁸ Bkz. Yunus, 10/108, İsra, 17/15, Zümer, 39/41, Necm, 53/30, Neml, 27/92, Al-i İmrân, 3/20, Maide, 5/105, Bakara, 2/135, Yunus, 10/108, Ra’d, 13/7, İsra, 17/84.

²⁹ Bkz. Buhâri, “Cenaiz”, 93, Müslim, “Kader”, 22–25.

³⁰ Köse, Ali, ‘İhtida’, mad. XXI, 554.

³¹ Bkz. Yavuz, Yusuf Şevki, T.D.V.İ.A, ”Bezm-i Elest” mad, VI, 106.

örttüğü için “kâfir” adıyla anılır. Bu durumda “ ihtida” , âlem-i elest” te verdiği sözde durarak, dünya hayatı boyunca da hidayeti kabul etmek demektir³².

Neticede “ihtida” İslam’ı kabul etme olayıdır. Bu durum Kur’an-ı Kerim’de Fatiha Suresinde dua halinde geçmektedir³³.

İslam ise S-L-M kökünden türemiş masdar olup, son ilahi dinin adıdır. Sözlükte kurtuluşa ermek boyun eğmek, teslim olmak; teslim etmek, vermek, barış yapmak anlamına gelir. İslam’ın etimolojisini yapan ilk âlimlerden İbn-i Kuteybe³⁴ kelimeyi “boyun eğmek ve iradi olarak uymak suretiyle, barış ortamına girmek” İbn Manzur da³⁵ “boyun eğmek (inkıyad) ve itaat etmek” şeklinde açıklamıştır. Kelimenin örfteki yeri “doğruya ve hakka uyma” anlamı taşır³⁶. Yanlış ve kötüye boyun eğme şeklinde bir teslimiyet İslam’a aykırıdır ve isyan olarak nitelendirilir.³⁷

Kur’an’da İslam kelimesi sekiz yerde geçmektedir.³⁸ Ayrıca aynı kökten fiil halinde geçen “Allah’a yönelme”³⁹ “Allah’a teslim olmak”⁴⁰ “tevhid inancına sahip bulunmak”⁴¹ “Allah’a teslimiyetin gereğini yapmak”⁴² anlamında kullanılmıştır.

Kur’an’da İslam, Allah katındaki Hak Dinin karşılığı ve özel adı olarak belirlenmiş, İslam’dan başka hiçbir dinin Allah tarafından kabul edilmeyeceği haber verilmiştir.⁴³ Gerçek dini tanıtmaya amaçlı olarak İslam’a tekabül eden “din-i

³² Köse, Ali, ‘İhtida’ mad. XXI, 554.

³³ Bkz. Fatiha, 1/1–5.

³⁴ Ragıb el-İsbehani, el-Müfredat fî Garibi’l Kur’an, İst, 1986, ‘slm’ mad, 350.

³⁵ İbn Manzur, Lisanül Arab, Beyrut, 1990, I-XV, Silm, mad, XII, 291–292.

³⁶ Ragıb el-İsbehani, el-Müfredat, 351.

³⁷ Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A, ‘İslam’ mad, XXIII, 1–2.

³⁸ bk.M. Fuad Abdulkaki, Mu’cemül Müfehres li el Fazl’l-Kur’an-ı Kerim, Beyrut, 1945, 327.

³⁹ Bakara, 2/12, Lokman, 31/22.

⁴⁰ Bakara, 2/131, Mü’min, 40/66.

⁴¹ Enbiya, 21/108.

⁴² Zümer, 39/54.

⁴³ Bk.Ali İmran, 3/19,85.

kayyım, sırat-ı müstakim” gerçek ve dosdoğru din anlamında eşdeş olarak kullanılmıştır.

Ayrıca Hz. İbrahim için “Hanif” ve “Müslim” vasıflarının yan yana eş anlamlı olarak kullanılması⁴⁴, İslam’ın saf ve tevhit inancının, hak dinin devamı olduğunu göstermektedir.⁴⁵

Hadislerde “iman” bölümlerinde İslam kelimesi ihtiva eden çok sayıda rivayet vardır⁴⁶. Bunlar İslam ile eşdeş olarak kullanılmaktadır. Özellikle, hadisler ve ayetler bütünlük arz etmektedir⁴⁷.

Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisinde “İslam” maddesi yazarı Mustafa Sinanoğlu’na göre İslam kelimesinin ilk dönem ve cahilliye dönemi kelamcılara göre semantik tahlili şöyle yapılmaktadır:

Eş’ari, İslam’ı “Allah’a teslimiyet, hükümlerine boyun eğme ve emirlerine uyma “ şeklinde tanımlar.⁴⁸

Maturidi “İslam’ı kişinin kendisini bütünüyle Allah’a teslim etmesi, sadece Allah’a kulluk edip, ortak koşmaması” diye tarif eder.⁴⁹

Ragıp el İsfahani ise İslam’ı “kalpteki inancı dille ifade edip fiillerle gereğini yerine getirmek suretiyle Allah’a takdir ve hükmettiği her hususta boyun eğip teslimiyet göstermek”⁵⁰ şeklinde tarif etmiştir.

Seyyid Şerif Cürcani’ye Göre İslam “Hz. Peygamber’in haber verdiklerini samimiyetle benimseyip onlara uymak “⁵¹tır.

⁴⁴ Al-i İmran, 3/67.

⁴⁵ Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A., ‘İslam’ mad, XXIII, I, vd.

⁴⁶ Tirmizi, Ebi İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, el-Cami’u’s Sahih Sünenü’t Tirmizi, (thk. Ahmed Muhammed Şakir) Beyrut, 1987, Sünen, İman 41–44, Menakıp, 32, Buhârî, Ebu Abdillâh Muhammed b. İsmail, el Camiu’l Sahih, I-VIII, İst, 1981, İman, 37.

⁴⁷ Al-i İmran, 3/67, Tirmizi, İman, 41–44.

⁴⁸ “İbn Fûrek, 155, Krş. Bakıllani, Et-Temhid, 392, Sinanoğlu, Mustafa, T. D.V.İ.A., ‘İslam’ mad, XXIII, 2.

⁴⁹ “Kitabüt-Tevhid, 394 Krş, Nesefi, II, 817, Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A., ‘İslam’ mad, XXIII, 2.

⁵⁰ Ragıb El-İsbehani, Müfredat, 351.

Klasik Kelam Literatüründe İman'ın içeriği ve sınırı ele alınarak onun İslam'dan farklı olup olmadığı tartışılmıştır. Mutezile ve Maturidi kelimcileri kelimenin terim anlamını göz önünde bulundurarak bunların aynı şeyi ifade ettiğini iddia etmişlerdir. Eş'ari kelam ekolünün önde gelen âlimlerinden Bakillani bedevilerin imanı hakkındaki ayetle⁵² “İman İslam ihsan kavramlarının tanımlandığı, Cibril hadisini zikreden imanın “tasdik “, İslam'ın ise “boyun eğmek “ anlamına geldiğini, neticede bunların birbirinden farklı olduğunu söyler.⁵³ Selefiye âlimleri bu konuda Eş'ariler gibi düşünür.⁵⁴

“İslam kelimesinin semantik tahlilini yapan Toshihiko Izutsu'ya göre cahiliye döneminin hâkim telakkisi olan şirk inancının aksine Kur'an'ın mesajı ile Allah kâinatın mutlak hâkimi ve tek Rabbi olarak kabul edilmiş; Allah'a yapılan kulluk ise itaat, teslimiyet ve tevazu ifade eden terimler arasında en önemlisi olan “kişinin bilerek ve samimiyetle kendisini Allah'a teslim etmesi” anlamına gelen “İslam” terimiyle belirtilmiştir. İtaat ve teslimiyeti anlatan huşu, tazarru gibi diğer Kur'an terimlerinden farklı olarak İslam eskiden başlayıp devam eden bir şeye değil, yeni başlayan bir dönüşüme işaret etmektedir. Bu durumda Müslim de Allah'a kayıtsız şartsız teslim olmak suretiyle bir atılım cesaretini gösteren kimsedir⁵⁵. Cahiliye döneminde, insanın kendi gücüne güvenmesi sınırsız benlik, hiçbir otorite karşısında eğilmeme gibi Kur'an'da cahiliye karakteri olan taassup (hamiyyetül cahiliyye)⁵⁶ şeklinde nitelenen ve insanı Allah'a teslim olmaktan alıkoyan özellikler belirginleşmektedir. Bir insanın Müslüman oluşu ise onun bencillikten kurtulmasını, gücüne fazlaca güvenmekten vazgeçip alçak gönüllü bir kul olarak Allah'ın huzurunda durmasını ifade eder. Bu durumda bir yanda Allah'a karşı kibir, gurur ve küstahlığı temsil eden Cahilliye, öte yandan tevazu ve teslimiyeti simgeleyen İslam kavramı vardır. Cahiliye kelimesi

⁵¹ Seyyid Şerif, Cürcani, Ta'rifat, 'İslam' mad. Beyrut, 1987, 45.

⁵² Bedeviler “ iman ettik” dediler. Deki: “ iman etmediniz. (Öyle ise “iman ettik “demeyin). Fakat “boyun eğdik “İslam'a girdik “ deyin. Henüz iman kalplerinize girmedi... Hucurat,49/14, Kur'an-ı Kerim Meali, D.İ.B, Ankara, 2001, 516.

⁵³ Bakillani, El-İnsâf, Kahire, (thk. Muhammed Zahid el-Hasan el-Kevseri), 1993, 89–90.

⁵⁴ Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A, 'İslam' Mad, XXIII,1.

⁵⁵ Sinanoğlu, Mustafa, T.D.V.İ.A, 'İslam' mad, XXIII, 2.

⁵⁶ Fetih,48/26.

semantik açıdan tahlil edildiğinde “cehl” kökünün en ufak bir kırgınlık anında iradesini kaybeden, kontrolsüz bir ihtirasla öfkesine kapılıp sonucu düşünmeden ileriye atılan sabırsız kişinin sorumsuz davranışını nitelemekte kullanıldığı görülür. İslam öncesi Arap kültüründe bu anlamdaki cehlin karşıtı ise Hilm’dır. Hilm duygularına hâkim olan her durumda sakin kalmasını bilen insanın tavrını nitelemektedir. İslam’ın doğuşu ile birlikte cehl kavramı insanlar arası ilişkilerdeki etkinliğini kaybedip inanmayanların Allah’ın hidayetine ve bunu sağlayan dine karşı gösterdikleri kin ve düşmanlığı temsil eden bir tavır olarak anlaşılmıştır. Fakat cehlin karşıtı olan hilm kavramı da artık dini anlamda İslam’a denk bir içerik taşımamaktadır. Çünkü Kur’an’a göre yalnız Allah Kullarına karşı halim olur.⁵⁷ Kullar Allah’a karşı halim olamaz. Gerçek kulluk Allah karşısında tevazu ve teslimiyete ulaşmaktır. Fert bütün kibir ve ihtirasından vazgeçip tam teslimiyete eriştiğinde artık bunun adı hilm değil İslam’dır. Buna göre İslam adeta hilm kavramının esaslı bir şekilde tadil edilmiş halidir⁵⁸.

İslam’a farklı açılardan hareketle getirilebilecek değişik tanım ve açıklamalar sonuç olarak birbirini tamamlar niteliktedir. Bu sebeple gerek genel din tasavvuru ve vahiy geleneği ya da diğer semavi dinlerle farklılığı ön plana çıkarılarak gerekse Müslümanların ayırıcı özelliğini oluşturan inanç ve ibadet esaslarına, duygu, düşünce ve davranış yönüyle Müslüman fert ve toplumların tarihten günümüze akseden genel görüntüsüne ağırlık vererek yapılacak tanımlar ayrı ayrı anlam taşır. Böyle olduğu içinde İslam, Hz. Muhammed’in temel öğretisi ve esaslarını vahiy yoluyla Allah’tan aldığı ve ilk uygulamaları bizzat kendisinin gerçekleştirdiği zamanla Müslüman toplumlar tarafından insanlığın diğer zihni ve ameli birikimlerinden de istifade ile geliştirilen din ve dünya görüşünün; insan, toplum, devlet gibi insani konularda kendine has ilkeleri ve felsefesi bulunan tarihi tecrübenin, kültür ve uygarlığın genel adı olmuştur.”⁵⁹

⁵⁷ Bakara, 2/225, Al-i İmran, 3/155.

⁵⁸ “İzutsu, Toshihiko, Kur’an’da Allah ve İnsan, trc. Süleyman Ateş, Ankara, 1975, 187–207”.

⁵⁹ “Sinanoğlu, Mustafa, İslam Mad, XXIII, 2, vd”.

Allah katında makbul din, bütün Peygamberlerin dini İslam'dır. Kur'an'a göre de; Allah katında makbul din İslam'dır."⁶⁰

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa ondan bu din kabul olunmaz ve O ahirette, en büyük zarara uğrayanlardandır".⁶¹

Bütün Peygamberler İslam dininin temel esaslarını tebliğe çalışmışlar ve getirdikleri dinin adı da İslam olmuştur. Müntesiplerine de Müslüman denilmiştir. Hz. Âdem, Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. İsa, Hz. Musa da Müslüman idi ve getirdiği din İslam'dı.⁶²

Nitekim Yüce Allah Hz. Peygamber'in İslam'ı tebliğde veda hacı sırasında nazil olan Maide 3. ayette; İslam dininin en son, en mükemmel ve en kesin şeklini, bütün insanlara tebliğ vazifesini son Peygamber Hz. Muhammed'e vermiştir.⁶³ Neticede Allah tarafından gönderilen dinin adı da İslam olarak seçilmiştir. Dolayısı ile önceki Peygamberlerin getirmiş olduğu dinin aslına kavuşturulması (bid'at ve hurafelerden temizlenerek) son Peygamber Hz. Muhammed tarafından yapılmış ve günümüze kadar da İslam'ın temel ilkeleri muhafaza edilerek devam etmektedir.

Burada üzerinde durulması gereken kelime İslam'dır. İslam, tevhit akidesinin temsilcisi olarak dünyayı teşrif eden bütün Peygamberler de ortak olarak kullanılmış bir kelime olarak tespit edilmektedir.

Araştırmamızda "İslam'a girme" "İslam'dan çıkma" "İslam'ı Kabul Etme" tabirlerinin iman esasları çerçevesinde kullanılacağı tabiidir. İman olgusunu da dış tezahürat, söz, amel, icraatla tespit ancak mümkün olacaktır. Bu bakımdan **İslam'a giriş kavramı, İslam dinini kabul etme anlamında kullanılacağı şüphesizdir.**

⁶⁰ Al-i İmran, 3/83.

⁶¹ Al-i İmran, 3/85.

⁶² Bkz. Yunus, 72/130-133, Yusuf, 12/38, 101, A'raf, 7/104-126, Al-i İmran, 3/51-52, Kasas, 28/52-53.

⁶³ Maide, 5/3.

Zira insanlar, olayların gelişine akışına duruma göre şekil almıştır. Müslüman olmada bir tedricilik yaşanmıştır. Zamanla Hz. Peygamber'in şahsına, tebliğine "evet" denilmek veya asgari şartlar altında, kelime-i tevhidi (Lâilâhe İllallah) söylemek İslam'a giriş için kâfi gelmiştir⁶⁴. Çünkü bütün mücadele tevhit üzerinde yoğunlaşmış ve o noktada kitlenmiştir. Bu kilidi açacak yine formül olarak tek cümle üretilmiş, O da kelime-i tevhid ifadesidir. Hz. Peygamber'in hayatında İslam'ı anlamada, yaşamada bir tedricilik yaşanmıştır. Bu olatı Cibril hadisinde görmekteyiz: Ey Muhammed! Bana İslâm hakkında bilgi ver! Haz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) açıkladı: "İslâm, Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehâdet etmen, namaz kılman, zekât vermen, Ramazan orucu tutman, gücün yettiği takdirde Beytullah'a haccetmendir." Yabancı: "-Doğru söyledin" diye tasdik etti. Biz hem sorup hem de söyleneni tasdik etmesine hayret ettik. Sonra tekrar sordu: "Bana iman hakkında bilgi ver? " Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) açıkladı: "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe inanmandır. Kadere yani hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna da inanmandır." Yabancı yine: "Doğru söyledin!" diye tasdik etti. Sonra tekrar sordu: "Bana ihsan hakkında bilgi ver? " Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm) açıkladı: "İhsan Allah'ı sanki gözlerinle görüyormuşsun gibi Allah'a ibadet etmendir. Sen O'nu görmesen de O seni görüyor." ⁶⁵

İslam'ın intişarında Hz. Peygamber zamanında İslam'a giriş şekillerinin farklılığı daha sonra tebliğde bulunanlara kolaylık sağlamıştır. Asr-ı Saadetten sonra İslam'a giriş üzerinde ayrıcalık zuhur etmemiş bilakis, İslam'a girdikten sonra oluşan siyasi olayların tesiri ve siyasi olayların itikada yansması pek çok mezhebin zuhuruna sebep olmuştur. Zamanla mezhepler arası farklılıkları İslam'a, İslam'dan çıkma, hak mezhepler, batıl mezhepler şeklinde tanımlayanlar çıkmış olsa bile, araştırma konumuz olan "İslam'a giriş şekilleri" bugünün insanlarına ışık tutacağı gibi ileride zuhur edebilecek ihtilafları da önleyecek nitelikte olacaktır.

⁶⁴ Bkz, Tirmizi, Sünen, İman.

⁶⁵ Tirmizî, Sünen, İman , Müslim, İman, Nesâî, İman

H . Peygamber devrinde İslam'a giriş şekillerinin tespiti İslam'a girmenin formaliteden ibaret olmayıp, gönül işi olduğu ortaya çıkacaktır. Bu durumda da İslam olmasa da  ze dönüş, fıtrata dönme hadisesi yaşanacaktır. H . Peygamber'in Asr-ı Saadet'te insanlara sunmuş olduğu İslam bu araştırmamız sonucunda berraklığa kavuşacağı inancındayız.

İslam'a girme kavramı bu  alışmamızda H . Peygamber'in hayatındaki uygulamaları ortaya çıkardığımızda daha da nitelik kazanacaktır. Neticede İslam'a girmenin, önce H . Peygamber'in getirdiği dini kabul etmek, Allah'ı tanımak, kıvançta kederde beraber olmak, toplum bilincine ermek, insanların birbirlerini daha yakından tanımak önce her şeyi Allah'ta bulmak sonra insanlarla hayatı beraberce paylaşmak, neticede yeni bir hayata kavuşmak şeklinde tezahür edecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAM'A FERDİ GİRİŞ ÖRNEKLERİ (PEYGAMBERLİĞİN İLK YILLARI)

1- CEBRAİL'İN İSLAM'I HZ. PEYGAMBER'E TEBLİĞİ

Hız. Peygamber kendisine inzal olunan İslam'a iman eden ilk zattır.⁶⁶Hız. Muhammed 40 yaşına⁶⁷ geldiğı zaman sadık rüyalar şeklinde ilk vahiyle uyandı⁶⁸. Sadık rüyalar altı ay sürdü.⁶⁹ Hız. Peygamber'e yalnızlık sevdirdi.⁷⁰ Her yıl Ramazan ayında Hira dağında bir ay itikâfa girerdi⁷¹. Vahiyy ve Peygamberlik gelmeden önce Hız. Peygamber kitap nedir? İman nedir, bilmezdi.⁷²Hız. Peygamber yalnız başına kaldığı zaman gaip ten seslerin geldiğini Hız. Hatice'ye anlattı. Hız. Ebu Bekir ile Varaka'ya gittiler durumu anlattılar. Varaka: "dinlediğ in şeyleri bana haber ver" dedi.⁷³

⁶⁶ Algöl, Hüseyin, İslam Tarihi, I-IV, İst, 1986, I, 197.

⁶⁷ İbn Hişâm, Sire, I, 249, Kastallani, Mevâhibü'l Ledünniye, Zürkânî Şerhi, I-VIII, Beyrut, trs, I, 52.

⁶⁸ Buhârî, Sahih, Bed'ül Vahiyy, 3.

⁶⁹ Diyarbekri, Hâmis, I, 280, Halebî, İnsan, I, 278.

⁷⁰ İbn Seyyidinnas, Uyunul Eser, I, 169.

⁷¹ İbn Hişâm, Sire, I, 235.

⁷² Bkz. Şu'ra, 42/52.

⁷³ İbn Seyyid, Uyunul Eser, I, 168-169.

Hiz. Peygamber'e vahiy uykuda ve uyanıkken gelirdi⁷⁴. Peygamberlerin rüyası vahiydir⁷⁵.

M. 610 Ramazan ayının on yedisinde, pazartesi günü, Hira mağarasında⁷⁶ Seher vaktinde⁷⁷, uyanık iken Cenabı Hakkın emri ilk vahiy meleği Cebrail'in insan suretine girmesi suretiyle geldi.⁷⁸Cebrail Hiz. Peygamber'e " oku" dedi. Hiz. Peygamber "ben okuma bilmem" dedi. Cebrail Hiz. Peygamber'i üç defa sıktı ve oku emrini tekrarladı. Hiz. Peygamber yine "ben okuma bilmem" demesi üzerine Cebrail: " Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, İnsanı bir aşılannmış yumurtadan yarattı.⁷⁹Oku da Rabbinin iyiliklerini düşün. Nitekim insan'a kalemle yazmayı öğretti. Bu sayede bilmediğini belletti."⁸⁰

Hiz. Peygamber Hira'dan evine dönerken bütün eşya onu selamladı. Hiz. Hatice evde karşıladı, olayları dinledi. Hiz. Peygamber'i Varakaya götürdü. Varaka neler gördüğünü sordu. Hiz. Peygamber bütün gördüklerini ve işittiklerini anlattı. Varaka: "Senin bu gördüğün Allah tarafından Hiz. Musa'ya indirilen Namusu'l Ekber'dir. Kavminin seni Mekke'den çıkaracağı zaman ben genç ve dinç olsaydım Senin davet günlerine yetişmeyi çok isterdim" dedi. Fakat ömrü vefa etmedi.⁸¹

Hiz. Hatice ile Varaka'nın Hiz. Peygamber'e güven veren, teselli eden sözleri, O'nun korkusunu ve heyecanını azalttı. Fakat Kendisinin Allah tarafından Peygamber olarak görevlendirildiğine yakinen inanabilmek için Vahiy meleğinin tekrar gelmesini bekledi, bir süre vahiy kesildi.⁸²Melek görünmedi, bu döneme fetret-i vahiy denir. Vahyin gelmediği günlerde Hiz. Peygamber çok

⁷⁴ Saffat,37/102, İbn Hişâm, Sire, II,41.

⁷⁵ Buhârî, Vudû', 5, Ezan, 161.

⁷⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 194, Diyarbekri, Hâmis, I,280, İbnü'l Esir, el-Kamil, I, 574.

⁷⁷ Halebî, İnsanül Uyun, I, 385, 389.

⁷⁸ Halebî, a.g.e. I, 389.

⁷⁹ H.Karaman, Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, Ankara, 2001, 597, Alak, 96/1.

⁸⁰ Çakır, Prof.Dr. Mehmet, Kur'an-ı Kerim ve Türkçesi, Samsun, 2003, 599, Alak, 96/2.

⁸¹ Bkz.Ahmed b. Hanbel, Müsned, I-V,Beyrut, ts, IV, 233. Buhârî, Sahih, Bed'ü-l Vahy, 3.

"İbn Hişâm'ın Rivayetine göre Hiz. Peygamber kendisi Varaka'ya gitmiştir. " bkz. İbn Hişâm, I, 238.

⁸² İbn İshak'a göre 3 yıl devam etmiştir.

sıkıntı çekti. Zaman zaman gaipden gelen sesler O'nu teselli etti ise de üzüntüsü Cebrail'in gelişi ve şu tebliği ile bitti:" Ey elbisesine bürünen Peygamber, Kalk ta insanları uyar. Rabbini yücelt. Elbiseni temiz tut. Azaba götüren şeyleri terk et. Az bir şey verip çok şey isteme. Rabbinin rızası için sabret".⁸³

Hız. Peygamber'e 40 yaşında oku emri ile nübüvvet gelmiş 3 sene sonra 43 yaşında iken Müddessir suresi nazil olmakla risalet gelmiştir.⁸⁴

"Ey Muhammed! Yüce Allah sana selam söylüyor. Ve senin için; Sen benim bütün cinlere ve insanlara gönderdiğim Resulümsün. Onları, "Lâilâhe İllallah" kelime-i tevhidine davet et". buyuruyor.⁸⁵

Hız. Peygamber Cebrail'den ilk namaz ve abdesti talim etti.⁸⁶

Rivayetlere göre Hız. Peygamber'e vahiy; Rüya da⁸⁷, vahy edilecek kelamın, vasıta olan melek görünmeden kalbine ilkası⁸⁸, Cebrail'in insan suretine girerek gelmesi⁸⁹ gaipden bir sesin gelmesi⁹⁰, Cebrail'in asıl suretinde görünmesi.⁹¹Yüce Allah'ın Hız. Peygamber'e miraçta olduğu gibi hitapta bulunması⁹² şeklinde tezahür etmiştir.

Hız. Peygamber'in görevinin hedefleri ve çerçevesi, Tevhidin en son temsilcisi⁹³. Merkezden başlayarak⁹⁴, tüm insanları, Allah'ın dinine hikmet ve

⁸³ Müddessir, 74/1–7.

⁸⁴ Mahmud Es'ad, a.g.e, 406.

⁸⁵ Halebî, İnsanül Uyun, I, 434.

⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 161.

⁸⁷ Bkz. İbn Hişâm, I, 249–250, Buhârî, I, 5, Müslim, Sahih, I, 139–140.

⁸⁸ Buhârî, Sahih, Bed'ü-l Vahy, 4.

⁸⁹ Bkz, İbn Sa'd, Tabakat, I, 197–198, Buhârî, Sahih, İman, 37, Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 162, 142, 107.

⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 222.

⁹¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 395. Müslim, Sahih, İman, 259.

⁹² Bkz. İsrâ suresi tefsiri için, Yazır Muhammed Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, I-X, İst, 1979, V, 31–42, Müslim, İman, 259.

⁹³ Sahih-i Buhârî, Tecrid-i Sarih Tercümesi, X, 72, vd. İbn Hişâm, Sire, II, 46, Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, V, 3140. İsrâ Suresi, 17/1–29.

⁹⁴ En'am, 6/14, 163.

güzel sözlerle hidayete çağıran davetçidir.⁹⁵ Davetini kabul edenleri Cennet’le müjdeleyen, kabul etmeyenleri ise cehennem azabıyla uyaran⁹⁶, yeryüzünde fitne ve fesadı, ortadan kaldırıncaya⁹⁷, emniyeti tesis edinceye kadar mücadelesini sürdüren, kelime-i tevhidin tadını tüm insanlara tattırmak şeklinde Kur’an’da belirtilmiştir.⁹⁸

Son din, İslam’a giriş; ilk olarak Yüce Allah’ın mesajını ileten Cebrail ve Hitab ettiği Hz. Muhammed arasında başlamıştır. Bu durum Hz. Peygamber’in vefatına kadar 23 yıl devam etmiştir.

2- İSLAMA GİZLİ GİRİŞ, GİZLİ TEBLİĞ (PEYGAMBERLİĞİN İLK ALTI YILI)

Hız. Peygamber’e Cebrail, Peygamberlik görevini Hira’da iletmişti. Ancak bir süre vahy-i ilahi kesilmişti. İslam Tarihinde bu olaya “Fetret-i Vahiy” denir. Bu sürenin; onbeş günden az, üç yıldan çok olmadığı belirtilir.⁹⁹ Bu süre içinde Hz. Peygamber, sık sık Mekke dışına çıkıyor, sakin ve sessiz yerleri tercih ediyor. Hira ve diğer bazı dağların sarp kayalık, tepe ve geçitlerine giderek vahiy Meleği’ni görme özlemiyle doluyor, İlahi hitapları duyacağı günlerin hasretiyle yanıyordu. Bekleyiş uzayıp da Hz. Peygamber bundan üzüntü duydukça Cebrail: “ Ey Muhammed! Sen Allah’ın Peygamber’isin !” diye seslenir ve O’nu teselli ederdi.¹⁰⁰

Buhari ve Müslim’in Cabir b. Abdullah’tan rivayetine göre¹⁰¹ Fetret-i Vahiyden sonra Hz. Peygamber şöyle buyurdu: “Vahiy gelmediği zamanlarda bir ay Hira Dağında kaldım. Sonra aşağıya indiğimde kulağıma bir ses geldi. Sağıma, soluma baktım, arkama baktım kimseyi göremedim. Başımı yukarı kaldırdığımda mağarada iken gelen meleğin yerle gök arasında bir taht üzerinde

⁹⁵ Şûra, 42/7.

⁹⁶ Sebe, 34/28.

⁹⁷ Enfal, 8/39.

⁹⁸ Önköl, Ahmet, Resulullahın İslam’a Davet Metodu, Konya, 1981, 1–258.

⁹⁹ Algöl, Hüseyin, İslam Tarihi, I, 195.

¹⁰⁰ İbn Seyyidinnas, Uyunu’l Eser, I, 170–171.

¹⁰¹ Sahih-i Buhârî, Tecrid-i Sarih Tercümesi, I, 14, İbn Sa’d, I, 195.

oturduğunu gördüm. Bana bir korku geldi, eve geldim. Üstümü örtünüz, üstümü örtünüz, üzerimi örttüler. Korkum biraz hafifleyince Cebrail gelip şu ayeti tebliğ etti. Ey (elbisesine) bürünen Peygamber. Kalkta (insanları azapla) korkut. Rabbini yücelt. Elbiseni de temiz tut. Azaba götüren şeyleri terk et. Az bir şey verip çok şey isteme. Rabbinin rızası için (kâfirlerin ezasına) sabret.”¹⁰²

Peygamberliğin ilk üç yılı halkı İslam’a gizlice davetle geçmiş ¹⁰³ Hz. Peygamber bu üç yıllık süre içinde, eşi benzeri olmayan Allah’a iman ve ibadet’e, kendisinin de Allah’ın kulu ve Resulü olduğunu tasdike insanları gizlice davet etmişti.¹⁰⁴ Siyer araştırmacılarına göre gizliliğin Hz. Peygamber’in kendi hesabına korktuğu için değil, Allah’ın emrinin bu yönde olduğudur;

Şöyle ki:”Resulullah’ın İslam’a davetin başlangıcında üç sene müddetle gizli hareket etmesi, hiç şüphesiz kendi nefsi hesabına korktuğundan değildi. O, inzar emrini aldığı zaman çok iyi biliyordu ki kendisi, insanlara gönderilmiş bir Peygamberdir. O’nu bu davet vazifesiyle gönderen Allah’ta bütün insanların şer ve belalarından Resulünü korumaya, kurtarmaya muktedir. Şayet Cenab-ı Hak, O’na başlangıçta aleni daveti emretmiş olsa O, bir an bile tereddüt etmez hemen davete koyulurdu. Fakat Cenabı hak, başlangıçta O’na gizli hareket etmesini ancak İslam’a meyli olabilecek kimselere, güvenebileceklere bu daveti sunmasını emretti. Ta ki bu davranış, kendisinden sonraki davetçiler için bir talim, onlar için ihtiyat tedbirlerinin alınıp, zahiri esbaba tevessülün ve davetin gaye ve hedeflerine ulaşabilmek için başvurulması gerekli, akliselimin ve salim düşüncenin öngördüğü vesilelere sarılmanın meşruiyetine bir irşad olsun”¹⁰⁵.

İbn-i Kayyım’a göre, Hz. Peygamber’in davetinin beş devresi vardır. Bunlardan birincisi Nübüvvet devresidir. Bu gizlilik içerisinde geçmiştir. İlk üç yıl içerisinde Fetret de buna dâhildir. İkinci devresi, en yakın hısım ve akrabaya, üçüncü devresi kendi kavmini, dördüncü devresi bütün Arap kavimlerini, beşinci

¹⁰² Müddessir, 74/1–5.

¹⁰³ İbn Hişâm, Sire, I, 314, İbn Sa’d, Tabakat, I, 199.

¹⁰⁴ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 94.

¹⁰⁵ Önkal, Ahmet, a.g.e, 71–73, Buti, M. Said, Ramazan, Fıkhu’s Sire, Peygamberimizin Uygulamasıyla İslam, trc. Ali Nar, Orhan Aktepe, İstanbul, 1992, 76–79.

devresi tüm insanları ve cinleri, kendilerine davet erişebilecek olanları uyarmak devresidir.¹⁰⁶

2.1. İslam'a İlk Girenler

Hiz. Hatice: Hiz. Peygamber'e vahiy geldiği andan itibaren Hiz. Peygamber'in bütün problemlerini üstlenendir. Nitekim Cebrail'in getirdiklerini ilk anlattığı ve bunun karşılığında ilk tasdik eden olmuştur. "Sana Allah'tan gelen hak ve gerçektir" diyerek ilk İslam'a girme şerefine ermiştir. Hiz. Peygamber, Hiz. Hatice hakkında şöyle buyurur "insanlar beni inkâr ettiği zaman, O, beni tasdik etti. İnsanlar beni yalanladı, O beni doğruladı. İnsanlar beni mahrum ettiği zaman o beni malına ortak etti..."¹⁰⁷"Kendi devirlerindeki kadınların hayırlısı İmran'ın kızı Meryem, bu ümmetin kadınlarının hayırlısı da Hatice'dir."¹⁰⁸

Hiz. Rukayye: Hiz. Hatice ile birlikte kızı Rukayye de yedi yaşında Müslüman oldu.¹⁰⁹

Hiz. Ali: Hiz. Peygamberin yeğeni Hiz. Peygamber Hiz. Ali'yi kıtlık yılında bakmak üzere küçük yaşta yanına aldı ve büyüttü. Hiz. Hatice'den sonra, Resulullah'a inanan, birlikte namaz kılan, Allah'tan gelenleri tasdik eden ilk Müslümanlardan biride Hiz. Ali olmuştur. O Zaman yaşı on idi.¹¹⁰

Zeyd b. Harise: Annesi Sûdâ ile kavmi olan Beni Ma'nları ziyarette giderken, baskına uğramış Zeyd'i yakalayıp Ukaz panayırında satışa sunduklarında, Hâkim b. Hizam, Halası Hiz. Hatice'ye hediye etmek üzere 400 dirheme satın almıştı. Hiz. Peygamber Zeyd'i görünce "eğer bu köle benim olsaydı azad ederdim " demişti. Bunun üzerine Hiz. Hatice Zeyd'i Hiz. Peygamber'e bağışladı. Hiz. Peygamberde O'nu azad etti.¹¹¹Ailesi Hiz. Peygamber'den O'nu istemeye geldiklerinde Zeyd, Hiz. Peygamber'in yanını

¹⁰⁶ İbn Kayyım, Za'dül Mead, I, 86.

¹⁰⁷ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, VII, 82-85.

¹⁰⁸ Ahmet b. Hanbel, Müsned, I, 84.

¹⁰⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 38.

¹¹⁰ İbn Hişâm, I, 245-246.

¹¹¹ İbn Sa'd Tabakat, III, 40-41, İbn Hişâm, I, 265.

tercih etmiştir.¹¹²Zeyd b. Harise kölelerden ilk Müslüman olandır.¹¹³Hiz. Peygamber Zeyd'e "Sen bana kavmimim en sevimlisisin"¹¹⁴"Sen bizim kardeşimiz ve azatlımızsın"¹¹⁵diyerek iltifat etmiştir.

Hiz. Ebu Bekir: Zeyd b. Harise'den sonra Hiz. Peygamber'e iman eden Hiz. Ebu Bekir olmuştur.¹¹⁶Kaynaklar kimin ilk olduğu konusunda ihtilaf etmektedirler. Bu ihtilaf şu şekilde uzlaştırılmıştır. İlk Müslüman, Kadınlardan Hiz. Hatice, olgunluk çağındaki erkeklerden Hiz. Ebu Bekir, çocukluk çağındakilerden Hiz. Ali, azadlı kölelerden Zeyd b. Harise'dir¹¹⁷

Kaynaklarda Hiz. Ebu Bekir'in Müslüman olmasına sebep olan hadiseler konusunda farklı rivayetler vardır. şam'da görölüp yordurulan rüya¹¹⁸ile Yemenli bilginin teşhis ve müjdesi.¹¹⁹Hiz. Peygamber, Hiz. Ebu Bekir'in Müslüman olmayı kabul etme konusunda hiç terettüt etmediğini beyan etmektedir.¹²⁰Hiz. Ebu Bekir'in Müslüman olduğu zaman 40 bin dirhemi vardı. Varlığını Mekke'li Müşrikler tarafından işkence gören kadın, erkek köleleri satın alıp kurtarmada kullanmıştır.¹²¹

Bilal-i Habeşi ve Annesi Hamâme: Bilal-i Habeşi'nin babası Rebah, annesi Hamame Habeşli köle idi.¹²²Hiz. Peygamber'in insanları İslamiyet'e gizlice davet ettiği sırada Müslüman olanlardan¹²³ve ilk yedi Müslüman'dan birisidir.¹²⁴Annesi Hammame de o dönemlerde Müslüman olmuştur.¹²⁵Bilal'i

¹¹² İbn Sa'd Tabakat, III, 42.

¹¹³ İbn Hişâm, I, 247.

¹¹⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned V,204, Müslim, Sahih, Fedailü-s Sahabe, 63, Buhârî, Fedail-ü Ashabî'n Nebis, 17, 25.

¹¹⁵ İbn Sa'd, III, 43.

¹¹⁶ Diyarbekri, Hâmis, I, 286.

¹¹⁷ Diyarbekri, Hâmis, I, 286.

¹¹⁸ Halebî, İnsanül Uyun, I, 443, Süheyli, Er Ravdul'l Ünfi, III, 21.

¹¹⁹ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, III,313, Diyarbekri, Hâmis I, 286-287.

¹²⁰ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, III, 310-311.

¹²¹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 172.

¹²² İbnü'l Esir, Kamil, I, 588-589.

¹²³ Belazuri, Ensabül Eşraf, I, 209.

¹²⁴ İbn Sa'd, Tabakat, III, 233.

¹²⁵ Hâkim, Müsdedrek, III, 283.

Habeşi ve annesi Hammame Hz. Ebu Bekir tarafından satın alınıp azad edilerek kölelikten, işkenceden kurtarılmıştır.¹²⁶

Ebu Fûkeyhe: Ezd kabilesinden¹²⁷ Abdudhar oğullarının kölesi idi.¹²⁸ Gizlice ilk Müslüman olanlardan, müşrikler tarafından işkenceye uğratılanlardandır¹²⁹. Hz. Ebu Bekir satın alıp azad etmiştir.¹³⁰

Halid b. Said: İlk Müslümanlardandır. Kendisinin görmüş olduğu rüyanın Müslüman olmasına etkisi büyük olmuştur. Şöyle ki: Halid b. Said büyük bir ateşin kenarında dururken, babasının O'nu ateşin içine yitmek istediğini Hz. Peygamberin Halid b. Said'i ateşe düşmemesi için belinden tutup kurtardığı şeklindedir. Halid b. Said bu rüyayı Hz. Ebu Bekir'e anlattığı ve Hz. Peygambere gittikleri neticede kelime-i şahadet getirerek Müslüman olduğu rivayet edilir.¹³¹ Eşi Ümeyye Bint-i Halef de ilk Müslümanlardan olup beraberce Habeşistan'a hicret edenlerdendir.¹³²

Amr b. Said: Halid b. Said'in kardeşidir. Babaları Ebu Uhayha'nın itirazına rağmen kısa bir süre sonra Amr b. Said ve eşi Fatıma bint-i Safvan da Müslüman olmuş ikinci Habeş hicretine beraber katılmışlardır.¹³³

Zübeyr b. Avvâm: Hz. Ebu Bekir'in teşviki ile Hz. Peygamber'in yanına gittiler. Hz. Peygamber onlara İslam'ı tebliğ etti. Kur'an-ı Kerim okudu Zübeyr b. Avvâm hemen Müslüman oldu.¹³⁴

H. Osman: Hz. Osman'ın Müslüman oluşunda üç sebebin var olduğu, bunlardan birinin Şamdan dönerken, yolda uyur gibi bir halde iken işittikleri

¹²⁶ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, I, 243, VII, 69.

¹²⁷ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, VI, 248.

¹²⁸ İbn Esir, el-Kamil, I, 590–591, Bir rivayete görede Saffan b. Ümeyyetül Cumahi'nin kölesi idi. Bkz. Halebi, İnsanüluyun, I, 481.

¹²⁹ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, VI, 248

¹³⁰ İbn Esir, Kamil, I, 591.

¹³¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 94, v.d.

¹³² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 97.

¹³³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 101, VIII, 287.

¹³⁴ İbn Sa'd, Tabakat, III, 102.

uyarıcı. İkincisi; Erva bint-i Abdulmuttalib'in evinde Hz. Peygamberden tevhid kelimesini işitince ürperişi, üçüncüsü ise; Hz. Peygamber'in kendisinin hal ve hatırını sorması¹³⁵. Hz. Ebu Bekir'in teşviki ile Zübeyr b. Avvâm'ın akabinde Hz. Peygamber Dar-ı Erkam'a girişinden önce Hz. Osman ve Talha b. Ubeydullah Hz. Peygamber'in yanına vardılar. Hz. Peygamber'in kendilerine İslam dinini arz etti. Kur'an-ı Kerim okudu. İkisi de iman ettiler¹³⁶. Bir rivayete göre de, Talha b. Ubeydullah'ın Busra panayırında bulunduğu sırada rahibin Harem halkından birini sorması ve Ahmed isminde Peygamberin zuhur edeceğini haber vermesi üzerine Mekke'ye döndüğünde, Hz. Peygamber'in yanına gidip Müslüman olmuştur.¹³⁷

Sa'd b. Ebi Vakkas: Müslüman olmasından üç gün önce gördüğü rüyanın etkisinde kalarak Müslüman olduğu rivayet edilir. Sa'd b. Ebi Vakkas, rüyada kendisinin karanlıklar içersinde ay ışığının kendisini aydınlattığını bu ay ışığının da, Zeyd b. Harise, Hz. Ali ve Hz. Ebu Bekir olduklarını görür. Hz. Peygamberin gizlice İslam'a davete başladığını işitince, Mekke'nin Ecyad Dağında ikindi vakti namaz kılarken Hz. Peygamber'e insanları nelere davet ettiğini sorar. Hz. Peygamber Kur'an-ı Kerim okur, İslam'a davet eder. Bunun üzerine Sa'd b. Ebi Vakkas kelime-i şahadet getirerek Müslüman olur.¹³⁸

Abdurrahman b. Avf: Cahiliye döneminde ismi Abd-i Amr iken Hz. Peygamber onun ismini Abdurrahman olarak değiştirmiştir¹³⁹.

Abdurrahman b. Avf 'ın İslam'a giriş örneği farklılık arz etmektedir. Hz. Peygamber'in Erkam b. Ebi'l Erkam'ın evinde, insanları İslam'a gizlice davete başlamasından önce vuku bulmuştur¹⁴⁰. Rivayete göre Abdurrahman b. Avf 'ın İslam'a girişine sebep Yemen'e gittiğinde her zaman misafir olduğu Askelân b. Avakiru'l Himyeri olmuştur. Her zaman Mekke'den haber sorardı. Hz.

¹³⁵ bkz. Köksal, M. Asım, III, 132–133.

¹³⁶ İbn Sa'd, Tabakat, III, 55.

¹³⁷ Ebu'l-Fida, Delailü'n Nübüvve, III, 29.

¹³⁸ İbn Kesir, el-Bidaye ven- Nihaye, III, 29, İbn Esir, Üsdü'lğâbe, II, 368.

¹³⁹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 124.

¹⁴⁰ İbn Sa'd, Tabakat, III, 393.

Peygamber'e vahiy geldiği senelerde, Yemenli ihtiyar Abdurrahman b. Avf'a Mekke'ye döndüğünde hazırladığı beyitlerle birlikte Hz. Peygamber'i bulmasını ve ona bey'at etmesini istedi. Gerçekten de Abdurrahman b. Avf, Yemenli ihtiyarın sözünü tuttu, Mekke'ye geldiğinde durumu Hz. Ebu Bekir'e anlattı. Hz. Ebu Bekir de hemen Resulullah'ın yanına varmasını tavsiye etti. Allah Resülü Hz. Hatice'nin evinde idi. Hz. Peygamber Abdurrahman b. Avf'dan yanında getirdiği şeyi vermesini istedi. Ayrıca gönderen kişinin Himyeroğulları müminlerinin üstünlerinden olduğunu söyledi. Bunun üzerine Abdurrahman b. Avf kelime-i şahadet getirerek Müslüman oldu¹⁴¹.

Ebu Ubeyde b. Cerrah: Ebu Ubeyde b. Cerrah, Osman b. Maz'un, Ubeyde b. Haris, Abdurrahman b. Avf ve Ebi Seleme toplumda kültür seviyeleri yüksek okuryazar kimselerdi.¹⁴² Erkam b. Ebi'l Erkam evinde insanları İslam'a gizlice davete başlamadan önce bir araya gelip Hz. Peygamber'in yanına gittiler. Hz. Peygamber onlara İslam'ı teklif etti ve hepsi aynı anda Müslüman oldular.¹⁴³ Ebu Seleme'nin eşi Ümmü Seleme de ilk Müslümanlardan olmuştur¹⁴⁴.

Erkam b. Ebi'l Erkam: Ebu Ubeyde ve arkadaşlarının Müslüman olduğu gün İslam'a girenlerdendir. Çok akıllı ve zeki idi. Hz. Peygamber kendisine Kur'an-ı Kerim okuyup İslam'ı tebliğ ettiğinde hemen İslam'a girdi.¹⁴⁵ Yüksek şahsiyetli onurlu bir kişiliğe sahip olduğu Mekke'deki yaptığı hareketlerden belli idi. Mekke'ye dışardan gelenleri ve Mekke içinde de Mekkelilerin zulme uğramamaları mazlumun hakkını savunmada zalime karşı koymada ahitleşen, Hilfu'l- Fudûl üyelerinden idi.¹⁴⁶

¹⁴¹ “Köksal, M. Asım, İslam Tarihi, III, 149–150 [Nk. Asakirden naklen, Aliyyülmüttteki, Kenzü'l-Ummal, XIII, 227, 229].

¹⁴² Belâzûri, Fütühu'l Buldan, Beyrut, 1991, III, 580, Ebu Ubeyde b. Cerrah İslamdan Önce, Araplar arasında okuma yazmabilen bir kişi idi. Bkz; Belazuri, Fütühu'l Buldan, III, 580.

¹⁴³ İbn Sa'd, Tabakat, III, 393.

¹⁴⁴ İbn Hacer, el-İsabe, IV, 458.

¹⁴⁵ İbn Sa'd, Tabakat, VI, 152.

¹⁴⁶ İbn Abdilberr, İsti'ab, I, 131.

Kudame b. Maz'un, Abdullah b. Maz'un, Said b. Zeyd, Fatıma bint-i Hattab Hz. Peygamber'in Darul Erkam'dan davete gizlice başlamasından önce Müslüman olanlardandır.¹⁴⁷

Süheyl b. Beyza, Abdullah b. Mesud ilk sıralarda¹⁴⁸ Müslüman olmuş ve Müslümanlığını gizlemiştir.¹⁴⁹

Esmâ bint-i Ebi Bekir: İlk sıralarda on yedi insandan sonra Müslüman olmuştur.¹⁵⁰

Habbab b. Eret: Demirci ustası olup kılıç yapardı¹⁵¹. Habbab esir olarak Mekke'ye getirilip satıldığı, Ümmü Siba tarafından satın alınıp¹⁵² azad edildiği rivayet edilir¹⁵³. Habbab, Hz. Peygamber'in Dar-ı Erkam'da halkı İslam'a gizlice davetinden önce Müslüman olmuştur¹⁵⁴. Habbab İslam'a girdiğini açıklamaktan çekinmeyen¹⁵⁵ ağır işkencelere uğratılan koruyucusuz Müslümanlardandı.¹⁵⁶

Amir b. Ebi Vakkas: İlk sıralarda Müslüman olup on birinci sıradadır.¹⁵⁷

Fatıma Hatun: Hz. Peygamber'e mürebbilik etmişti¹⁵⁸. Mekke'de Müslüman oldu. Hz. Ali'nin annesi idi¹⁵⁹. diğer çocuklarının isimleri ise Talib, Akil, Cafer'dir.

Umeyr b. Ebi Vakkas: ilk Müslümanlardan Müslümanların yirmi beşincisi idi.¹⁶⁰ Hz. Peygamber'in Dar-ı Erkam'a gidip gizlice halkı İslama davetten önce

¹⁴⁷ İbn Sa'd, Tabakat, III, 369, 400, 401.

¹⁴⁸ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, II, 478.

¹⁴⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VI, 213.

¹⁵⁰ İbn Hacer, el-İsabe, VIII, 6.

¹⁵¹ İbn Hişâm, I, 357.

¹⁵² İbn Sa'd, Tabakat, III, 164.

¹⁵³ İbn Abdilberr, el-İstiab, II, 437.

¹⁵⁴ İbn Sa'd, Tabakat, III, 165.

¹⁵⁵ İbn Sa'd, Tabakat, III, 233.

¹⁵⁶ İbn Sa'd, Tabakat, III, 165.

¹⁵⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 123.

¹⁵⁸ Yakubi, Tarihu'l Yakubi, I-II, Beyrut, 1960, II, 14.

¹⁵⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 222.

Müslüman olanları şöyle sıralayabiliriz: Mes'ud b.Rebi¹⁶¹ Salit b. Amr¹⁶², Fatıma bint-i Alkâme¹⁶³, Ayyaş b.Ebi Rebia¹⁶⁴, Esmâ bint-i Selame¹⁶⁵, kocası ile birlikte Müslüman olmuştur.¹⁶⁶Huneys b.Huzafe¹⁶⁷Amir b. Rebia¹⁶⁸,Leyla bint-i Ebi Hasme ilk Müslümanlardandı. Kocası ile birlikte Medine'ye hicret eden ilk Müslüman kadın.¹⁶⁹ Abdullah b. Cahş¹⁷⁰, Ebu Abdullah b. Cahş¹⁷¹, Cafer b. Ebi Talib¹⁷², Esmâ binti Umeys¹⁷³,Ma'mer b. Haris¹⁷⁴,Muttalib b. Ezher¹⁷⁵, Remle binti Ebi Avf¹⁷⁶,Amir b. Fuheyre¹⁷⁷, Hatıp b. Amr¹⁷⁸, Ebu Huzeyfe¹⁷⁹,Sehle bint-i Süheyl¹⁸⁰Vakıd b. Abdullah¹⁸¹ Hz. Peygamber'in Dar-ı Erkam'a gidip gizlice halkı İslam'a davetten önce Müslüman olanlardandır.

2.1. Dar-ı Erkam'ın İslam'a Girişte ve İslam Tarihindeki Yeri

Peygamberliğin 4. senesinde Hz. Peygamber kendi evini terkederek Mahzum kabilesinden arkadaşı olan Erkam'ın evine gitti. Bu ev; Kâbe'nin batısında, Safa tepesinin eteklerinde, hacıların hac görevini yapmak için gelip geçtikleri en işlek bir yerdeydi. Hz. Peygamber'in bu evde ikamet etmesi İslam Tarihinde mühim yer tutar. İslam'a girenler orada dururdu. Hz. Peygamber de

¹⁶⁰ İbn Hişâm, Sire, I, 354.

¹⁶¹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 160.

¹⁶² Belazuri, Ensab, I, 219.

¹⁶³ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 272.

¹⁶⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 129.

¹⁶⁵ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 301.

¹⁶⁶ İbn Hişâm, Sire, I, 355.

¹⁶⁷ İbn Sa'd, Tabakat, III, 392.

¹⁶⁸ İbn Sa'd, Tabakat, III, 387.

¹⁶⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 267, 268.

¹⁷⁰ İbn Sa'd, Tabakat, III, 89.

¹⁷¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 102.

¹⁷² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 34.

¹⁷³ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 280.

¹⁷⁴ İbn Sa'd, Tabakat, III, 402.

¹⁷⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 124.

¹⁷⁶ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 368.

¹⁷⁷ İbn Sa'd, Tabakat, III, 229.

¹⁷⁸ İbn Sa'd, Tabakat, III, 405.

¹⁷⁹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 85.

¹⁸⁰ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 270.

¹⁸¹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 390.

onlara Kur'an ayetlerini okur, dini hükümleri tebliğ ve İslam'a davet ederdi. Bu şekilde birçok insan Müslüman oldu. Hz. Ömer'in akrabalarından bazıları da burada İslam'a girmişlerdir. Erkam'ın evi böylece İslam'ın ilk yayılma yeri olduğundan "Dâru'l İslam" diye bilinir.¹⁸²

Erkam b. Ebi'l Erkam'ın evi, Mekke'de safa tepesinin yanında bulunur, Kâbe'nin arsası ve Harem'i içersindedir¹⁸³. Hz. Peygamber Kureyş müşriklerinden sakınır, insanları burada İslam'a davet ederdi. Burada Kur'an okunur, gizlice toplanılır namaz kılınırdı¹⁸⁴.

H. Peygamber'in Dar-ı Erkam'a giriş olayı İslam Tarihinde "İslam'a ilk Girenler" in tarihini belirlemede esas teşkil etmektedir. Nitekim Siyer eserlerinde "Hz. Peygamber, Dar-ı Erkam'a girip halkı İslam'a davetinden önce Müslüman olmuştu " tabiri kullanılarak tarih düşürülmüştür.¹⁸⁵

Dar-ı Erkam'ın Hz. Peygamber tarafından merkez seçilmesinde en büyük etken olarak, Erkam'ın evinin Kâbe Haremine dâhil oluşu, Kâbe'nin arsasının üzerine yapılmış olması, halk ile temas kolaylığı ayrıca gizlice buluşmaya müsait oluşunu sıralayabiliriz.

H. Peygamber Kureyş müşriklerinden sakınmak¹⁸⁶, gizlenmek¹⁸⁷, yanına gelenleri gizlice İslam'a davet etmek¹⁸⁸, Kur'an okumayı öğretmek.¹⁸⁹ Topluca namaz kılmak¹⁹⁰, amacıyla ilk dönem İslam'a girişte Dar-ı Erkam'ı merkez olarak seçmiştir. Birçok insan bu evde Müslüman olmuştu¹⁹¹

¹⁸² Mahmud Esa'd, a.g.e, 442.

¹⁸³ İbn Sa'd, a.g.e, III, 243.

¹⁸⁴ Halebî, İnsan, I, 457.

¹⁸⁵ İbn Sa'd, Tabakat, III, 243, Zehebi, Siyeri A'lamü'n Nübela, I, 4, ayr. Bkz. Önkâl Ahmet, a.g.e, 74, vd.

¹⁸⁶ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, I, 74.

¹⁸⁷ Diyarbekri, Hâmis, I, 293.

¹⁸⁸ Diyarbekri, Hâmis, I, 293.

¹⁸⁹ Ezraki, Ahbâru Mekke, trc Y.Vehbi Yavuz, İstanbul, 1980, 260.

¹⁹⁰ Halebî, İnsanüluyun, I, 457.

¹⁹¹ İbn Sa'd, Tabakat, III,212; İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, I, 74.

Kaynaklarda Hz. Peygamberin Dar-ı Erkam'a giriş sebebi müşriklerin baskısı, işkencesi olarak gösterilse de önemli olan Hz. Peygamberin Dar-ı Erkam'a girişi ve kalış süresidir.

Hz. Peygamber'e yüce Allah dinini halka açıklamasını emir edinceye kadar üç yıl Hz. Peygamber tebliğini gizli yürütmüştür.¹⁹² Gizli olarak İslam'a girenlerin çoğunun Hz. Peygamberle görüştüğü yer Dar-ı Erkam olmuştur.¹⁹³

Hz. Peygamber'in Dar-ı Erkam'a ne zaman girdiği ve ne kadar kaldığı konusunda İslam Ansiklopedisi " Dâr'ı Erkam " maddesi yazarı M. Asım Köksal'a¹⁹⁴ göre şöyledir:

“ ..Sıraladığımız şu tarihi ve ilmi belgelere göre: Peygamberimizin, Dar-ı Erkam'a giriş tarihini, Nübüvvet'in dördüncü yılı olarak değil, Nübüvvet'in birinci yılı. Hatta Erkam'ın, Müslüman oluş tarihine göre Nübüvvetin birinci yılında, ilk sıraları olarak, kabul etmek gerekmez mi? Dar-ı Erkam'dan ne zaman çıkıldığı ve orada ne kadar kalındığı meselesine gelince: Hz. Ömer'in, Müslüman oluşundan biraz sonra Dar-ı Erkam'dan çıkıldığı, doğrudur. Fakat Dar-ı Erkam'a, Nübüvvetin birinci yılında girildiği sabit olunca, orada iki yıl kadar kalınmış olabileceği görüşü, doğru olmazdı”. Abdullah b. Ömer “ Ömer Müslüman olduğu zaman, halk kendisinin evinin yanında toplandılar ve (Ömer dininden çıkıp başka bir dine girdi) dediler. Ben o zaman daha çocuktum der”¹⁹⁵. İbn Sa'd'ın Abdullah b. Ömer'den nakline göre; Hz. Ömer, Nübüvvetin altıncı yılında zilhicce ayında Müslüman olmuştur¹⁹⁶. Dar-ı Erkam'dan çıkış, bu hadiseyi takip ettiğine göre¹⁹⁷ Dar-ı Erkam'da altı yıl kalınmış olduğu, kesin olarak anlaşılmaz mı?”¹⁹⁸

¹⁹² Bkz. İbn Hişâm, I, 280, İbn Sa'd, Tabakat, I,199, Belazuri, Ensab, I,116, Yakubi, Tarih, II,24, İbn Esir, Kamil, I, 584.

¹⁹³ Her ne Kadar, Diyarbekri, Hâmis'inde, Halebî, İnsanül Uyun'da Peygamberliğin dördüncü yılından itibaren Hz. Peygamber'in Dar-ı Erkam'a girişini tarif vermektedir. Sebeb olarakta Mekke müşriklerinin işkencelerini artırdığı ileri sürülmektedir. Bkz. Diyarbekri, Hâmis, I,193,Dar-ı Erkam için bkz, Önkâl Ahmet, Resulullahın İslam'a Davet Metodu, Konya, 1981,74.

¹⁹⁴ M.Asım Köksal, T.D.V.İ.A, VIII, 520, İslam Tarihi, Mekke Devri, III, 202, 207.

¹⁹⁵ Buhârî, Sahih, Menakıbu'l Ensar, 35.

¹⁹⁶ İbn Sa'd, Tabakat, III, 269-270.

¹⁹⁷ Önkâl, Ahmet, a.g.e, 74.

2.3. Dar-ı Erkam'da İslam'a Girenler

Dar-ı Erkam'da üç kardeşi ile birlikte, Hz. Peygamber'in huzuruna gelerek Akil b. Ebi'l Bukeyr, Halid b. Ebi'l Bükeyr, İyas b. Ebi'l Bükeyr, Amir b. Ebi'l Bükeyr Müslüman olup biatte bulunmuşlar. Aileleri ile birlikte Medine'ye hicret etmişlerdir.¹⁹⁹

İlk Müslümanlardan Nuaym b. Abdullah²⁰⁰, Hatıb b. Haris²⁰¹, Ümmü Cemil Fatıma bint-i Mücellel²⁰², Hattab b. Haris²⁰³, Fukeyhe bint-i Yesar²⁰⁴, Saib b. Osman²⁰⁵, Halid b. Hizam²⁰⁶, Esved b. Nevfel²⁰⁷, Amr b. Ümeyye²⁰⁸, Yezid b. Zem'a²⁰⁹, Ebür'rûm b. Umeyr²¹⁰, Kays b. Abdullah²¹¹, Bereke bint-i Yesar²¹², Firas b. Nadr²¹³, Cehm b. Kays²¹⁴, Huraymile Hatun²¹⁵, Muaykıp²¹⁶, Şurahbil b. Hasene²¹⁷, Haris b. Halid²¹⁸, Reyta bint-i Haris²¹⁹, Amr b. Osman²²⁰, Seleme b. Hişam²²¹, Haşim b. Ebi Huzeyfe²²², Hebbar b. Sufyan²²³, Abdullah b. Sufyan²²⁴,

¹⁹⁸ Köksal, M. Asım, İslam Tarihi, Mekke Devri, III, 205.

¹⁹⁹ İbn Sa'd, Tabakat, III, 388.

²⁰⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 138.

²⁰¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 201.

²⁰² İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 272.

²⁰³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 202.

²⁰⁴ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 246.

²⁰⁵ İbn Hacer, el-İsabe, II, 11.

²⁰⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 119.

²⁰⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 120.

²⁰⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 121.

²⁰⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 121.

²¹⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 104.

²¹¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 246.

²¹² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 122.

²¹³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 122.

²¹⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 122.

²¹⁵ Harmele veya Hureymile diye okunur. bkz. İbn Sa'd, Tabakat, IV, 122, İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, I, 368.

²¹⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 116.

²¹⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 127.

²¹⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 128.

²¹⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 255.

²²⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 128.

²²¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 135.

²²² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 135.

²²³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 135.

Ma'mer b. Abdullah²²⁵, Adiy b. Nadle²²⁶, Urve b. Usase²²⁷, Mesud b. Suveyd²²⁸, Abdullah b. Huzafe²²⁹, Kays b. Huzafe²³⁰, Hişam b. As²³¹, Ebu Kays b. Haris²³², Mahmiye b. Cez²³³, Sufyan b. Mâmer²³⁴, Sekran b. Amr²³⁵, Sevde bint-i Zem'a²³⁶, Malik b. Zem'a²³⁷, Amre bint-i Sa'd.²³⁸

İbn Ümmü Mektum, İlk Müslümanlardandır²³⁹. Hz. Hatice'nin dayısının oğludur²⁴⁰, Kur'an-ı Kerim okumak ve okutmak üzere Medine'ye ilk önce giden sahabedendir. Hz. Peygamber'in mescidinde Bilal-i Habeşi ile müezzinlik ederdi. Kendisinin gözleri görmüyor idi. Hz. Peygamber sefere çıkacağı zaman bazen onu yerine namaz kıldırarak için vekil bırakırdı²⁴¹.

Yine ilk sıralarda ferdi Müslüman olanlardan Amr b. Haris²⁴², Osman b. Abd²⁴³, Sad b. Abd Kays²⁴⁴, Abdullah b. Hubeyb²⁴⁵, Abdurrahman b. Hubeyb²⁴⁶, Cüayl b. Süreka²⁴⁷, Yasir b. Amir²⁴⁸, Sümeyye bint Huyyat²⁴⁹, Amr b. Yasir, kendi

²²⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 136.

²²⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 139.

²²⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 136.

²²⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 140.

²²⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 141.

²²⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 141.

²³⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 189.

²³¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 191.

²³² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 194.

²³³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 198.

²³⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 202.

²³⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 204.

²³⁶ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 52.

²³⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 204.

²³⁸ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 273.

²³⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 205.

²⁴⁰ İbn Hacer, el-İsabe, II, 523.

²⁴¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 205, 206.

²⁴² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 213.

²⁴³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 214.

²⁴⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 214.

²⁴⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 245.

²⁴⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 245.

²⁴⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 245.

²⁴⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 136.

rivayetine göre, Dar-ı Erkam'ın kapısı önünde Süheyb b. Sinan'a rastlar. Birlikte Resulullah'ın yanına girerler, Resulullah onlara İslam'ı arz ve teklif eder ve Müslüman olurlar. Dar-ı Erkam'dan akşam olunca gizlice çıkıp giderler²⁵⁰. Abdullah b. Yasir²⁵¹, Utbe b. Gazvan²⁵², Mikdad b. Amr²⁵³, Musab b. Umeyr, Dar-ı Erkam'da bizzat gidip Hz. Peygamber huzurunda Müslüman olanlardandır²⁵⁴. Ebu Sebre²⁵⁵, Ümmü Gülsüm²⁵⁶, Şemmas b. Osman²⁵⁷, Ebu Musa'l Eşar'i Mekke'de ilk sıralarda Müslüman olmuş, geri kavminin yanına Yemen'e dönmüştür. Kendi rivayetine göre iki kardeşi (Ebü Bürde, Ebu Rahm) ve kavminden 52 kişi ile birlikte muhacir olarak Habeşistan'a gittiler. Cafer b. Ebi Talib'le görüşmüşlerdir²⁵⁸. İki Hicret sahibidirler, birincisi Habeşistan'a, ikincisi Medine'yedir²⁵⁹.

3- İSLAM'A AÇIKTAN GİRİŞ, AÇIKTAN TEBLİĞ

Daha evvelki geçen süre içinde Hz. Peygamber, Hz. Ebu Bekir gibi dostluğuna güvendiği, Hz. Hatice gibi reddetmeyeceğinden emin olduğu, Hz. Zeyd ve Hz. Ali gibi terbiyesi altında yetiştirdiği kişilere İslam'ı açmıştı. Hz. Ebu Bekir de doğruyu görme ve seçme kabiliyetine sahip kimseleri, İslam'a davet etmiş ve günbegün Müslümanların sayısı artmıştı. Ne var ki istenilen sayıya ve kuvvete sahip olunamadığından henüz Kâbe'de açıkça ibadet edemiyorlardı. Dağlarda, evlerinde halka görünmeden veya Erkam b. Ebi'l Erkam'ın evinde ibadet ediyorlardı. Bir gün Mekke civarındaki dağlardan birinde, Peygamber yeni İslam'a girenlerle namaz kılıyordu, oradan geçen müşriklerden bir grup, onları görmüşler ve sataşmışlar, hakaret etmişlerdi. Bu esnada Sa'd b. Ebi Vakkas,

²⁴⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 264.

²⁵⁰ İbn Sa'd, Tabakat, III, 247, 227.

²⁵¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 136.

²⁵² İbn Sa'd, Tabakat, III, 99.

²⁵³ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, V, 252.

²⁵⁴ İbn Sa'd, Tabakat, III, 116.

²⁵⁵ İbn Hacer, el-İsabe, VII, 81.

²⁵⁶ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 272.

²⁵⁷ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, II, 528–529.

²⁵⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 105.

²⁵⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 106.

müşriklerden birine, devenin çene kemiğini vurularak kafasını yarmıştı. İşte bu Müslümanlarla, müşrikler arasındaki kavgalarda İslam için dökülen ilk kandı²⁶⁰.

Hız. Peygamber'e görevini açıklaması Cebrail vasıtasıyla emredildi: "Şimdi, sen, sana, emir olunanı, hiç çekinmeden açıkça beyan ve ilan et, müşriklere, aldırış etme."²⁶¹ "Sen, ilkin en yakın hısımlarını inzar et."²⁶²

Hız. Peygamber, ilahi emir gereği Sâfa tepesinden ilk defa bütün kabilelere Kureyş'e kabile isimleri ile seslendi. Hız. Peygamberin karşısında toplandılar. Hız. Peygamber : "Ben size şu dağın arkasında düşman var desem, inanır mısınız?" Hepsini birden ; "evet seni tasdik eder inanırız, çünkü sen doğru sözlü birisin. "Öyle ise ben sizi şiddetli bir azaba uğramamanız için, sizi uyarmaya memurum."²⁶³ Bütün Kureyş kabilesinin isimlerini teker teker zikrederek seslendi:

"Yüce Allah, en yakın akrabalarımı, azab ile korkutmamı, emretti. Siz (Lailahe illallah)" Allah'tan başka ilah yok" demedikçe, ben size ne dünya'da ve nede ahirette bir fayda sağlayamam." Ebu Leheb, Peygamberimize atmak üzere yerden taş aldı." bizi bunun için mi topladın? " diye, hakaret etti. Tebbet suresi nazil oldu²⁶⁴

Hız. Peygamber, Kureyş cemaatinin bütün kabilelerine isimleriyle şöyle seslendi "Kendinizi cehennem ateşinden kurtarınız" ²⁶⁵"Ben sizi Allah'ın azabından kurtaracak hiçbir güce sahip değilim."²⁶⁶

Artık Hız. Peygamberle birlikte Müslüman olanlar, İslam'a girdiklerini açıklamışlar, İnsanları hep birlikte İslam'a davet etmeye başlamışlardı²⁶⁷.

²⁶⁰ Algül, Hüseyin, İslam Tarihi, I, 221.

²⁶¹ Hicr, 15/94.

²⁶² Şuara, 26/214.

²⁶³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 200.

²⁶⁴ bkz. Tebbet suresi, 111/1-5.

²⁶⁵ Kurtubi, el-Cami' li-Ahkâmi'l-Kur'an, I-XX, Beyrut, 1987, XIII, 143.

²⁶⁶ Buhârî, Sahih, VI, 17. Müslim, İman, 348.

²⁶⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 200.

İslamiyet'in Mekke'de açıklanmasından sonra Müslüman olanların başında, Abbas b. Abdulmuttalib gelmektedir. Hz. Peygamber azadlılarından Ebu Rafi; kendisinin, Abbas b. Abdulmuddalib'in kölesi olduğunu İslamiyetin ev halkı içerisinde tesirli olduğunu Abbas ile birlikte Ümmül Fadlın ve kendisinin Müslüman olduğundan, Abbas'ın kavminden çekindiğini ve Müslümanlığını gizlediğini anlatır²⁶⁸. Hz. Abbas, Hz. Peygamberin emriyle, Mekke'de oturup, Mekke'nin fethine kadar Müslümanlığını gizli tutmuş, Mekke'deki haberleri gizlice Hz. Peygambere ulaştırma görevini sürdürmüştür²⁶⁹. İslamiyet'in açıklanmasından sonra ilk Müslüman olan, kadınların başında, Abbas b. Abdulmuddalib'in eşi Ümmül Fadl gelir²⁷⁰. Kölelerden ilk Müslüman olan Ebu Rafi olmuştur²⁷¹.

Akıl yoluyla Allahı bulan kişi olarak bilinen, İslamın açıklanmasından sonra Müslüman olanlardan biri de Amr. b. Abese'dir. Yalnız Amr b. Abese'yi putlara olan inanç tatmin etmemekte, gerçeği aramayı kendine şiar edinmiş, fıtratının isteğini tahakkuk ettirmeye çalışan biridir. Putlara tapmanın boşluğu kendi içine doğan zattır.²⁷²

Amr b. Abese Teyma halkından bir zata rastlar, içindeki duygu düşünceleri şöyle anlatır. "İnsana, ne yarar ne de zarar vermeyen bir şeyi, put edinmenin batıl ve boş olduğunu zannediyorum, sen beni bundan daha hayırlısına ulaştırırsana..."²⁷³ O zatta, Mekke'de bir zatın zuhur edeceğini, onu takib etmesini tavsiye eder. Amr b. Abese bu tarihten itibaren Mekke'ye gidip gelenlere bu zatın zuhur edip etmediğini sorduğu neticede Hz. Peygamberin Peygamberliğini ilan etmesiyle hemen Mekke'ye gittiği ve Hz. Peygamber'i bulduğu rivayet edilir. Hz. Peygamber'e şu soruları sorar: "Sen, nesin?" Hz. Peygamber "Ben Peygamberim". Peygamber ne demektir? Hz. Peygamber: "Resulullah demektir." "Seni kim gönderdi?" Hz. Peygamber: "Yüce Allah

²⁶⁸ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 10.

²⁶⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 31, İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, III, 165.

²⁷⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 10.

²⁷¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 10.

²⁷² İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, IV, 251.

²⁷³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 217.

gönderdi”, “seni ne ile gönderdi?” Hz. Peygamber “Bir olan Allah’a, eş koşmaksızın ibadet etmek, putları terk etmek, akrabaya yardım etmek ile gönderdi²⁷⁴.” Amr b. Abese Resulullah’ın getirdiklerine iman ve tasdik etti. Hz. Peygamber Amr b. Abese’ye Müslüman olduktan sonra ailesinin yanına dönmesini ileride buluşacaklarını söyledi. Nitekim Hz. Peygamber Mekke’den Medine’ye hicret edince, Amr b. Abese, Medine’ye giderek Hz. Peygamber’i buldu ve kendisini tanıdığını ve kendisine sorular sorduğundan bahsetti ve :”Sen Mekke’de yanıma gelen Süleymi’sindir²⁷⁵ “ dedi.

Ebu Zer Gıfari Haniflikte hayatını devam ettirenlerdendir. Hz. Peygamber’i arayıp bulanlardan ve Müslüman olanlardandır. Ebu Zer, cahiliye döneminde, puta tapmayan Allah’ı bir bilen ve onu tanıyan Haniflerdendi²⁷⁶. Ebu Zer kardeşinin oğlu Abdullah b. Samit’a cahiliye döneminde Allah’a ibadet ettiğinden bahseder²⁷⁷. Ebu Zer Hz. Peygamber’in Mekke’de zuhur ettiğini duyunca kardeşi Uneysi gönderip bilgi aldı. Hemen kendisi bizzat görmeye gitti ve Hz. Ali’ye misafir olarak kaldı. Allah Resulü ile görüşüp kelime-i şahadet getirerek Müslüman oldu.²⁷⁸ Müslümalığını gizlemesi, Hz. Peygamber tarafından tavsiye edilmesine rağmen, O açıktan Mescit-i Haram’a varıp kelime-i şahadeti yüksek sesle haykırmıştır²⁷⁹. Bunun üzerine Kureyş Müşrikleri Ebu Zer’in Üzerine öldürmek için yürüdüler, Abbas b. Abdulmuttalib yetişip onların elinden kurtardı. Ve Kureyş müşriklerine şöyle seslendi: ”Gıfar kabilesinden birini öldürmeye teşebbüs ederken, tacirlerinizin Şam’a giden yolunun Gıfar yurdundan geçtiğini bilmiyor musunuz²⁸⁰? Yoksa ticaret yolunuzun kesilmesini mi istiyorsunuz²⁸¹.” Ertesi gün yine Ebu Zer Mescit’i Haramda aynı sözleri (Kelime-i şahadeti) yüksek sesle tekrar edince Kureyş Müşrikleri onu dövdüler. Abbas b. Abdulmuttalib O’nu ellerinden kurtardı. Hz. Peygamber’in tavsiyesi üzerine

²⁷⁴ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 218.

²⁷⁵ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 218.

²⁷⁶ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 222.

²⁷⁷ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 220.

²⁷⁸ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 225.

²⁷⁹ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 225.

²⁸⁰ Buhârî, Sahih, Menakibu’l Ensar,33, İbn Esir, Üsdü’lgâbe, VI, 101.

²⁸¹ İbn Sa’d, Tabakat, IV, 225.

ailesinin yanına gitti. Gazal Seniyyesinin aşağısına yerleşti²⁸². Zaman zaman Kureyş müşriklerinin kervanına el koyduğu, kelime-i şahadet söyleyenlerin mallarını iade ettiği, Medine'ye Hicrete kadar durumun böyle devam ettiği rivayet edilir²⁸³.

Dışarıdan Mekke'ye gelenlere karşı müşriklerin almış olduğu tedbir aleyhlerine dönmüştür. Bunlardan bir tanesi de Tufeyl b. Amr'ın Mekke'ye gelmesi ve Müşriklerin Hz. Peygamber'le görüşmemesini tenbih etmeleri²⁸⁴. Netice itibariyle, Hz. Peygamber'i dinlememek için kulaklarına pamuk tıkamasına rağmen bir ara, Kâbe'ye vardığında, Resulullah namaz kılıyordu. Tufeyl'de yakınına durdu ve Hz. Peygamber'i dinledi ve kendi kendine şöyle söyledi: “ Ben, akıllı şair bir adamım! Bana sözün güzel olanı da çirkin olanı da gizli değildir. Şu kişinin söylediğini dinlememe ne engel var. O'nun bana getirdiği güzel ise kabul ederim, çirkin ise reddederim .” Hz. Peygamber oradan ayrılınca Tufeyl peşine düştü. Hz. Peygamber evine girdi, O da arkasından içeri girdi. Müşriklerin söylediklerini Hz. Peygambere aktardı. “Senden güzel kelam işittim. Sen kendini bana anlat “ diye Hz. Peygamber'e yalvardı. Hz. Peygamber Kur'an okudu ve İslam'ı Tufeyl'e arz etti. Tufeyl o anda “ ben bundan daha güzel bir şey duymadım “ dedi ve Müslüman oldu.

Tufeyl kavminin içine döndüğünde İslam'ı tebliğ edeceğini ve Hz. Peygamber'in dua etmesini istedi. Resulullah'ın duası üzerine, Tufeyl İslamı önce babasına, sonra hanımına tebliğ etti ve hemen Müslüman oldular. Kavmi olan Devs'liler İslam'a girmede ağırdan aldılar. Bunun üzerine Tufeyl, Hz. Peygamber'e Devs'liler içinde duasını etmesini²⁸⁵ ve tebliğ edeceğini anlattı. Tufeyl kavminin yanına döndü. Hz. Peygamber'in emri üzere onlara yumuşak davrandı ve tebliğe devam etti²⁸⁶.

²⁸² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 222.

²⁸³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 222–226.

²⁸⁴ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 237.

²⁸⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 237–239.

²⁸⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 239.

3.1. Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in Müslüman Oluşu

Hz. Hamza Peygamberliğin 6. yılında Müslüman oldu²⁸⁷. Hz. Peygamber Safa tepesinde yanında otururken, Ebu Cehil ve arkadaşları onun yanına uğradı²⁸⁸. Bunlarda Ebu Cehil Hz. Peygambere büyük hakarete bulundu, sövdü saydı. Hz. Peygamber hiç karşılık vermedi. Abdullah b. Cüda'nın azadlı kölesi bir kadın, Ebu Cehil'in Hz. Peygamber'e söylediği bütün hakaretleri işitmişti. Avdan dönen Hamza'ya kadın bütün olayları anlattı. Henüz Ebu Cehil Kâbe'nin yanında oturuyordu. Eve gitmemişti. Hz. Hamza öfkeli halde doğru Kureyş'ten bir cemaatin içersinde oturan Ebu Cehil'in yanına vardı, yayını kaldırıp başının üzerine indirdi ve yaraladı. Şöyle söyledi: "O'na sövüp sayan sen misin? Şu an ben de onun dinindeyim! Onun söylediklerini söylüyorum, gücün yetiyorsa O'na söylediklerini bana da söyle, O'na yaptıklarını bana da yap bakayım ..." Bu olay üzerine Ebu Cehil'in mensup olduğu Mahzum oğullarından bazıları Ebu Cehil'i korumak amacıyla ayağa kalktılar²⁸⁹. Hz. Hamza'ya "Biz seni atalarının dininden dönmüş olarak görüyoruz" dediler. Hz. Hamza ise onlara "Muhammed'in dininin gerçek olduğu açıkça belli iken, beni O'nun dininden kim men edebilir? Ben Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahadet ediyorum..."²⁹⁰

Hz. Hamza eve döndüğünde şeytan onun kalbine vesvese verdi. Hz. Hamza bu vesveseyi yendi. Allah'a dua etti: "Allah'ım yaptığım iş doğru ise, kalbime tasdik ettir. Değil ise çıkar yolu kalbime ilet."²⁹¹ Sonra Kâbe'de duasına devam etti²⁹². Ertesi gün, kendisini endişeye düşüren hususları Hz. Peygamber'e haber verdi. Hz. Peygamber O'na sohbette bulundu²⁹³. O'nun kalbini yakîn ile doldurdu²⁹⁴. Hz. Hamza bir şiirinde bunu şöyle anlattı: "Kalbimi

²⁸⁷ İbn Sa'd, Tabakat, III, 9.

²⁸⁸ İbn Sa'd, Tabakat, III, 9.

²⁸⁹ İbn Hişâm, Sire, I, 291–292, Diyarbekri, Hamîs, I, 293.

²⁹⁰ Diyarbekri, Hamîs, I, 293, Halebî, İnsan, I, 477.

²⁹¹ Halebî, İnsan, I, 478.

²⁹² Süheyli, er-Ravzu'l unf, I, 151.

²⁹³ Halebî, İnsan, I, 478.

²⁹⁴ Süheyli, er-Ravzu'l unf, I, 151.

İslamiyet'e Hanif olan dine yönelttiği zaman Allah'a hamdettim... Allah'ın emirleri, bize okunduğu zaman, kalp ve akıl sahibi olanların gözlerinden yaşlar boşanır...²⁹⁵ Hz. Hamza'nın Müslüman oluşu Hz. Peygamber'i sevindirdi²⁹⁶. Kureyş müşriklerinin de moralini bozdu. Hz. Hamza'nın Hz. Peygamber'i koruduğunu görünce aşırı derecede işkence yapmaktan vazgeçtiler²⁹⁷.

İslamiyet açıklandıktan sonra Müslüman olanlardan biri de Erva binti Abdulmuttalib Hatundur. Oğlu Tuleyb b.Umeyr kendisinin ve Hz. Hamza'nın Müslüman olduğunu annesine anlattı ve İslam'a girmeye teşvik etti. Oğlunun teşviki ile Müslüman oldu²⁹⁸.

Hız. Ömer: Hz. Peygamber, Dar-ı Erkam'da, Pazartesi günü²⁹⁹ dua etmişti: "Allah'ım! Şu iki adamdan; Ebu Cehil veya Ömer b. Hattap 'dan sana sevgili olan ile İslam'ı aziz kıl³⁰⁰". Hz. Hamza'nın Müslüman oluşundan üç gün sonra³⁰¹, Peygamberliğin altıncı yılında, zilhicce ayında³⁰², Müslüman olduğu rivayet edilir³⁰³.

Hız. Ömer'in Müslüman olmasında birinci derecede, hırçınlığını azaltan, yumuşamasını sağlayan Kur'an-ı Kerim dinlemesi olmuştur.

Hız. Ömer evinden Resulullah'a sataşmak üzere çıktığını yolda Hz. Peygamber'i arkasından takip ettiğini anlatır. Hz. Peygamber'in kendisinden önce Mescid-i Haram'a ulaşmış el-Hakka suresini okumaya başladığını ve surenin okunması sona erdiğinde kalbinin yumuşadığından ve İslam'a meylettiğinden bahseder³⁰⁴.

²⁹⁵ Diyarbekri, Hamîs, I, 293.

²⁹⁶ İbn Sa'd, Tabakat, III, 9.

²⁹⁷ İbn Hişâm, I, 291.

²⁹⁸ İbn Sa'd, Tabakat, III,123, Diyarbekri, Hamîs, I, 171.

²⁹⁹ İbn Seyyid, Uyunul Eser, I, 217.

³⁰⁰ İbn Sa'd, Tabakat, III, 266, 267, Ahmed b. Hanbel, II, 95.

³⁰¹ Diyarbekri, Hamîs, I, 295.

³⁰² İbn Sa'd, Tabakat, III, 269, İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, IV, 151.

³⁰³ Hız. Ömer'in Müslüman olması ile ilgili pek çok rivayet vardır. Bkz. Diyarbekri, Hamîs, I, 295, vd.

³⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II,17, İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, IV, 147, Süheyli, Ravdulunf, III, 277.

Haz. Ömer cahiliye döneminde içki içmeyi seven İslamiyet'ten nefret duyan biri olduğunu kendisi anlatır. Toplanma yerleri olan Hazver'ye gittiğini ve orada arkadaşlarını bulamadığı, Kâbe'ye gittiğini ve orada Resulullah'ı namaz kılarken ve Kur'an okurken gördüğünü anlatır. Haz. Peygamber'in okuduğu Kur'an-ı dinlediğinde Peygamber'e karşı kalbinin yumuşadığını ve çok etkilendiğinden bahseder³⁰⁵.

Ebu Cehil'in, Haz. Peygamber'e karşı düşmanlığının zirveye çıktığı dönemde, öldürene mükâfat olarak; yüz kızıl veya siyah deve, bin ukiyye gümüş, altın³⁰⁶ ortaya koyduğu zaman Haz. Ömer'in buna talip olduğu, Ebu Cehille bir antlaşma yaptığı görülür. Haz. Ömer'in kılıcını kuşanıp Haz. Peygamber'i öldürmek için evden çıkar. O sırada Haz. Peygamber Dar-ı Erkam'da Haz. Hamza, Haz. Ebu Bekir Hz. Ali ve diğer Müslüman olanlarla oturuyorlardı.

Nuaym b. Abdullah, Haz. Ömer'e yolda rastladı. Nereye gittiğini sordu Haz. Ömer de : " Atalarımızın dinini bırakıp yeni din tutan Muhammed'e gitmek istiyorum. O'nu öldüreceğim."

Nuaym b. Abdullah Haz. Ömer'in mensup olduğu Adiy b. Kâboğullarındandı, Müslüman olmuştu. İslamiyet'e girdiğini gizliyordu. Nuaym b. Abdullah Haz. Ömer'e dönerek şöyle dedi : " Ey Ömer! Seni nefsin aldatmıştır. Sen kendi ev halkıyla ilgilenirsen iyi olur. Enişten, amcanın oğlu ve kız kardeşin Fatıma binti Hattab Müslüman oldu." Bunun üzerine Haz. Ömer, kız kardeşinin evine kadar gitti dışarıda Habbab b. Eret Fatıma Hatunla, Said b. Zeyd'e Kur'an okuduğunu işitmişti. Eve girince okunulan şeyin ne olduğunu sordu. Onlar gizledi arbeye sonucu, Kur'an-ı Kerim sahifesi ortaya çıktı ve Haz. Ömer, Ta-ha suresini okudu sözlerin çok değerli ve güzel olduğunu ifşa edince Habbab saklandığı yerden çıktı ve Haz. Peygamber'in kendisi için dua ettiğini söyledi. Haz. Ömer Habbab'tan nerede olduğunu öğrendi ve oraya vardı ve şöyle dedi : "Ey

³⁰⁵ İbn Hişâm, I,342–350, Halebî, İnsanüluyun, II, 18.

³⁰⁶ Halebî, İnsanüluyun, II, 18.

Allah'ın Resulü! Ben Allah'a, Allah'ın Resulüne, Allah'tan gelenlere iman edeyim diye senin yanına geldim.³⁰⁷

Bütün rivayetlerde ortaya çıkan sonuç, Hz. Ömer'in İslam'a girmesin de en etkili unsur Kur'an-ı Kerim'i dinlemesi ve O'nu kalbine sindirmesi olmaktadır. Zira en büyük mürşidin Kur'an-ı Kerim olduğu araştırmamızdaki İslama giriş örneklerinde görülmektedir³⁰⁸.

3.2. Hz. Ebu Bekir'in Azad Ettiği Kölelerin İslam'a Girişi

Hz. Ebu Bekir Müslüman olduğu zaman yanında kırk bin dirhemi vardı. Bu servetini, Mekke müşriklerinin elinde ağır işkenceler gören kadın, erkek köleleri satın almak ve kurtarmak için harcamıştır. Medine'ye hicret ettiği zaman Hz. Ebu Bekir'in yanında beş bin dirhemi ancak kalmıştı. Hz. Ebu Bekir'in babası bu duruma itiraz etmişti ve Leyl Suresi 5–21 ayetleri nazil olmuştur:

“Bundan böyle her kim malını hayır için verir ve korunursa ve en güzel olanı doğrularsa. Biz onu en kolay yola muvaffak kılacağız. Kim de cimrilik eder ve kendini hiçbir şeye ihtiyacı kalmamış görür. Ve en güzeli de yalanlarsa, Onu da en zor yola hazırlarız. Çukura yuvarlandığı zaman malı onu kurtaramayacak. Doğru yolu göstermek muhakkak bize aittir. Kuşkusuz ahiret de dünya da bizimdir. Ben sizi köpürdükçe köpüren bir ateşe karşı uyardım. Ona ancak en azgın olan girer. Öyle azgın ki, yalanlamış ve sırtını dönmüştür. En çok korunan ise ondan uzaklaştırılacaktır. O ki, Allah yolunda malını verir, temizlenir. Onun yanında, başka bir kimse için karşılığı verilecek hiçbir nimet yoktur. O ancak yüce Rabbinin rızasını aramak için verir. Elbette yakında kendisi de hoşnut olacaktır.”³⁰⁹

Hz. Ebu Bekir parasının büyük bir bölümünü çok sayıda Müslüman köle ve cariyenin sahiplerine büyük miktarda paralar ödeyerek satın aldı ve sonra hürriyetlerini bağışladı. Bu kişiler; Âmir b. Fuheyre, Ubeys, Ümmü Ubeys,

³⁰⁷ İbn Hişâm, Sire, I, 342–350.

³⁰⁸ Bkz. Önkâl, Ahmet, a.g.e, 86–92.

³⁰⁹ Leyl, 92/5–21.

Zinnure, Nehdiye ve Lübeyne, Hz. Ebu Bekir'in kurtardığı sahabeler arasındadır³¹⁰. Bununla birlikte İslamı kabul etmeden önce Hristiyan köleler arasında yer alan, Süheyb b. Sinan er-Rumi ve Selman-ı Farisi gibi meşhur sahabelerden söz etmektedirler³¹¹.

3.3. İstekleri Yerine Geldiğinde Müslüman Olanlar

Hz. Peygamber'e Risalet geldiği andan itibaren, Mekke müşriklerinin beklentileri farklı idi. Bazıları peygamberin kendi kabilelerinden gelmesini bekledi. Peygamberin Haşimi kabilesinden oluşu diğerlerini beklentileri doğrultusunda ister istemez muhalefete itti. Ümeyye soyu 20 yıl süre ile Hz. Peygamber'e karşı savaşlarda öncülük etti.

Müşriklerin bir kısmı Hz. Peygamberden mucize talebinde bulundu bir kısmı da sorular yoluyla tatmin olmaya çalıştı.

Hz. Peygamber'in davetine icabet etmek isteyenlerin zaman zaman ortaya şartlar koştuğu gözlenmektedir. Nitekim Rukane Mekke vadilerinden birinde Hz. Peygamber'e rastladı. Hz. Peygamber Rukane'ye: "Hâla iman etmeyecek misin ?" diye sorduğunda, Rukane: "Güreş tutalım sen beni yener isen Müslüman olurum veya şu koyunlarım senin olur. Eğer yıkamasan sen davandan vazgeçersin." Rukane sırtı yere getirilemeyen pehlivanlardandı. Hz. Peygamber'le güreşmeye kalktı ve yenildi. Bunun olmadığını bir daha güreşmek istedi. Yine yenildi. Üçüncü güreşte de yenildi. Rukane Hz. Peygamber'e "sen bir sihirbazsın" dedi. Hz. Peygamber "başka ne istersen yapayım" dedi. Rukâne İslam'a girmemede ısrar etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber Koyunlarını alırım deyince, Rukane; Hz. Peygamber'i sihirbazlıkla itham etti³¹².

Kureyş müşriklerinden, Velid b. Mugire, Ebu Cehil b. Hişam, As b. Vail, As b. Hişam, Esved b. Abd Yagus, Esved b. Muttalib, Zem'a b. Esed Nadr b. Haris vb. Hz. Peygamber'den ayı ikiye ayırmasını bir parçasını Ebu Kubeys dağı

³¹⁰ İbn İshak, Megazi, 169–177.

³¹¹ Güner, Osman, Resulullah'ın Ehli Kitablâ Münasebetleri, Ankara, 1997, 108.

³¹² İbn Hişâm, Sire, I, 390, 391.

üzerine, diğerini Kuaykian dağı üzerinde görölmek üzere ikiye ayırmasını istediler. Bunu yaparsa Müslüman olacaklarına, iman edeceklerine söz verdiler³¹³. Bu mucize gerçekleşince de müşrikler bu olayları sihir olarak değerlendirdiler ve Kamer suresi nazil oldu³¹⁴:

“ Kıyamet saati yaklaştı, Ay yarıldı. Bir mucize görseler hemen yüz çevirirler ve "süregelen bir büyüdür" derler. Yalanladılar, nefislerinin arzularına uydular. Hâlbuki her iş yerini bulacaktır. Andolsun ki onlara (kötülükten) vazgeçirecek nice önemli haberler gelmiştir. Bunlar üstün bir hikmettir fakat uyarılar fayda vermiyor. Sen de onlardan yüz çevir ki, o gün çağırıcı, görölmedik müthiş bir şeye çağırır. Gözleri düşkün düşkün (zelil ve hakir) kabirlerinden çıkarlar, sanki yayılan çekirgeler gibidirler. O çağırana koşarak, kâfirler: "Bu çetin bir gündür." derler.”³¹⁵

3.4. Hz. Peygamber’in Ebu Talib’ten İsteddiği Tek Kelime

Ebu Talib hastalanınca, Kureyş’in eşrafı O’na müracat ettiler. Sen bizim seyidimizsin, kardeşinin oğlunu çağır. O’nunla bizim aramızı uzlaştır. Bizden ve O’ndan söz al³¹⁶. Ebu Talib, Hz. Peygamber’i çağırdı ve sordu: "Sen onları neye davet ediyorsun?" "Ey Amca! Ben onları ancak bir kelimeye davet ediyorum. O kelime ile bütün Araplar, onlara boyun eğer, Arap olmayanlara da onlar hâkim olurlar" O kelime nedir diye sorduklarında : "Lailahe İllallah " "Allah’tan başka İlah yoktur" dersiniz³¹⁷. Kureyş müşrikleri münakaşa sonucu oradan ayrıldılar³¹⁸. Ebu Talib ise Hz. Peygamber’e şöyle dedi : "O davet ettiğin şey hiç de Hak’tan uzak bir şey değil". Bu söz üzerine Hz. Peygamber ümitlenerek ondan kelime-i tevhidi söylemesini istedi, fakat Ebu Talib Kureyş beni ölümünden korktuğu için bunu söyledi demeleri olmazsa söyledim. Hz. Peygamber’de "şunu iyi bil ki senin hakkında istemekten men olunmadığım sürece, senin için mutlaka istiğfar

³¹³ Diyarbekri, Hâmis, I, 299.

³¹⁴ Kurtubi, Tefsir, XVII, 127.

³¹⁵ Kamer, 56/1–8.

³¹⁶ İbn Hişâm, Sire, II, 418

³¹⁷ Taberi, Tarih, II, 219.

³¹⁸ İbn Hişâm, II, 419.

edecek yarlıganmanı dileyeceğim³¹⁹. Bunun üzerine; "Gerçek olan sen her sevdiğini, hidayete erdiremezsin. Fakat Allah istediği hidayete erdirir. O Allah hidayete erecekleri en iyi bilendir."³²⁰

3.5. Kavmi Adına İlk Biat (Dimed El-Ezdi Örneği)

Dimad el-Ezdi, İslamiyet'in açıklanışından sonra Müslüman olanlardandır. Ezdi Şenue kabilesindendir. Cahiliye döneminde Hz. Peygamber'in dostu idi. Dimad es Sa'lebe el-Ezdi, Umre yapmak için Mekke'ye geldi³²¹. Doktorluğa özenir, delilere okur, ilim elde etmeğe çalışırdı.³²²

Dimad b. Salebe el Ezdi Umre için Mekke'ye geldiğinde, Ebu Cehil, Utbe b. Rebia, Umeyye b. Halef'in bulunduğu bir meclise geldi. Ebu Cehil, Hz. Peygamberden şikâyet etmeye başladı: "Şu adam, bizim topluluğumuzu dağıttı. Bizleri akılsız, atalarımızı da dalalette saydı. İlahlarımıza da dil uzattı." Bu arada Müşrikler "Muhammed delidir" sözünü, Dimad işitince doğru Hz. Peygamber'in yanına tedavi etmek üzere gitti. Tedavi etmek istediğini, kendisine isnat edilen hususları anlattı³²³.

Hz. Peygamber Dimad'a şöyle cevap verdi:

"Hamd Allah'a mahsustur. Biz Allah'a Hamd eder, yardımı ve affı ondan isteriz. Nefislerimizin şerlerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayete erıştirdiğini saptıracak yoktur. Saptırdığını da doğru yola iletecek yoktur. Şüphesiz, bilir ve bildiririm ki; Allah'tan başka İlah yoktur. Allah Birdir, Tektir. O'nun eşi ortağı yoktur. Şüphesiz, Muhammed O'nun kulu ve Resulü'dür."³²⁴ Hz. Peygamber'in söyledikleri Dimad'ın çok hoşuna gitti³²⁵.

³¹⁹ Buhârî Sahih, Tefsir-u Sureti'l Kasas, 28.

³²⁰ Kasas, 28/56

³²¹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 241

³²² İbn Abdilber, el-İstiab, II, 751

³²³ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 241

³²⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 302

³²⁵ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 241

Dımad Hz. Peygamber'den söylediklerini tekrar etmesini istedi, Hz. Peygamberde tekrarladı. Bunun üzerine Dımad: "Ben kâhinlerin, sihirbazların, şairlerin sözlerini dinlemişimdir. Fakat böylesini görmedim. Bunlar, denizin dibine kadar varıp dayanmıştır.³²⁶" "Sen nelere davet ediyorsun? diye Hz. Peygamber'e sordu. Hz. Peygamber'de : "Bir ve tek olan Allah'a iman etmeğe ve benimde Allah'ın Resulü olduğuma şahadet etmeğe" Dımad, şahadet getirdi ve Hz. Peygamberden elini uzatmasını ve O'na bey'at edeceğini açıklaması üzerine Hz. Peygamber elini uzattı.

Hz. Peygamber bu biat kavmin adına mı? Diye sordu. Dımad da: Hem kendim adına, hem kavmim adına beyat ediyorum " dedi. Ve Müslüman oldu³²⁷.

4- HZ. PEYGAMBER'İN HACC MEVSİMLERİNDE VE PANAYIRLARDA ARAP KABİLELERİNE İSLAM'I TEBLİĞİ

Hz. Peygamber her sene Arap Kabilelerine, İslam'ı tebliğ için Hac mevsiminde panayırlara giderdi³²⁸. Cahilliye döneminde Mekke çevresinde kurulan üç büyük panayır vardı. Bunlar; Ukaz, Mecenne, Zülmecaz³²⁹, Ukaz, Zilkade hilali doğunca kurulur yirmi gün devam ederdi. Mecenne on gün kurulur, Zülmecaz ise sekiz gün kurulurdu. Oradan Mina'ya geçilirdi. Bunlardan Ukaz, Arafat tarafında, Mekke'ye iki gecelik mesafede, Mecenne Mekke'ye on iki mil uzaklıkta, Esfar dağı yakınında Zülmecaz da Arafat'ın yakınındadır³³⁰.

Hz. Peygamber panayırdaki toplanan, Beni Amir b. Sasa'a, Muharip, Hasafa, Fezara, Gassan, Mürre, Hanife, Süleym, Abs, Beni Nasr, Beni Beka, Kinde, Kelp, Haris b.Ka'b, Uzre, Hadarime gibi Arap kabilelerinin konak yerlerine gider. Onlara İslam'ı tebliğde: "Allah'a, Allah'ın birliğine ikrara, Yalnız Allah'a

³²⁶ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 241.

³²⁷ Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 302.

³²⁸ İbn Sa'd Tabakat, I, 216.

³²⁹ İbn Hişâm, Sire, II, 422.

³³⁰ İbn Hacer, Fethu'l-Barî, III, 473.

ibadet etmeğe, kendisinin Peygamber olarak gönderildiğine tasdike davet ederdi. Ne yazık ki Onlardan tebliğe cevap veren, tasdik eden çıkmazdı³³¹.”

Hız. Peygamber Mina'da Şeyban b. Sâlebelere başvurdu. Yanında Hz. Ebu Bekir de vardı³³². Şeyban b. Sâlebelerden, Mefruk b. Amr, Hani b. Kabisa, Müsenna b. Harise, Numan b. Şerik kavimlerinin şeref sahibi kişileri idi. Hz. Ebu Bekir'e en yakın olanda Mefruk idi. Hz. Peygamber En'am suresi 151–153. ayetlerini okudu³³³. Mefruk bunlar için :”Yeryüzü halkının kelamı değildir.”³³⁴ Hz. Peygamber Nahl suresinin 90.ayeti okudu³³⁵. Mefruk bu ayet karşısında: ”Vallahi, ey Kureyşi kardeş! Sen, beni Ahlakın en üstününe davet ediyorsun. Seni yalanlayan kavim sana iftira etmiş olur.” dedi³³⁶.

Şeyban b. Salebeler her şeyi tasdik ettiler, fakat “iki bulanık su arasında bulunduklarından dolayı İslam'a giremeyeceklerini ifade ettiler. İki bulanık sudan maksat Yemame ve Semave'dir. Müsennanın Irak'ın kasabalarına bakan yüksek Arap toprakları, diğeri de Farsların ırmak ağızları, Kisra'nın ırmaklarıdır³³⁷.

Hız. Peygamber Şeyban b. Salebeleri ;”Siz davetime kötü karşılık vermediniz. Doğru olanı açıkca dile getirdiniz. Doğrusu her taraftan emin olmayan kimseler, Allah'ın dinine yardım etmeğe kalkamazlar.” buyurdu ve Hz. Ebu Bekir'le birlikte oradan ayrıldı³³⁸.

Hız. Peygamber'in panayırlarda Kelime-i Tevhid'i: "Lailahe İllalallah" deyiniz ve kurtulunuz. Sözü nü arkasından takip ederek Ebu Cehil ve Ebu Leheb devamlı yalanlamışlardır³³⁹.

³³¹ İbn Hişâm Sire, II,422, İbn Sa'd, Tabakat, I, 216–217.

³³² Ebu'l Fidâ, el-Bidaye ve'n-Nihaye, III, 142.

³³³ İbn Seyyid, Uyunul Eser, I, 257–258.

³³⁴ Halebî, İnsanüluyun, II, 156.

³³⁵ İbn Seyyid, Uyunu'l Eser, I, 258.

³³⁶ Halebî, İnsanüluyun, II, 157.

³³⁷ İbn Seyyid, Uyunul Eser, I, 258, Halebî, İnsanüluyun, II, 157.

³³⁸ İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, V, 251.

³³⁹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 492.

Hız. Peygamber, Kelb kabilesinden Benî Abdullah'lara başvurdu. Teklifleri kabul etmediler. "Keşke kavimleri ile anlaşsaydılar da bütün Araplar kendilerine tabi olurdu" dediler³⁴⁰. Ukaz panayırında Benî Amir b. Sa'saalara başvurdu. Tebliğı geri çevrildi³⁴¹. Hız. Peygamber Ben-i Muhariplere³⁴², Beni Abs'lere başvurdu fakat sonuçları olumsuz oldu. Bunların içersinden sadece, Meysere, Hız. Peygamber'e veda haccında yetişti ve Müslüman olmuştu³⁴³.

³⁴⁰ Belazuri, Ensabü'l Eşraf, I, 238.

³⁴¹ İbn Hişâm, Sire, II, 424.

³⁴² Belazuri, Ensabü'l Eşraf, I, 237.

³⁴³ İbni Esir, Üsdü'l Gâbe, V, 285.

İKİNCİ BÖLÜM

İSLAM'A TOPLU GİRİŞ ÖRNEKLERİ (PEYGAMBERLİĞİN 10–23 YILLARI)

1- İLK HIRİSTİYAN HEYETİNİN İSLAM'A GİRİŞİ

Klasik kaynaklarda Hz. Peygamber'in hayatı incelenirken, Mekke ve Medine dönemi olmak üzere iki aşamada ele alındığı tespit edilir. Bu iki aşamada tahakkuk eden hayatı farklı mahiyette olup birbirini tamamlayan bir bütün olduğu yadsınmayan bir gerçektir. Nitekim İslam'a giriş olayları ve ilk İslam toplumunun teşekkülü göz önünde bulundurulduğunda, Mekke döneminin bir doğuş, Medine döneminin ise bir gelişme ve ikmal dönemi olduğu söylenebilir.

Peygamberlikten önce Resulullah'ın Ehl-i Kitapla ilişkileri Mekke'li tüccarın kışın Yemen'e, yazın Suriye'ye yaptığı seyahatlerden³⁴⁴, Şam seyahatı ve Rahip Bahira olayı³⁴⁵ ile başlar. Bunları; Resulullah'ın Haniflerle, Muvahhidlerle görüşmeleri takip eder.³⁴⁶ Peygamberlik geldiği andan itibaren Ehl-i Kitap olan kölelerden Zeyd b. Harise el-Kelbi, Bilal b. Rebah el Habeşi, Bel'am, Yaiş, Addas, Süheyb b. Sinan er-Rumi, Selman el-Farisi'nin İslama girişi izler.

³⁴⁴ bkz.Kureş Suresi, 106/1–4.

³⁴⁵ Bkz, Hamîdullah, Hz. Peygamber'in İslam Öncesi Seyahatleri, A.Ü.İ.F.D, Ankara, 1980, IV, 327- 328.

³⁴⁶ Bkz. Güner, Osman, Resulullah'ın Ehli Kitapla Münasebetleri, Ankara,1997, 87, vd.

Hız. Peygamber'in Hıristiyanlarla münasebetleri bi'setten önce başlamıştır. Hız. Peygamber Mekke'de iken çeşitli vesilelerle bazı Hıristiyanlarla münasebet kurmuş ve onlardan Tevrat ve İncil'i dinlemiştir. Vahyin gelmesiyle birlikte, Hıristiyanlık ve Hıristiyanlar hakkındaki fikirleri, nazil olan ayetlerle³⁴⁷ şekillenmiştir. Hız. İsa, Meryem ve Hıristiyanlıkla ilgili daha pek çok konular Hız. Peygamber'e bildirilmiştir. Hatta Hız. Peygamber müşrikler ve Mecusiler karşısında ehl-i Kitap taraftarı olarak görülmüştür. Nitekim Ehl-i Kitap olan Bizanslıların, Sa'sanilere karşı galip gelmesini istemiş³⁴⁸, Bu durum Habeşistan Hıristiyanları nezdinde yankı uyandırmış onların Mekke'ye gelerek İslam'a girmelerine vesile olmuştur. Şöyle ki:

Araştırmacılar³⁴⁹; İbn Hişam'ın rivayetine dayanarak Bi'setin 10. yılında Mekke'ye 20 kadar Hıristiyandan oluşan bir heyetin geldiğinden bahsederler. Bu heyetin, Habeşistan'a hicret eden Müslümanlardan kendilerine, İslam dini ve Peygamber hakkında ulaşan haberleri araştırmak ve öğrenmek üzere gelmişlerdir. Onlar Hız. Peygamber'i Kâbe'de bulmuşlar, müşriklerin gözleri önünde onunla görüşmüşler ve yeni din hakkında bazı sorular sormuşlardır. Hız. Peygamber onların bu sorularını cevapladıktan sonra, Onlara Kur'an-ı Kerim okumuş ve İslam'a davet etmiştir. Habeşistan'dan gelen heyet Kur'an'ı can kulağı ile dinlemişler, çok etkilenmişler ve gözleri yaşarmıştı. Hız. Peygamber kendilerine yönelttiği daveti kabul edip İslam'a girmişlerdir.

Mekke müşriklerinden Ebu Cehil b. Hişam'ın da aralarında bulunduğu bir grup İslam'a yeni girenlere çıkışarak: "Allah umduğunuza erdirmesin! Arkanızdaki dindaşlarınız sizi şu adamın durumunu araştırıp kendilerine bilgi veresiniz diye gönderiyorlar, sizlerse, daha onun yanına oturur oturmaz dininizi terk ediyor ve O'nun söylediklerini kabul ediyorsunuz." demişlerdi. Bunun üzerine

³⁴⁷ Mekke'de Nazil olan ayetlerin çoğu Hız. İsa, Hız. Meryem ve Hıristiyanlarla ilgili haberleri verir. Bkz. Meryem, 19/17-37, Enbiya, 21/91, Mü'minûn, 23/50, Zuhur, 43/59, 63, 64, 65, Kasas, 28/51-55.

³⁴⁸ Rum suresi, 30/1-5.

³⁴⁹ bkz. Özkuyumcu, Nadir, Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadet'te İslam, I-V, İst, 1995, Asr-ı Saadette Hıristiyanlarla İlişkiler, II, 389, vd. Güner, Osman, Resulullah'ın Ehli Kitapla Münasebetleri, 87, vd. Fayda, Mustafa, a.g.e, 24, Ramazan el- Butî, trc, Ali Nar-Orhan Aktepe, İst, 1992, 138, bkz. Kasas Suresi 28/52-55 tefsiri.

yeni İslam'a giren Habeşliler de: "Selam size, sizinle tartışacak değiliz. Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız sizedir. Biz kendimiz için hayır dileriz." diye cevaplamışlardı.³⁵⁰ Bu olay üzerine şu ayetler nazil olmuştur.³⁵¹

"And olsun ki, biz onlar için, nasihat kabul etsinler diye sözü (ayetleri) birbiri ardınca inzal edip durmuşuzdur. Bundan önce (Kur'an'dan evvel) kendilerine kitap verdiklerimiz (nice kimseler vardır ki) onlar buna (Kur'an'a) inanıyorlar. Onlar Kur'an okunduğu zaman, "buna inandık şüphesiz ki bu, Rabbimizden gelen bir haktır. Hakikat, biz bundan evvel de İslam'ı kabul etmiş kimselerdik." dediler. İşte bunlara, sabr ve sebat ettiklerinden dolayı, mükâfatları iki defa verilecektir. Bunlar kötülüğü iyilikle defederler, kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden hayra harcarlar. Boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size. Size selam olsun (Haydi hoşça kalın), biz cahillerle sohbet etmeyi istemeyiz". derler.³⁵²

2- MEDİNELİLERİN İSLAM'A GİRİŞ ŞEKİLLERİ

2.1. AKABE BEY'ATLARI

Peygamberliğin onbirinci yılında,³⁵³ altı Hazrecli; Es'ad b. Zürâre, Avf b. Haris, Rafi b. Malik, Kutbe b. Amir b. Hadide, Ukbe b. Amir b. Nabi ve Cabir b. Abdullah'ı Hac mevsiminde Akabe de Hz. Peygamber gördü ve kimler olduğunu sordu. Onlar da Hazrec kabilesinden olduklarını söylediler.

H. Peygamber "Yahudilerin dost ve müttefiki Hacrec'lilerden misiniz?" diye sordu onlar da "evet" dediler. "Oturmaz mısınız? Sizinle biraz konuşalım" deyince oturdular. Hz. Peygamber onlara Kur'an okudu. Allah'a imana davet etti. Şu ayetleri okudu: İbrahim suresi "Hatırla ki; Bir zaman İbrahim şöyle demişti: "Rabbim! Bu şehri güvenli kıl! Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!"

³⁵⁰ İbn Hişâm, Sire II, 391, Süheyli, er-Ravdulunf, III,373–374, İbn Kesir, Sireün'n-Nebeviyye, I-IV, Kahire, 1966, II, 40, İbn Kesir, Tefsir, III, 394, Kurtubi, el-Cami' li-Ahkamil Kur'an, XIII, 296.

³⁵¹ İbn Hişâm, Sire, II, 391.

³⁵² Kasas, 28/51–55.

³⁵³ Diyarbekri, I, 306.

"Rabbim! Çünkü onlar (putlar) insanlardan birçoğunun sapmasına sebep oldular. Şimdi kim bana uyarsa, o bendendir; kim bana karşı gelirse, artık sen gerçekten çok bağışlayan ve çok merhamet edensin." "Rabbimiz! Ben çocuklarımdan bir kısmını namazı dosdoğru kılmaları için, senin Beyt-i Haram'ının yanında, ekinsiz bir vadiye yerleştirdim. Artık sen de insanlardan bir kısmını onlara meylettir. Ve onları bazı meyvelerle rızıklandır ki şükretsiner. "Ey Rabbimiz! Sen bizim gizlediğimizi de açığa vurduğumuzu da şüphesiz bilirsin. Çünkü yerde ve gökte, hiçbir şey Allah'tan gizli kalmaz."İhtiyarlık halimde bana İsmail'i ve İshak'ı lutfeden Allah'a hamd olsun. Şüphesiz ki Rabbim duamı çok iyi işitir. "Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazını dosdoğru kılanlardan eyle! Ey Rabbimiz! Duamı kabul et! "Ey Rabbimiz! Herkesin hesaba çekileceği günde beni, ana-babamı ve müminleri bağışla!" Ey Peygamber! Sakın zalimlerin yaptıklarından Allah'ın gafil olduğunu sanma! Ancak Allah, onların cezalarını, gözlerin dışa fırlayacağı güne erteler. O gün, başlarını dikerek koşacaklar, gözleri kendilerine bile dönmeyecek ve gönülleri bomboş kalacaktır. Ey Peygamber! İnsanları, azabın geleceği gün ile korkut. O gün, zalimler şöyle diyecekler: "Ey Rabbimiz! Bizi yakın bir zamana kadar ertele de senin davetine uyalım ve peygamberlere tâbi olalım." Onlara: "Daha önce ahirete intikal etmeyeceğinize dair yemin etmemiş miydiniz?" denilir. Siz, kendilerine zulmedenlerin yurtlarında oturdunuz. Onlara nasıl azab ettiğimiz size apaçık belli oldu. Ve size misaller de vermiştik. Gerçekten onlar çeşitli hileler ve tuzaklar kurdular. Allah katında da onlara hilelerine karşı azab var; isterse onların hileleri dağları yerinden oynatacak olsun. O halde sakın Allah'ın peygamberlerine olan vaadinden cayacağını sanma! Şüphesiz Allah her şeye galiptir, intikam sahibidir. O gün yeryüzü bir başka yere, gökler, başka göklere çevirilecek ve bütün varlıklar, kabirlerinden çıkıp bir ve gücüne karşı durulmaz olan Allah'ın huzuruna toplanacaklardır. O gün, suçluların zincire vurulmuş olduğunu görürsün. Gömlekleri katrandandır ve yüzlerini ateş kaplar. Çünkü Allah, herkesi kazandığı ile cezalandıracaktır. Gerçekten Allah, hesabı çabuk görendir. Bu Kur'ân, kendisiyle uyarılsınlar, Allah'ın ancak bir tek ilâh olduğunu

bilsinler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye insanlara gönderilmiş bir tebliğdir.”³⁵⁴ Altı Medineli Akabe’de İslama girerek, Medine’ye varınca İslamiyet ve Peygamber hakkında bilgi vermedikleri ev kalmadı³⁵⁵. İslamiyeti Medineye götüren ilk kişiler olma şerefine nail olmuşlardır³⁵⁶.

Evs ve Hazrec ile Yahudilerin arasında bir anlaşmazlık çıktığında, Yahudiler Putperest olan Evs ve Hazrecililere şöyle söylerlerdi: ”Yakında bir Peygamber gelecek. O Peygamberle birlikte sizin kökünüzü kazıyacağız.”

Yahudilerin, putperest Medinelileri korkuttuğu Peygamber belki bu olabilir diye ellerini çabuk tuttular ve hemen Müslüman oldular, Hazrec’li altı kişi hemen Medine’de Hz. Peygamber’i ve getirdiği dini anlatmaya başladılar³⁵⁷. Ertesi sene hac mevsiminde Hz. Peygamber’in yanına gelmeye söz verdiler.

Peygamberliğin on ikinci yılında, geçen yıl Hac mevsiminde Akabe’ye geleceklerini söz veren altı Medine’li Müslüman ile birlikte 12 kişilik bir topluluk birinci Akabe’de geceleyin Hz. Peygamber ile buluştular³⁵⁸. “Darlıkta ve yoklukta, isteklilikte ve isteksizlikte, dinlemek ve itaat etmek, idarede ehil olanla çekişmemek, her nerede olursa olsun, hiçbir kınayanın kınamasından çekinmeksizin, hakkı söylemek üzere” Hz. Peygamber’e beyat ettiler³⁵⁹.

Birinci Akabe beyatında bulunanlar: Esad b. Zürrare, Avf b. Haris, Muaz b. Haris, Rafi’ b. Malik, Zekvan b. Abd. Kays, Ubade b. Samit, Yezid b. Salebe, Abbas b. Ubade, Ukbe b. Amir, Kutbe b. Amir, Ebul Heysam Malik b. Teyyihan, Uveyym b. Sâide³⁶⁰.

Evs ve Hazrec’ten Müslüman olanlar, Hz. Peygamber’den kendilerine Kur’an’ı öğretecek ve okuyacak, namazlarında imam olacak birini göndermesini

³⁵⁴ İbrahim, 14/35–52, bkz, Elmalılı, Muhammed Hamdi Yazır, a.g.e, V, 1-15.

³⁵⁵ İbn Hişâm, II, 70, Taberi Tarih, II, 430.

³⁵⁶ İbn Sa’d, Tabakat, III, 608.

³⁵⁷ İbn Sa’d, Tabakat, I, 219, İbn Hişâm, II, 429.

³⁵⁸ İbn Hişâm, II, 431, İbn Sa’d, Tabakat, I, 220.

³⁵⁹ İbn Sa’d, Tabakat, I, 220.

³⁶⁰ İbn Hişâm, II, 431–434, Köksal M. Asım, VI, 6–7.

istediler³⁶¹. Bunun üzerine Hz. Peygamber de Mus'ab b. Umeyr el Abderi ve İbn Ümmü Mektum'u ilk önce Medine'ye Müslümanlara Kur'an okumak üzere göndermiştir³⁶².

Mus'ab b. Umeyr, Esad b. Zürene'nin evinde kaldı. İslam'a insanları davete devam etti³⁶³.

Peygamberliğin on üçüncü yılı³⁶⁴, Hicret'ten üç ay önce Zilkade ayında³⁶⁵, Hac mevsiminde³⁶⁶ Medineli yetmişüç erkek iki kadın Müslüman ile Medinelilerin müşrik hacıları da yanlarında olduğu halde³⁶⁷ beş yüz kişilik bir kabile ile Mekke'ye geldiler³⁶⁸.

Uveym b. Saide, Sad b. Hayseme ve arkadaşları Hz. Peygamberle buluşmayı teklif ettiler. Hz. Peygamber onlarla Mina'da teşrik günlerinin ortasında, Akabe'de gizlice buluşmayı vaat etti³⁶⁹. Yetmiş üç erkek, iki kadın Hz. Peygamber'i beklerken, Hz. Peygamber geldi yanında Abbas b. Abdulmuttalib vardı. İlk konuşan o oldu: " ...Siz de bilirsiniz ki Muhammed bizdendir. Bu benim kardeşimin oğludur. Bana insanların en sevgilisidir... " "Siz davetinizde yardımda korumada ve barındırmada, muhaliflere karşı korumada samimi iseniz tamam fakat Medine'ye vardiktan sonra yardım etmeyecekseniz yalnız bırakacaksanız şimdiden vazgeçin. Bırakın kavmi arasında kalsın"³⁷⁰. Cevaben Esad b. Zürene, Bera b. Marur konuşma yaptı³⁷¹. Hz. Peygamber Kur'an okudu ve onlara şunları söyledi. " Allah için sizden istediğim, O'na hiçbir şeyi eş koşturmanız, O'na ibadet etmenizdir³⁷². Beni ve ashabımı korumanız."³⁷³ Hz. Peygamber temsilciler

³⁶¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 220.

³⁶² Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 284, Buhârî, Sahih, IV, 264.

³⁶³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 220.

³⁶⁴ Diyarbekri, Hâmis, I, 317.

³⁶⁵ Hâkim, Müstedrek, II, 681-682.

³⁶⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 220.

³⁶⁷ İbn Hişâm, II, 443, 446, 449.

³⁶⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 221.

³⁶⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 221.

³⁷⁰ İbn Hişâm, II, 446.

³⁷¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 221, IV, 8.

³⁷² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 9.

istedi. Bunun üzerine Hazrec'ten dokuz, Evs'ten üç olmak üzere oniki nakib (temsilci) çıkardılar³⁷⁴. Hz. Peygamber temsilcilere görevlerini anlattı. Es'ad b. Zürrare'yi, genel reis ilan etti.³⁷⁵

2.2. HİCRETLE BİRLİKTE MEDİNE'DE BARIŞ VE KARDEŞLİĞİN TESİSİ SONUCU İSLAM'A GİRİŞ

Akabe de üçüncü defa Medinelerle Hz. Peygamberin buluşması neticesinde, Medine'de Hz. Peygamberi hemen herkes duymuştu.³⁷⁶ Hiçbir şehir kolay kolay fetholunmamıştır. Medine ise Kur'an'la fetih olunmuştur³⁷⁷.

Medine'lilerin Müslüman olması için Akabe beyatlarında atılan temeller, ilerde meyvesini vermeye başladı. Hz. Peygamber, Mekkeli Müslümanların Medine'ye hicreti için izin verdi. Medineli Müslümanlardan da muhacirlerin orada kalması için izin aldı. Medineli Müslümanların davetine icabet etti. Medine'de Müslüman olanların sayısı gün geçtikçe artmaya başladı, Bu arada Hz. Peygamber'den alınan bir söz vardı "Siz Medine'ye gelince aramızdaki³⁷⁸ harpler duracak mı ?" Hz. Peygamber harplerin duracağını Medine'de barışın hâkim olacağını vaat etmişti³⁷⁹.

Hicretle birlikte Hz. Peygamber ilk iş olarak Muhacirlerden Medine'ye gelen 186 aileyi, Medine'li Müslümanları Ensarla kardeşleştirdi³⁸⁰.

Ayrıca: Evs, Hazrec arasında devam eden anlaşmazlık ve husumeti barışa bağladı. Es'ad b. Zürrare'nin genel başkanlığında Medinedeki Müslümanları bir araya getirdi.³⁸¹

³⁷³ İbn Hişâm, II, 446.

³⁷⁴ İbn Hişâm, II, 447.

³⁷⁵ İbn Sa'd, Tabakat, III, 602–603.

³⁷⁶ İbn Hişâm Sire, II, 434, 438, 487.

³⁷⁷ Belazuri, Futuh, I, 6, Önkâl Ahmet, Resulullahın İslam'a Davet Metodu, 86, vd.

³⁷⁸ İbn Sa'd Tabakat, I, 218, 219

³⁷⁹ İbn Hişâm, I, 429

³⁸⁰ Bkz. Sarıçam, İbrahim, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, Ankara, 2001, 112 vd.

Hız. Peygamber Medine'ye gelince, Medine'nin ileri gelenlerinden beyat aldı. Bunlar 180 kişi idi. İlk önce Ebu Eyyüb el- Ensari rivayetine göre evlerinde; Hız. Peygamberin kaldığı süre içerisinde 30,60,90 kişilik gruplar halinde Medine'lilere meydanda bir ziyafet verdi³⁸².

Hız. Peygamber Medine'ye gelince sadece erkeklerden değil kadınlardan da beyat aldı. Ensar kadınlarını bir evde topladı, onlara Hız. Ömer'i gönderdi. Hız. Ömer onlara Hız. Peygamberin selamını ilettil, kendisi Resullulah'ın kendilerine gönderdiği bir elçi olarak takdim etti. Ensar kadınları "Hoş geldin" diye mukabelelerde bulundular.

Medine'li kadınlar Hız. Ömer'e "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına zina etmeyeceklerine, çocuklarını öldürmeyeceklerine mağrufta Allah'a karşı gelmeyeceklerine dair beyat verdiler."³⁸³

İslam tarihi kaynaklarında Ensar kadınlarının uzunca listesi verilmektedir³⁸⁴.

Neccar oğullarından Ümmü Süleym'in Hız. Peygamber'e beyatı sırasında oğlu Enes b. Malik yanında yoktu. Enes b. Malik annesinin Müslüman olduğunu işitince çok kızdı. Daha sonra annesi Ümmü Süleym'in telkiniyle Kelime-i şahadet getirerek Müslüman oldu. Bu sefer de babası, oğlunun itikadını bozma diye; anne Ümmü Süleym'e kızdı. Medine'li müşriklerden Ebu Talha, Ümmü Süleym'le evlenmek istedi. Fakat Ümmü Süleym yaklaşmadı Müslüman olmadıkça evlenmeyeceğini vurguladı. Ebu Talha Müslüman oldu. Ümmü Süleym'e mihr istemedi³⁸⁵.

³⁸¹ Bkz. Sezikli, H. Ahmet, İslam Toplumunun Teşekkülünde Hız. Muhammed'in Karşılaştığı Engeller, Bursa 1984, 26–29.(Basılmamış Master tezi).

³⁸² Ebu Nuaym, Delailü'n-nübüvve, 366–367.

³⁸³ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 7.

³⁸⁴ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 315–410.

³⁸⁵ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 424–427.

2.3. BEDİR ZAFERİNİN TESİRİ İLE İSLAMA GİREN MEDİNELİLER

Mekke devrinde (610–622) iken Akabe biatleriyle İslam’a giren Evs ve Hazrec’liler, Hz. Peygamber’in Medine’ye hicretiyle birlikte ilk İslam toplumunu Muhacirden ve Ensardan teşekkül ettirdiler. İlk İslam toplumunun varlığı Medine’deki vatandaşlık antlaşması ile resmîyet kazandı daha sonra fiili manada İslam toplumunu tanımayan Mekke müşrikleri de Bedir’de İslam toplumunun varlığını tanımış oldu. Böylece taraflar gayet net belli oldu. Kur’an-ı Kerim’e göre Mekke’den hicret ederek Medine’ye gelen Müslümanların adı Muhacir, Medineli Evs ve Hazrecli Müslümanların adı Ensar oldu. Muhacir ve Ensar ilk İslam toplumunu teşekkül ettirdi.

Araştırmacılar³⁸⁶ Medine’de yapılan ilk nüfus sayımında, Medine’nin nüfusunun 10.000 olduğunu³⁸⁷, 4,000 Yahudi, 1500 İslam’a giren 4,500 kararsız olduğundan bahsetmektedir. 4,500 kararsızın Evs ve Hazrec’ten olduğunu, bunların genelde İbn Ubeyy b. Selül’e siyasi manada bağlı bulunduklarına işaret etmektedirler. Mütereddit olan bu kişilerin Bedir zaferinin tesiriyle İslam’a girdiklerini ve Medine’de Müslim –Gayr-imüslim toplum oluştuğunu, müşriklerin kalmadığını, vatandaşlık antlaşması ile Hz. Peygamber başkanlığında Medine toplumundan bahsedilmektedir.

Araştırmacılar, İbn Ubeyy b. Selül’ün İslam’a giriş sebebini; Bedir savaşının Müslümanlar lehine sonuçlanmasında aramaktadırlar. Medine’deki kararsızların korku yerine ümit hâkim olduğu için İslam’a girdiklerini savunmak daha yerinde olur. Zira kararsızların lideri durumunda olan İbn Ubey b. Selül bir noktada elinden liderliği gitmekte, fakat Hz. Peygamber’in kendilerine gösterdiği ilgi bir noktada onu ümitli kılmaktadır. Bedir’de zaferin Müslümanların lehine dönmesi artık Müslümanların muzafferiyetinin devam edeceği anlamına gelmek şeklinde yorumlanmıştır.

³⁸⁶ “Hamîdullah, İslamın Hukuk İlmine Yardımları, nşr, Salih Tuğ, İst. 1962, 21, İslam Peygamberi, I, 118, vd.”.

³⁸⁷ “Bkz, Okiç, M.Tayyib, İslamiyette İlk Nüfus Sayımı, A.Ü.İ.F. Dergisi, VII, 11–20”.

Buhari'nin Üsame b. Zeyd'den rivayetine göre Bedir'de Kureyş müşriklerinin azılları öldürülünce, İbn Ubey b. Selül ve arkadaşları “ bu durum, zafer ve galebenin Müslümanlara yöneldiğini açıkça gösteren bir hadisedir.” diyerek Hz. Peygambere gelip ister istemez bey'at ettiler ve İslam'a girdiler. Evs ve Hazrec Kabilelerinden, Bedir zaferinin tesiriyle İslam'a girenleri şöyle sıralayabiliriz: Hubeyb oğullarından; Cüllas b. Süveyd b. Samit, Haris b. Samit, Levzanoğullarından; Nebtel b. Haris, Dubaya oğullarından; Ebu Habibe b. Ezar, Abbad b. Huneyf, Behzec, Amr b. Hizam, Abdullah b. Nebtel, Kays b. Zeyd, Bicad b. Osman, Salebeoğullarından Cariye b. Amir, Zeyd b. Cariye, Mücemmi' b. Cariye, Ümeyye b. Zeydoğullarından; Vedia b. Sabit, Ubeyd b. Zeydoğullarından; Hizam b. Halid, Bişr b. Zeyd, Rafi b. Zeyd, Nebitoğullarından; Hatip b. Umeyye, Büşer b. Ubeyrik, Kuzman, Hazrec Neccaroğullarından; Rafi' b. Vedi'a, Zeyd b. Amr, Amr b. Kays, Kays b. Amr, Hazre, Cüş'emoğullarından; Ce'd b. Kays, Hazrec Afvoğullarından; Abdullah, b. Ubeyy b. Selül'dür.³⁸⁸

3- YAHUDİLERİN İSLAM'A GİRİŞİ

Medine nüfusunun içinde sayıları 4.000'i bulan Yahudilerden İslam'a girenler az olmuştur. Çünkü bunların İslam'a girmelerini engelleyen, Yahudi âlimleri idi. Bu âlimlerden aldıkları güç ile Hz. Peygamber'i kendi dinlerine çevirmeye uğraşıyorlardı. Nitekim Kur'an'da Yahudilerin durumu şu ayetle açıklanmaktadır:”Sen onların dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hristiyanlar asla senden razı olmazlar.”³⁸⁹

3.1. Abdullah b. Selam 'ın İslam'a Girmesi

Hiz. Peygamber Medine'ye hicretten sonra Yahudilere İslamı tebliğ etti. İçlerinden pek azı Müslüman oldu.

³⁸⁸ Sezikli, H. Ahmet, Hiz. Peygamber Devrinde Nifak Hareketleri, Ankara, 2001, 44.

³⁸⁹ Bakara, 2/120.

Medine’de Müslüman olan Yahudilerin başında gelen Abdullah b. Selam Hz. Yusuf sülalesindendir³⁹⁰. Kur’an’da³⁹¹ zikredilen beş büyük âlimden birisi budur³⁹². Babası Selam’da Yahudi âlimlerindendi. Abdullah babasının Tevrat’ı ve tefsirini iyi bildiğini, kendisinin ondan öğrendiğini, ahir zaman Peygamberinin geleceğini haber verdiğini, gelecek Peygamber’in sıfatlarını anlattığını, Hz. Peygamber’in Medine’ye gelmeden önce vefat ettiğini bildirir³⁹³. Abdullah b. Selam asıl adı Husayn idi. Hz. Peygamber ona Müslüman olunca Abdullah adını verdi³⁹⁴.

Abdullah b. Selam Hz. Peygamber’in Mekke’de zuhur ettiğini, O’nun sıfatlarını bildiğinden ve kendisini beklediğinden bahseder ve şunları söyler: “Bir gün Hz. Peygamber’in Kuba’ya gelip Amr b. Avf oğullarının evinde konakladığını haber alınca yüksek sesle tekbir getirdim. Beni titreme aldı. O anda hurma topluyordum. Ağacın altında halam Halide bint-i Haris oturuyordu. Benim bu halimi görünce “Allah umduğuna erdirmesin “dedi. Ben de ona Hz. Peygamber’in Musa b. İmran’ın kardeşi olduğunu, Kıyamete yakın gönderilecek Peygamber’in bu olduğunu anlatınca, sen doğrusun dedi.”³⁹⁵

Abdullah b. Selam, Hz. Peygamber’in Medine’ye geldiğinde halkın kendisini görmek için gittiği bir anda, kendisinin de Resulullah’ı ilk defa gördüğünü ve onun yalancı yüzü olmadığını anladığını ifade eder³⁹⁶.

“Abdullah b. Selam bir gün Hz. Peygamber’in yanına gelip, ancak bir peygamberin bilebileceği üç soru sorar:

1. Kıyamet alametlerinin ilki nedir?

2. Cennetlikler Cennete girdiklerinde ilkin hangi yemeği yiyecekler?

³⁹⁰ İbn Esir, Üsdü’lgâbe, III, 264.

³⁹¹ Şu’ara, 26/197

³⁹² İbn Sa’d, Tabakat, II, 353.

³⁹³ Belazuri, Ensab, I, 266.

³⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 451.

³⁹⁵ İbn Hişâm, II, 516, 517.

³⁹⁶ İbn Sa’d, Tabakat, I, 235, İbn Abdilberr, İstia’b, III, 921, 922.

3. Çocuklar niçin babasına benzer niçin ana soyuna çeker?

Hız. Peygamber cevap olarak:

1. Kıyamet alametlerinden ilki insanları doğudan batıya çeken bir ateştir.
2. Cennetliklerin yiyeceği ilk yemek, balık ciğerinin sarkmış olan fazlasıdır.
3. Çocuğun anne ve babasının soyuna çekmesine gelince; Erkeğin kadını bürüdüğü sırada, erkeğin suyu kadının önüne geçerse çocuk babaya benzer. Kadının suyu babaninkinin önüne geçerse çocuk anaya benzer” dedi.

Bunun üzerine Abdullah b. Selam şahadet getirerek; “Sen Allah’ın Peygamberisin” dedi³⁹⁷. Abdullah b. Selamla birlikte, Sa’ye, Üseyd b. Sa’ye, Esed b, Ubeyd ve diğer bazı Yahudiler samimi olarak Müslüman oldular ve İslam’da sebat ettiler. Bu durum karşısında Yahudi âlimlerinden bazıları “Muhammed’e ancak bizim şerhlerimiz iman etti. Eğer onlar hayırlılarımızdan olsalardı, atalarının dinini bırakmazlardı!” dediler. Bunun üzerine inen ayette: “Hepsi bir değildirler. Kitap ehli içinde doğruluk üzere bulunan bir ümmet (topluluk) vardır ki, gecenin saatlerinde onlar secdeye kapanarak Allah’ın ayetlerini okurlar.”³⁹⁸ buyurulmuştur.

3.2. Meymune b. Yamin

Hız. Peygamber’e müracaat ederek Müslüman olan Yahudilerin ulularından biri de Meymune b. Yamin’dir.

Meymune b. Yamin Hız. Peygamberden Yahudilerle kendisi arasındaki bir hakem tayin edilmesini istedi. Bu hakemliğe mutlaka kendisini tayin edeceklerini seçeceklerini söyledi. Yahudiler hep beraber Meymune b. Yamin’in hakemliğine

³⁹⁷ Buhârî, Sahih, Enbiya, 1, Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 108–109.

³⁹⁸ Ali İmran, 3/113, İbn Hişâm, Sire, II, 557.

razıyız dediler. Meymune b. Yamin onların yanında kelime-i şahadeti söyleyince yüz çevirdiler³⁹⁹.

Hız. Peygamber Yahudi âlimlerinden çok üzüntü duymuştur. Onlar için : "Yahudi âlimlerinden 10 kişi bana iman etmiş olsa, bütün Yahudiler Müslüman olurdu." buyurmuştur.⁴⁰⁰

3.3. Muhayrik

Uhud savaşına çıkılacağı sırada İslam'a girdiğini açıklayan Yahudi âlimlerden, Salebe b. Fıtyevn oğullarından Muhayrik, kendi dininin tesiri altında kalarak Müslümanlığını açıklayamamıştı. Uhud savaşına hazırlık sırasında Yahudilere hitaben şu sözleriyle İslam'a girdiğini açıklamıştır:

"Ey Yahudi topluluğu! Siz Muhammed'in Peygamber olduğuna inanır, O'na yardım etmenin de gerekli olduğunu bilirsiniz." Bu söz üzerine Yahudiler: "Bugün cumartesi günüdür" diyerek kaçtılar. Muhayrik ise "Sizin için cumartesi diye bir şey yoktur..." dedi. Muhayrik kılıcını kuşanıp Uhud'a çıktı. "Eğer bugün öldürülürsem bütün mallarım Muhammed'indir." diye vasiyet etti. Hız. Peygamber Muhayrik için "Muhayrik Yahudi ırkından en hayırlı kişidir." buyurdu⁴⁰¹.

Hız. Peygamber Muhayrik'ın bütün mallarını aldı ve vakfetti⁴⁰². Medine'deki vakıf mallarının çoğu Muhayrik'ın idi, çok zengindi. Yedi hurma bahçesi vardı⁴⁰³.

³⁹⁹ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 427.

⁴⁰⁰ Buhârî, Sahih, Menâkibi Ensar, 52.

⁴⁰¹ İbn Hişâm, Sire, II, 518, III, 88.

⁴⁰² İbn Hişâm, II, 518, İbn Sa'd, Tabakat, I, 501-503.

⁴⁰³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 501-502.

3.4. Hayber’de Safiye’nin Müslüman Oluşu Ve Hz. Peygamberle Evlenmesi

Safiye, Nadiroğulları Reisi, Huyey b. Ahtab’ın kızı, Hz. Harun’un soyundan geliyordu. Safiyye’nin annesi ise Kureyza oğullarından Semev-el’in kızı Bere idi.

Hız. Peygamber savaş esirlerinin içinden başkomutan hakkı olarak Safiyye’yi seçti. İslamı kabul edip etmemekte serbest bıraktı. Safiye ise İslam’ı seçti ve Müslüman oldu. Allah Resulü de O’nu eş olarak aldı⁴⁰⁴.

3.5. Hz. Peygamber’in Yahudileri Medine’deki İbadet Yerlerinde İslam’a Daveti

Hız. Peygamber Yahudilerin bayram gününde Avf b. Malik’i yanına alarak Medine’deki Yahudi havrasına gitti ve şöyle seslendi:

“Ey Yahudi topluluğu! Sizler bize on iki kişi bildiriniz ki onlar, Allah’tan başka ilah olmadığına Muhammed’in Allah’ın Resulü olduğuna şahadet etsin ve ilahi gazaba uğrayacak olan Yahudileri azaptan kurtarsın.”

Yahudiler sustular. Hız. Peygamber bu sözü üç defa tekrar etti, sonunda, “Allah’a yemin olsun ki, Hâşir benim, Âkib benim, Mustafa Peygamber benim. Sizler ister inanın ister inanmayıp yalanlayın” diyerek Avf b. Malik’le havradan çıktılar. Arkalarından Hız. Peygamberin ismini anarak biri seslendi. Hız. Peygamber geri döndü. O kişi kendisinin nasıl biri olduğunu Yahudilere sordu. Yahudiler de: ” Vallahi, içimizde, Allah’ın kitabını senden önceki babandan ve dedenden daha iyi bileni tanımıyoruz.” dediler. O da öyle ise “Ben de Allah için şahitlik ederim ki, bu zat, Tevrat’ta ismini ve sıfatını bulduğunuz Peygamber’dir.” deyince hep birlikte reddettiler. Bunun üzerine Hız. Peygamber Yahudilerin yalancılığına Abdullah b. Selam ile de ispatladıktan sonra havradan ayrıldılar.⁴⁰⁵

⁴⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 138, İbn Sa’d, Tabakat, VIII, 121.

⁴⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, VI, 25.

Bir ara Yahudiler Hz. Peygamber'in evine görüşmeğe geldiler. Abdullah b. Selam ırkdaşlarının karakterini ölçmek için Hz. Peygamber'e denemesini istedi. "Benim kavmim ne kadar karakersiz ve döneke olduğunu göreceksin. Ben şuraya saklanayım. Siz beni sorun, nasıl biri olduğumu. Daha sonra Müslüman olduğumu söyleyince ne diyecekler." Gerçekten de Hz. Peygamber Yahudilere "Husayn b. Selam'ı nasıl bilirsiniz" diye sorduğunda: "O en büyük âlimimiz ve hayırlımızdır" diye övdüler. "O Müslüman oldu dersem ne dersiniz?" deyince "Allah O'nu öyle şeyden korusun." O arada Abdullah b. Selam saklandığı yerden çıktı ve Yahudilere şöyle seslendi: "Ey Yahudi topluluğu Allah'tan korkunuz. Size geleni kabul ediniz. O yanınızda bulduğunuz İsmi Tevrat'ta yazılı olan Resülullah'tır. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka İlah yoktur. Muhammed Allah'ın Resulüdür." Bunun üzerine Yahudiler Abdullah b. Selam için O bizim en şerlimizdir dediler.⁴⁰⁶

Abdullah b. Selam ile birlikte samimi bir şekilde Müslüman olan Yahudilerden; Salebe b. Sa'ye, Üseyd b. Sa'ye, Esed b. Ubeyd'i sayabiliriz. Yahudilerle ilgili nazil olan ayette: "Onlar hepsi bir değillerdir. Ehli Kitap içinde bir cemaat vardır ki onlar, gece saatlerinde secdeye kapanarak, Allah'ın ayetlerini okurlar."⁴⁰⁷

4- MEKKE'LİLERİN İSLAM'A GİRİŞ ÖRNEĞİ VE TULEKÂ GRUBU (GENEL AF)

Peygamberliğin ilk döneminde Müslüman olan Mekke'liler, Medine'ye hicret ettiler. Mekke'de kalan Kureyş müşrikleri, Hz. Peygamber'e vahy-i İlahinin geldiği günden beri yirmi yıla yakın muhalefet ettiler. Bu süre içerisinde, Hz. Peygamber'i ve Müslüman olanları, Mekke'den Medine'ye hicret etmek mecburiyetinde bıraktılar. Müslümanlara eza cefa etmekte geri durmadılar. İlk Müslümanlarda Habeşistan'a hicret ederek bir anlık, Mekke müşriklerinin zulmünden kurtuldular.

⁴⁰⁶ İbn Hişâm, II, 517, Buhârî, Sahih, Enbiya, 1.

⁴⁰⁷ Ali İmran, 3/113, bkz. İbn Hişâm, II, 557.

Mekke müşrikleri Hz. Peygamber'i öldürmek için peşine düştüler. Medine'deki Evs ve Hazrec'e haber göndererek Mekke'ye iadesini istediler, Bedir, Uhud, Hendek savaşlarını hazırladılar, fakat muvaffak olamadılar.

Hz. Peygamber görmüş olduğu bir rüya⁴⁰⁸ üzerine Hicri altıncı yılında Kâbe'yi tavaf ve ziyaret etmek için Umre'ye niyetlendi⁴⁰⁹. Hz. Peygamber rüyasında Kâbe'nin anahtarlarını eline aldığı rivayet edilir⁴¹⁰. Gördüğü rüyayı şu ayet açıklar:

“Şüphesiz ki: Allah, Resulünün gördüğü rüyanın hak ve gerçek olduğunu tasdik etmiştir. İnşallah, hepiniz emniyet içersinde traş olmuş olarak korkusuzca, Mescid-i Haram'a mutlaka gireceksiniz.”⁴¹¹

Hz. Peygamber hicretin altıncı yılı, Zilkade ayının başında Umre için yola çıktı. Umre için sefere katılanların sayısı bin dört yüzdür⁴¹². Umre için 70 kurbanlık deve⁴¹³, iki yüz atlı ile yola çıktı.⁴¹⁴

Hz. Peygamber Ensar ve Muhacirden oluşan yirmi kişilik öncü birliğini Sa'd b. Zeyd el Eşheli'nin kumandasında yola çıkardı. Bunların içersinde Abbad b. Bişr'i Kureyş müşriklerinin tutum ve davranışlarını tespit etmek için gönderdi.⁴¹⁵

⁴⁰⁸ Hz. Peygamber'in gördüğü rüya Kura'an'da şöyle açıklanmıştır: “Çünkü Allah, Resulüne gösterdiği rüyada açık açık şöyle demişti: Allah'ın izniyle bir gün Mescid-i Harama gireceksiniz hem de bir güven içinde.” Fetih, 48/27.

⁴⁰⁹ İbn Hişâm, Sire, III, 321, İbn Sa'd Tabakat, II, 95.

⁴¹⁰ Diyarbekri, Hâmis, II, 17.

⁴¹¹ Fetih, 48/27.

⁴¹² İbn Hişâm, Sire, III,322; Sayısı konusunda çeşitli rivayetler vardır, İbn Seyyid'e göre;1500, İbn Sa'd'a göre, 1600'dür, “Bkz, İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 160, İbn Sa'd, Tabakat, II, 95”.

⁴¹³ İbn Hişâm, Sire, III, 322.

⁴¹⁴ Halebî, İnsan, II, 690.

⁴¹⁵ Vâkıdî, Megazi, II, 574.

Medine'nin yakınında bulunan Bedevi kabilelerden Cüheyne, Müzeyne Hz. Peygamber'in yanında Mekke'ye gitmekten çekindiler. Fetih suresi 11–12 ayetler bunların durumunu yerdı.⁴¹⁶

Hız. Ömer ve Sa'd b. Ubâde silahsız olarak Kureyş müşriklerinin bulunduğu Mekke'ye gitme konusunda endişe duydular. Keşke yanımızda silah taşısak dediler. Hız. Peygamber de " Ben silah taşımam. Ben ancak Umre'ye niyetlendim."⁴¹⁷

Hız. Peygamber, Zülhuleyfe de öğle namazını müteakip ihrama girdi. Burada ihrama girmeyenler, Cuhfe'de ihram'a girdiler. Telbiye getirdiler. Hız. Peygamber; Umre yapmak istediğini Kureyşlilere ulaştırmak üzere Büsr b. Süfyan'ı görevlendirdi⁴¹⁸. Buradan itibaren, Hız. Peygamber Beyda, Revha, Ebva⁴¹⁹, Veddân, Cuhfa da konakladı⁴²⁰.

Kureyş müşriklerine Hız. Peygamber'in Umre için Mekke'ye geleceğı haberi ulaşınca kendi aralarında istişare ettiler. Bu konuyu, halletmek için Saffan b. Umeyye, Süheyl b. Amr ve İkrime b. Ebu Cehil'i görevlendirdiler. Halid b. Velid başlarında suvarileri Kuraü'l Gamim'e gönderdiler⁴²¹. Kureyş müşrikleri; Ahabiş ve Sakif kabilelerini yanlarına aldılar. Hız. Peygamber'in Mescid-i Haram'a girmesine engel olmak üzere bütün hazırlıklarını yaptılar⁴²². Hız. Peygamber Kâbe'yi ziyaretini Kureyş müşriklerinin engel olmasına, Hız. Peygamber çok üzüldü. Hız. Peygamber: "Kureyş müşrikleri, kendilerinde bir kuvvet mi var zannediyorlar. Yüce Allah'ın gönderdiği dini hâkim kılıncaya kadar mücadeleden geri durmayacağım." buyurdu⁴²³.

⁴¹⁶ Fetih, 48/11–12.

⁴¹⁷ Halebî, İnsan, II, 689–690.

⁴¹⁸ Vâkıdî, Megazi, II, 574.

⁴¹⁹ Hız. Amine'nin Vefat ettiği yerdir. İbn Hişâm, Sire, I, 177.

⁴²⁰ Vâkıdî, Megazi, II, 574.

⁴²¹ İbn Sa'd, II, 95.

⁴²² Buhârî, Sahih, Megazi, 35.

⁴²³ İbn Hişâm, Sire, III, 321, Buhârî, Sahih, Megazi, 35.

H. Peygamber Gamim’de konakladı, ashaba konuştu. Onlarla istişare etti. Hepsı Beytullah’ı ziyarette ittifak ettiler. H. Peygamber: “Haydin, Allah’ın ismiyle yürüyün.”⁴²⁴ buyurdu. Nazil olan ayette:⁴²⁵ “ Kureyş müşriklerine karşı her türlü ihtiyat tedbirinin alınması emredilmektedir.” Bu durum üzerine korku halindeki namaz şeklindeki, ikinci namazlarını kıldılar.

H. Peygamber Müşriklerin gittiği yolun dışındaki bir yoldan gidilmesini tercih etti.⁴²⁶ Kasva, Hudeybiye’de konakladı. O serbest bırakılmıştı. Kasva’nın konakladığı yerden ileri gidilmedi, zira savaş ihtimali yükselecekti. Mekke’de Müslüman olduğu halde bekleyenler de vardı. Çarpışma olursa bunların öldürölme ihtimali yüksekti.⁴²⁷ H. Peygamber namazını Mekke Harem’i içine giren yerde kıldı.⁴²⁸

Budeyl b. Verka ile arkadaşlarının H. Peygamber’e getirmiş oldukları haberde, Kureyş Müşriklerinin hazırlık içinde olduklarını, Müslümanları Mekke’ye ve Kâbe’ye yaklaştırmayacaklarını gerekirse savaşacaklarını bildirdiler.⁴²⁹

Kureyş Müşriklerinin kötü davranışına karşılık H. Peygamber büyük bir kararlılık göstermiştir. ”Hiç kimse ile savaşmak için gelmedik. Ancak, Umre yapmak, Beytullah’ı ziyaretten bizi kim men ederse, gerekirse çarpışırız”⁴³⁰. Eğer onlar isterse kendilerine bir mütareke müddeti verelim. Kendileri benimle diğer halk arasına girmesinler. Beni onlarla baş başa bıraksınlar.”⁴³¹

H. Peygamber Kureyş Müşriklerine H. Osman’ı elçi olarak gönderdi. H. Osman Kureyş’e giderken H. Peygamber’in; “Biz buraya hiç kimse ile çarpışmaya gelmedik, Beytullah’ı ziyaret, O’nun haremlğine riayet, yanımızdaki

⁴²⁴ Buhârî, Sahih, Megazi, 35.

⁴²⁵ Nisa, 4/102.

⁴²⁶ İbn Hişâm, Sire, III, 323.

⁴²⁷ Bkz. Fetih, 48/25.

⁴²⁸ İbn Hişâm, Sire, III, 323.

⁴²⁹ İbn Sa’d, Tabakat, II, 96.

⁴³⁰ İbn Sa’d, Tabakat, II, 95.

⁴³¹ Buhârî, Sahih, Şurut, 15.

kurbanları kesmek ve geri dönmek, İslam'ı tebliğ etmek üzere geldik" mesajını götürdü⁴³².

Kureyş müşrikleri Hz. Osman'a verdikleri cevapta sert davrandılar, izin vermediler, bu arada kendisinin Kâbe'yi ziyaret edebileceğini bildirdiler. Fakat Hz. Osman Resulullah'ın Kâbe'yi tavaf etmedikçe kendisinin de tavaf etmeyeceğini bildirdi⁴³³.

Görevli olarak Mekke'ye giden Hz. Osman'ın öldürüldüğü haberi üzerine Kureyş Müşrikleriyle çarpışmadıkca Hudeybiye'den ayrılmayacaklarına dair Hz. Peygamber'e biat verdiler⁴³⁴. Bu biate 'Rıdvan biatı' denildi. Kur'an-ı Kerim bu olayı şöyle anlatır: "Ey Resulüm! Sana beyat etmiş olanlar, Allah'a beyat etmiştir. Allah'ın eli onların eli üzerindedir. Kim bu bağı çözerse kendi aleyhinedir. Kim de Allah ile sözleştiği konuda vefa ederse, Allah O'na büyük mükâfat verecektir⁴³⁵. And olsun ki Allah, müminlerden ağaç altında seninle beyat ederken razı olmuştur. Onlar üzerine sekîneti (sabır, kalb rahatlığı) indirmiştir."⁴³⁶

Rıdvan beyatı Kureyş Müşriklerini telaşa düşürdü. Zira Hz. Peygamber'deki kararlılığı anladılar. Bunun üzerine, Kureyş barış yapmak üzere, Süheyl b. Amr, Huvaytîp b. Abdul Uzza, Mikrez b. Hafs'ı Hudeybiye'ye gönderdi⁴³⁷.

Süheyl b. Amr, Hz. Peygamber'in huzuruna gelen Kureyş'in en son elçisi idi⁴³⁸. Barış konuşmalarında ve antlaşmanın maddelerinin tespitinde zorluklar ortaya çıktı. Süheyl'in besmeleye⁴³⁹, itirazı, Resulullah sıfatına⁴⁴⁰, muahedeye

⁴³² İbn Hişâm, Sire, III,329, İbn Sa'd, II, 97.

⁴³³ İbn Hişâm, Sire, III, 329.

⁴³⁴ İbn Hişâm, Sire, III, 329–330.

⁴³⁵ Fetih, 48/10.

⁴³⁶ Fetih, 48/18.

⁴³⁷ İbn Hişâm, Sire, III, 331.

⁴³⁸ İbn Hişâm, Sire, III,331, İbn Haldun, Tarih, II, 34.

⁴³⁹ bkz. Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 86.

⁴⁴⁰ Buhârî, Sahih, Şurû, 15.

yazdırmaması gibi konular ortaya çıksa da Hz. Peygamber: “Kureyş bugün Allah’ın haremi içersinde benden, her ne isterlerse, ben onların her istediğini yerine getireceğim. ” buyurmuştur⁴⁴¹.

Muahede maddeleri yazdırılıp sona erdiği sırada çok ilginç bir olay olmuştur. Süheyl b. Amr’ın oğlu Ebu Cendel Müslüman olduğu için zincire vurulmuştu. Ebu Cendel sürünerek Müslümanların yanına kadar gelmişti. Hz. Peygamber ısrar etmesine rağmen iade edilmesi konusunda Ebu Cendel’i kurtaramadı. Teselli verdi⁴⁴².

Hudeybiye Musalahası Ashabı hayal kırıklığına uğrattı. Zira Beytullah’ı tavaf etmeden dönmek, ağır şartları kabul ederek beklemedikleri bir işle karşılaşmak kendilerine çok ağır geldi⁴⁴³. Özellikle Hz. Ömer’in celadeti Hz. Peygamber’e ve Hz. Ebu Bekir’e sorduğu sorularda belli olmakta idi⁴⁴⁴.

Kureyş elçileri gittikten sonra, Hz. Peygamber kurbanları kesmelerini ve traş olmalarını emretmesine rağmen, herkes yerinden kıymılamadı. Hz. Peygamber emrini üç defa tekrar etmesine rağmen kimse hareket etmedi. Hz. Peygamber zevcesi Ümmü Seleme’ye derdini yandı. Ümmü Seleme de Hz. Peygamber’e “ Siz kurbanınızı kesip tıraş olursanız herkes aynı işi yapar” deyince gerçekten sahabe kalkıp kurbanlarını kestiler⁴⁴⁵.

Hz. Peygamber Hudeybiye dönüşünde Kur’âü’l Gamim yakınında bulunduğu sırada Fetih suresi nazil oldu⁴⁴⁶.

Hz. Peygamber’in emrine karşı soğuk davranmalarından dolayı ashap korkuya düştükleri bir sırada Fetih suresinin nazil olması herkesi sevindirdi. Hz.

⁴⁴¹ Buhârî, Sahih, Şurût,15, Abdurrezzak, b. Hemmam es-Sanani, el- Musennef, I-XI, Beyrut, 1970–1975, V, 338.

⁴⁴² İbn Hişâm, Sire, Şurût, 15.

⁴⁴³ İbn Hişâm, Sire, III, 332.

⁴⁴⁴ bkz.Buhârî, Sahih, Şurut,15, İbn Hişâm, Sire, III, 333.

⁴⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 331.

⁴⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 420.

Peygamber de Hudeybiye muahedesinin fetih olarak değerlendirilmesini hafife almaları üzerine şöyle buyurdu:

“Bu ne kötü sözdür! Evet, Hudeybiye muahedesi en büyük fetihtir: Müşrikler, sizin Mekke'ye gitmenize ve işinizi görmenize razı olmuş, gidip gelirken de emniyet ve selamet içinde bulunmanızı istemiştir. Onlar şimdiye kadar hoşlanmadıkları İslamiyet'i de sizlerde görecektir ve öğreneceklerdir. Allah sizi onlara karşı muzaffer kılacak, gittiğiniz yerden kazançlı döndüreceklerdir. Bu durum ise fetihlerin en büyüğüdür”⁴⁴⁷.

Hiz. Peygamber Zilkâde ayında Medine'den ayrılmıştı. Zilhicce ayında Medine'ye döndü. Bir ay Medine'den ayrılmış oldu⁴⁴⁸.

Hiz. Peygamber'in Mekke müşrikleri ile olan mücadelesi devam etmektedir. Zira Hudeybiye muahedesinin tahakkuku ile yeni problemler ortaya çıkmakta idi. Bunlardan ilki Ebu Basir'in Mekke'den kaçarak Medine'ye gelmesi olmuştur. Mekke müşrikleri Ebu Basir ile ilgili olarak Hiz. Peygamber'den muahede gereği iadesini istemişlerdi⁴⁴⁹. Hiz. Peygamber de Ebu Basir'i teslim etmişti⁴⁵⁰. Ebu Basir ise Mekke'ye giderken yolda beraberindekilerden birini (Huneys'i) öldürmüş, diğeri de kaçmıştı. Kaçan Kevser durumu Hiz. Peygamber'e haber verdi. Ebu Basir'i Hiz. Peygamber serbest bıraktı. Bunun üzerine Ebu Basir, Mekke'den kaçan Müslümanlarla beraber birlik kurdu. Mekke müşriklerini tedirgin etti⁴⁵¹. Mekke müşrikleri Ebu Basir'in yüzünden muahede gereği Medine'ye gidenlerin geri Mekke'ye iadesi şartının kaldırılmasını istediler⁴⁵². Hiz. Peygamber'e bu konuda yazılı başvuruda bulundular. Hiz. Peygamber de Ebu Basir'e yazılı emir çıkardı. Fakat emir kendi eline

⁴⁴⁷ İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 160, Halebî, İnsanuluyun, II, 715.

⁴⁴⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 258.

⁴⁴⁹ İbn Hişâm, Sire, III, 337.

⁴⁵⁰ İbn Hişâm, Sire, III, 337.

⁴⁵¹ Süheyli, er-Ravdu'l-Unf, VI, 493.

⁴⁵² İbn Hişâm, Sire, III, 338.

ulaştığında, Ebu Basir ölmüştü⁴⁵³. Ebu Basir'in yerine başkan Ebu Cendel, yetmiş arkadaşı ile Medine'ye döndüler⁴⁵⁴.

Tüleka Grubu: Hicret'in sekizinci yılı Ramazan ayında⁴⁵⁵, Kureyş Müşriklerinin, Hudeybiye antlaşmasını bozmaları⁴⁵⁶, Hz. Peygamber'in müttefiki ve akrabası olan Huza'aları, kendilerinin müttefiki bulunan Beni Bekirlere öldürtmeleri⁴⁵⁷ ve Hz. Peygamber tarafından yapılan antlaşma teklifini ret etmeleri sebebiyle, Hz. Peygamber hazırlığını yapıp, on bin kişilik bir ordu ile Medine'den oruçlu olarak yola çıktı⁴⁵⁸.

Hz. Peygamber'in amcası Hz. Abbas yolda Hz. Peygamber ile buluştu⁴⁵⁹. Hz. Abbas'dan yanında bulunan ağırlıkların Medine'ye göndermesini istedi⁴⁶⁰.

Hz. Peygamber'in amcasının oğlu Ebu Süfyan b. Haris b. Abdulmuttalib ile Abdullah b. Ebi Ümeyye Mekke ile Medine arasındaki Nîkul'ukab mevkiinde Hz. Peygamber ile buluştular ve Müslüman oldular⁴⁶¹.

Hz. Peygamber Merrü'z-Zahrân'a gelince, ateş yakmalarını emretti ve on bin ateş yakıldı. Hz. Ömer gece nöbetçilerinin tanzimi için görevlendirildi⁴⁶².

Hakim b. Hizam ile Budeyl b. Varaka için Hz. Abbas eman vermişti. Hz. Peygamber onlarla görüştü ve Kelime-i şahadet getirerek Müslüman oldular. Hz. Peygamber onlardan Mekkeliler hakkında bilgi aldı⁴⁶³.

⁴⁵³ İbn Seyyid, Uyunu'l-Eser, II, 179.

⁴⁵⁴ İbn Sa'd, IV, 134.

⁴⁵⁵ İbn Sa'd, II, 134.

⁴⁵⁶ İbn Hişâm, III, 337, vd.

⁴⁵⁷ İbn Hişâm, Sire, IV, 31-32.

⁴⁵⁸ İbn Sa'd, Tabakat, II, 135, Buhârî, Sahih, V, 90, İbn Hişâm, Sire, III, 333.

⁴⁵⁹ İbn Hişâm, Sire, IV, 42.

⁴⁶⁰ İbn Esir, Kamil, II, 117.

⁴⁶¹ İbn Hişâm, Sire, IV, 42, Ebu Süfyan b. Haris'in, geçmişte Hz. Peygamber'e karşı, yaptıklarını hatırlayarak, Hz. Peygamber'in yüzüne utancından bakamadığı, rivayet edilir. bkz. İbn Abdilberr, İstiab, IV, 1674, İbn Esir, Kamil, II, 119.

⁴⁶² İbn Sa'd, Tabakat, II, 135.

⁴⁶³ Halebî, İnsanüluyun, III, 18.

Hız. Abbas'ın eman verdiklerinden biri de Ebu Süfyan'dı. Ebu Süfyan İslam'a girmekte tereddüt içinde idi⁴⁶⁴.

Ebu Süfyan bir sabah vakti, namaz kılmak için Müslümanların Hız. Peygamber'in imametine toplanmasını gördüğünde, Hız. Abbas'a " Ey Fadl'ın babası! Ben şimdiye kadar, ne Kısra'da nede Beni Asfarların (Rumlar'ın) hükümdarlarında hâkimiyet ve saltanatın böylesini görmedim." Dedi.

Hız. Abbas da: " Bu, saltanat değildir. Fakat Nübüvvettir."⁴⁶⁵ cevabını verdi ve şöyle devam etti: " Yazıklar olsun sana! Boynun vurulmadan önce Müslüman ol. Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahadet getir." Nihayet Ebu Süfyan kelime-i şahadet getirerek İslam'a girdi⁴⁶⁶.

Hız. Abbas Ebu Süfyan'a üstünlük tanınması istemesi üzerine, Hız. Peygamber şöyle buyurdu:

" Kim Ebu Süfyan'ın evine girer sığınır, Ona eman verilmiştir."⁴⁶⁷

Hız. Peygamber Zî-Tuvâ'da konakladı, kendisine bir kulübe yapıldı⁴⁶⁸. Orada Ebu Süfyan'a İslam ordusunun ihtişamlı geçişi seyir ettirildi. Kabileler bölükler halinde geçtiler⁴⁶⁹. Bu durum Ebu Süfyan'a ve arkadaşlarına çok tesir etti.

Hız. Peygamber orduya savaş düzeni aldırdı. Kumandanlarına Mekke'ye girme emrini verdiği sırada Kureyş'in kendileri ile çarpışmaya kalkmadıkça, hiç kimse ile çarpışmamalarını emretti⁴⁷⁰.

⁴⁶⁴ İbn Hişâm, Sire, IV, 45.

⁴⁶⁵ Heysemi, Nudeddin Ali b. Ebi Bekr, Mecme-uz Zevaid ve Menba'u'l Fevaid, I-X, Beyrut, 1986, VI, 164, 170.

⁴⁶⁶ İbn Hişâm, Sire, IV, 45-46.

⁴⁶⁷ İbn Hişâm, Sire, IV, 46.

⁴⁶⁸ Nesai, Sünen, V, 199.

⁴⁶⁹ İbn Hişâm, Sire, IV, 47.

⁴⁷⁰ İbn Hişâm, Sire, IV, 49-51.

Ebu Süfyan ile Hâkim b. Hizam Kureyşlileri uyarmak üzere önceden gönderildi⁴⁷¹. Onlara şu talimat verildi: “ Kim Ebu Süfyan, Hâkim b. Hizam’ın evine girer, sığınırsa, ona eman verilmiştir. Kim kendi evine girip kapısını kaparsa ona da eman verilmiştir. Kim Mescid-i Haram’a girer sığınırsa ona da eman verilmiştir. Bu haber üzerine Mekkeliler evlerine ve Mescidi Harama dağıldılar⁴⁷².

Hiz. Peygamber hicretin sekizinci yılı Ramazan ayının onüçüncü⁴⁷³ Cuma günü⁴⁷⁴, Üsame b. Zeyd terkisinde⁴⁷⁵ olduğu halde Zi-Tuvâ’dan, Ezahir yolundan Mekke’nin üst tarafına doğru ilerledi⁴⁷⁶.

Hiz. Peygamber Mekke’nin fethinin yüce Allah tarafından kendisine ikram ve ihsan edildiğinin bilinci içersinde şöyle dua etti. “ Ey Allah’ım! gerçek hayat ancak ahiret hayatıdır.⁴⁷⁷”

Hiz. Peygamber Mescid-i Haram’a geldi, Muhacir ve Ensar ile birlikte Kâbe’yi tavaf etti. Makamı İbrahim’de iki rekât namaz kıldı. Safa tepesine çıktı, Allah’a hamdetti⁴⁷⁸.

Bu arada Kâbe’de ibadet amacıyla dikili bulunan 360 tane putu “Hak geldi bâtil zail oldu. Muhakkak bâtil gidicidir.⁴⁷⁹” Ayetini okuyarak temizlediler⁴⁸⁰.

Hiz. Peygamber, Kâbe’nin kapıcısı olan Osman b. Talha’ya Kâbe’nin kapısını açtırdı, içeri girdi. Duvarlarda bulunan putları ve resimleri imha etti. Hiz. İbrahim ve Hiz. İsmail’in ellerinde fal oku ile kısmet dileyen resimlerinin dışarı çıkartılmasını Hiz. Peygamber emretti. Hiz. Ömer onu dışarı çıkardı. Hiz.

⁴⁷¹ İbn Hişâm, Sire, IV, 47.

⁴⁷² İbn Hişâm, Sire, IV, 47.

⁴⁷³ Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 276.

⁴⁷⁴ Halebî, İnsanüluyun, III, 27.

⁴⁷⁵ Buhârî, Sahih, Megazi, 49.

⁴⁷⁶ İbn Hişâm, Sire, IV, 49.

⁴⁷⁷ Halebî, İnsanüluyun, III, 27.

⁴⁷⁸ Müslim, Sahih, Cihad, 84, 85.

⁴⁷⁹ İsra, 17/8.

⁴⁸⁰ Diyarbekri, Hamîs, II,86, ayrıca bkz.Tecrid, trc. Mekke Fethi Hadis no:1626.

Peygamber şöyle buyurdu: “ Allah bunları yapanları helak etsin! Allah’a yemin olsun ki bu putperestler bu iki Peygamber’in hiçbir zaman rızıklarını böyle münker şeylerde aramadıklarını kendileri iyi bilirler.” Böylece Hz. Peygamber, Kâbe’yi ve çevresini Hz. İbrahim dönemindeki takva ve tevhid çevresine büründürmüştü. Yirmi yıldır kendisiyle mücadele eden müşrikler Hz. Peygamberin hedefini bizzat müşahade etmiş oluyorlardı. Hz. Peygamber, Kâbenin eşiğine dikilerek, toplumu bir müddet süzdükten sonra şöyle seslendi: “Allah’tan başka ilah yoktur, yalnız o vardır. O’nun eşi ve benzeri yoktur. Vadini yerine getirdi. Kuluna yardım etti. Aleyhimizde toplanan kuvvetleri, yalnız başına hezimete uğrattı. İyi biliniz ki; bütün cahiliye adetleri, bütün mal ve kan davaları, bu gün ayağımın altındadır. Yalnız Kâbe hizmeti ve su dağıtma işi bunların dışındadır. Ey Kureyş topluluğu! Allah sizden cahiliye gururunu, babalarla soylarla büyüklenmeyi gidermiştir. Bütün insanlar Âdem’den dir. Âdem ise topraktan yaratılmıştır⁴⁸¹.”

Hz. Peygamber bu sözlerden sonra Hucurat suresi 13.ayetini okudu.

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve tanışasınız diye sizi, kabilelere ayırdık. Allah katında en değerliniz, en mütteki olanınızdır. Allah sizin her halinizi çok iyi bilir ve gizli temayüllerinize tamamıyla vâkıftır⁴⁸².”

Hz. Peygamber kendisine yirmi yıldır muhalefet eden Mekke’lilere göz gezdirdikten sonra şöyle seslendi:

“Ey Kureyş topluluğu! Şimdi size ne gibi bir muamele yapacağımı sanıyorsunuz “ Onlar da Hz. Yusuf ile kardeşlerinin olayına işaretle “Ey ikram sahibi ve ikram sahibinin oğlu, hayır ümid ederiz .” dediler.

Hz. Peygamber cevabında:

“Hz. Yusuf’un, kendisine bunca eziyet eden kardeşlerine dediği gibi ben de size bugün; size karşı kınama ve ayıplama yoktur. Allah sizi af eder. O,

⁴⁸¹ İbn Hişâm, Sire, IV, 54.

⁴⁸² Hucurat, 49/13.

merhametlilerin en merhametlisidir⁴⁸³. Haydi, gidiniz hepiniz serbestsiniz⁴⁸⁴.” dedi⁴⁸⁵.

Kamil Miras; Tecrid’de, 1626 nolu hadisin şerhinde Tüleka olayını şöyle değerlendirir: “ Bu, bir genel af idi. Kimin kimleri affı? Kendilerini hakka adalete hürriyet ve eşitliğe davet eden bir Peygamber’in bu hayırlı irşadına karşı her fenalığı yapan zalim bir milleti affı! Bu cihetle İslam mütefekkirleri bu genel affı ilanı; ilan eden fetih hutbesini tahlil ederek, önemini açığa çıkarmışlardır.⁴⁸⁶

5- HEVAZİN VE SAKİF KABİLELERİNİN İSLAM’A GİRİŞ ÖRNEĞİ VE MÜELLEFE-İ KULÛB

Kureyş kabilesinin en önemli müttefiki ve dostlarından birisi Sakif Kabilesidir. İslam dinine bakışı aynı tarzda idi. Zira Mekke ve Taif’deki idare anlayışının temelinde asabiyet ve kabilecilik hâkimdir⁴⁸⁷. İslam’ın getireceği eşitlik sistemini onların kabulü zordu. Zaman zaman aralarında ihtilaf olsa da, Mekke ile Taif Hz. Peygamber’e muhalefette birleştiler⁴⁸⁸ ve bu birleşmeleri İslam’a girmelerini geciktiren sebeplerden olmuştur.

Sakif kabilesi, Ehli kitap ve kâhinler vasıtasıyla bir Peygamber’in geleceği konusunda hazır idiler. Fakat sözü edilen Peygamber’in kendi kabilelerinden geleceği ümidini taşıyorlardı. Bu durumu Mekke’de İslam’ı yeni tebliğe başlayan Hz. Peygamber’e karşı bazı Sakif’lilerin gösterdiği tepkide görmekteyiz. Sakif kabilesinin önde gelen isimlerinden biri olan Ümeyye b. Ebi’s-Salt’a, Hz. Muhammed’in elçi olarak görevlendirildiği hatırlatıldığında: “Kendimin Resul olarak görevlendirileceğimi umuyordum⁴⁸⁹” demekten kendini alamamıştır.

⁴⁸³ Yusuf, 12/92.

⁴⁸⁴ Metinde geçen kelime ‘Tüleka=Hür’ olduğu için Mekke’nin Fethinde Müslüman olanlara bu isim verilmiştir. İslam Tarihinde Tüleka grubu diye adlandırılmıştır. Bkz. İbnul Esir, el-Kamil, II, 126.

⁴⁸⁵ İbn Hişâm, Sire, IV, 55, Taberi, Tarih, III, 119, İbnü’l Esir, II, 243.

⁴⁸⁶ Sahih-i Buhârî, Tecrid-i Sarîh Tercümesi, X, 313.

⁴⁸⁷ “Asiltürk, Mustafa, Taif Şehri ve Sakif Kabilesi, Ankara, 2005, 69”.

⁴⁸⁸ Hamîdullah Muhammed, İslam Peygamberi, I, 488.

⁴⁸⁹ Hamîdullah, İslam Peygamberi, I, 488.

Kur'an-ı Kerim'de : “ Ve dediler ki: Bu Kur'an iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?⁴⁹⁰”

Hız. Peygamber'e inanmayanlara göre Kur'an ya Mekke'nin zenginlerinden Velid b. Muğîre'ye veya Taif zenginlerinden Urve es-Sakafî'ye indirilmeliydi. Velid b. Muğîre şöyle demişti: “ Kureyş'in büyüğü ve Efendisi olan ben yahut Sakif'in ulusu Ebu Amr b. Umeyr es-Sakafi dururken Kur'an Muhammed'e mi inecek?⁴⁹¹”

Sakiflilerin İslam'a girmesi ile ilgili Hız. Peygamber ilk defa risaletin sekizinci yılı Kâbe'de karşılaştı. Sakifli Ümeyye b. Ebi's-Salt, Bahreyn'den döndüğünde Hız. Peygamber'den haberi oldu. Mekke'ye geldi. Amacı Hız. Peygamberi mahcup etmektir. Çoğunluğu Kureyş ve Sakif'in oluşturduğu toplum içinde Hız. Peygamber'i münazaraya çağırdı. Umeyye şiir söyledi, Hız. Peygamber'den cevap bekledi. Hız. Peygamber de Ya-sin suresini okumaya başladı. Umeyye'ye durum sorulduğunda, O'nun doğru yolda olduğuna şahadet ederim diyerek Şam'a gitmiştir⁴⁹². Bu olaydan Kureyş Müşrikleri ve Sakifliler umduklarını bulamadılar.

Taif'te hüküm süren Benû Abdiyalil ailesi Hız. Peygamber'in anne tarafından dayıları idi. Hız. Hatice ve Ebu Talib'in vefatı ve arkasından Ebu Leheb'in Resulullah'ı cemiyet dışı göstermesi, Hız. Peygamber'in bir yer aramasına sebep oldu. Böyle bir anda Hız. Peygamber' risaletin onuncu yılı şevval ayında Taife gitti⁴⁹³. Akrabası olan Sakif'in üç kardeşi Abdiyalil b. Amr b. Umeyr, Mes'ud b. Amr b. Umeyr ve Habib Amr b. Umeyr'den eman istedi. Onlarla oturdu, İslamı anlattı. On gün kaldı. Hiçbir olumlu netice alamadı. Hız. Peygamber Taif'ten Mekke'ye dönmek mecburiyetinde kaldı⁴⁹⁴.

⁴⁹⁰ Zuhurf, 43/31.

⁴⁹¹ Bkz, Kur'anı Kerim ve Açıklamalı Meali, Heyet, Ankara, 2003, 490.

⁴⁹² İbn Kesir, el-Bidaye, II,210.

⁴⁹³ İbn Hişâm, II, 60.

⁴⁹⁴ İbn Hişâm, II, 61.

Hız. Peygamber Mekke'yi fethetmesiyle beraber Kureyş Müslüman olduğu halde Sakif, var gücüyle muhalefete ve mukavemete devam etmiştir. Çünkü onlar, Hicaz bölgesinin ekonomik ve dini idaresini ellerine geçirerek Yarımada'nın tek hâkimi olmak istiyorlardı. Bu düşünceler Sakiflilerin İslam'a girmelerini geciktiren sebeplerdendir⁴⁹⁵.

Sakif'li Ümeyye b. Ebi's-Salt, Şam'dan İslam'a girmek üzere Medine'ye geldiğinde akrabalarının Bedir'de öldürüldüğünü duyunca İslam'a girmekten vazgeçtiği rivayet edilir⁴⁹⁶. Sakifliler Bedir savaşından sonra Müslümanlar aleyhine Kureyş müşriklerini teşvik etmişler, Uhud savaşında bizzat kadınlarıyla birlikte müşriklere yardım etmişlerdir. Hendek savaşında da Sakifliler askeri birlikle katılmışlardır⁴⁹⁷.

Sakif kabilesinin İslam'a girmesinde en çarpıcı örneği Mugire b. Şube gerçekleştirmiştir. Zira Mugire'nin hicretin beşinci yılında Müslüman olması Sakif kabilesine ve Kureyş'e çok etki etmişti. Mugire kavmiyle ilişkilerini kesti ve Müslümanların safında yerini aldı. Mugire'yi, Sakif kabilesinden ilk İslama giren olarak değerlendirebiliriz. Ayrıca Hudeybiye musalahasında Sakifliler, Kureyş'le beraber hareket ederken, Mugire b. Şu'be'nin Hız. Peygamber'in muhafızlığını yaptığı dikkati çekmiştir.

Hudeybiye musalahasından sonra Sakif kabilesinden Müslüman olanların sayısı arttı. Gaylan b. Seleme'nin çocukları Amir ve Ammar ile Hâkim b. Haris es-Sakafi'nin İslam'a girmeleri ve Medine'ye hicret etmeleri Taif'te büyük etki yaptı.

Hudeybiye musalahasından sonra yaklaşık bir yıl geçtikten sonra, Hız. Peygamber antlaşmayı ihlal eden zümreleri cezalandırma yoluna gitti⁴⁹⁸.

⁴⁹⁵ Asiltürk, Mustafa, a.g.e,75–76.

⁴⁹⁶ İbn Kesir, el-Bidaye, II, 210.

⁴⁹⁷ Bkz. Hamîdullah, İslam Peygamberi, I, 488.

⁴⁹⁸ Hamîdullah Muhammed, İslam Peygamberi, I, 262.

Hicretin sekizinci yılında Hz. Peygamber'in büyük bir gizlilik içinde, hazırladığı ordunun nereye gideceğini gizli tutması, Hz. Peygamber'e muhalefet eden müttefik güçlerin hepsini harekete geçirdi. Nitekim, Hz. Ebu Bekir kızı Hz. Aişe'ye, bu hazırlıkla nereye gidecek sorusuna , Hz. Aişe şöyle cevap vermişti: “ ...bilemiyorum, belki Süleym, belki Hevazin, belki de Sakiflilere karşı gidilecektir..” Resulullah Mekke'ye yapılacak harekâtın Taif ve civarındaki kabilelerce anlaşılmaması için gerekli tedbirleri almış, hatta Hevazin'li bir casus da ele geçirilmişti. Bu casus Hz. Peygamber'in emriyle Mekke'nin fethi tamamlanıncaya kadar salıverilmemişti⁴⁹⁹. Araştırmacılara göre Mekke'nin fethi, Hevazin ve Sakifi zorunlu olarak Resulullah'la karşılaşmaya sevk etmiştir⁵⁰⁰. Böylece Hevazin ve Sakif Kabileleri, diğer bazı küçük kabileleri (Nasr, Cüşem, Sa'd b. Bekr ve Beni Hilal) de yanlarına çekerek otuz bin kişilik bir kuvvet hazırladılar. Buna karşı, Hz. Peygamber'in Mekke'nin fethine giderken yanında bulunan on bin kişilik orduya, iki bin de Mekke'nin fethi dolayısıyla katılan olmuştu. O gün itibariyle, sayılarının on iki bini bulması İslam toplumunda bulunan Müslümanları gururlandırdığında şu ayet nazil oldu:

“ And olsun ki Allah, birçok yerde ve çokluğunuzun size kendinize beğendirdiği fakat size faydası olmadığı, bütün genişliğine rağmen yeryüzünün dar gelip de arkanıza dönüp kaçtığınız Huneyn savaşında size yardım etmişti.⁵⁰¹”

Hevazınlilerin başını çektiği Huneyn savaşında, komutan Malik b. Avf en Nasri idi. Sakif kabilesinin iki başkanı vardı. Bunlardan biri, Ahlâf'ın komutası olan Garib b. Esved b. Mes'ud, diğeri Malikoğullarının komutanı olan Zül Hımar lakaplı Sübey'a b. Haris'ti⁵⁰². Otuz bin kişilik müttefik ordusu Evtas'ta Hevazin'lilerin başkanlığında toplandı

İslam ordusu Huneyn vadisine gelince önceden pusu kuran Hevazin'lilerin yoğun saldırısına uğradı. İslam ordusunda büyük bir şaşkınlık baş gösterdi.

⁴⁹⁹ Hamîdullah Muhammed, İslam Peygamberi, I, 490.

⁵⁰⁰“ Ubeydi, Abdulcebbar, Et-Taif ve Devru, Kabileti Sakif minelasri'l Cahili'l Ahir Hatta kıyamüdd-devleti'l Emeviyye, Riyad, 1983,132”.

⁵⁰¹ Tevbe, 9/25.

⁵⁰² Vâkıdî, Kitabü'l Megazi III, 885.

Ordu safları dağılmaya ve kaçmaya başladı. İlk bozgun üzerine yeni Müslüman olmuş Mekke'lilerden bazıları Müslümanların yenildiğini ve eski dinlerine dönebileceklerini söylemeye başladılar. Nitekim Ebu Süfyan b. Harb : “ Artık onların bu bozgunluğu denize kadar devam eder.” Diyerek sevincini dile getirirken, Saffan b. Ümeyye ise “ ağzınız yırtılsın, bana Hevazinliler hâkim olmaktansa Kureyş'ten birinin hâkim olması çok daha iyidir⁵⁰³.” demiştir.

Hiz. Peygamber, Allah'ın yardımı ile düşman kuvvetlerine göğüs gerdi, kaçışan ordusunu tekrar bir araya getirdi. Böylece kısa zamanda iş tersine döndü. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle belirtilir:

“ Bozgundan sonra Allah, Peygamber'ine ve müminlere sekineti indirdi. Sizin görmediğiniz askerler indirdi ve inkâr edenlere azap etti. İşte bu kâfirlerin cezasıdır⁵⁰⁴.”

İslam ordusu Hevazinlileri mağlup edince düşman askerleri, kaçmaya başladı. Hiz. Peygamber düşmanın takip edilmesini emretti. Onlardan bir kısmı Taife, bir kısmı Nahle'ye, bir kısmı da Evtas'a kaçtılar. Huneyn savaşında Hevazin'lilerle birlikte pek çok sayıda Sakif'li öldürüldü.

Evtas'ta yenilen müşrikler de Taife'ye kaçtılar. Vâkıdî, Taife'deki bu kalelerin iki ana kapısının olduğunu söyler. Sakifliler, daha önce kalelerini onarmış ve bir yıl kuşatılacak olsalar bile ihtiyaçlarını karşılayacak erzakı çoktan depolamış bulunuyorlardı.⁵⁰⁵

Taife kuşatması araştırmacı Muhammed Hamîdullah'a göre kırk gün sürdü.⁵⁰⁶ Arap Yarımadası'nda etrafı surlarla çevrili sadece birkaç yer vardı. Bu yüzden ilk İslâm orduları için bir muhasara savaşı biraz fevkaladelik arz ediyordu. Hayber kalelerinden sonra Taife, Hiz. Peygamber'in karşılaştığı mukavemet etme kabiliyeti yüksek olan bu çeşit şehirlerdendi. Bu yüzden

⁵⁰³ İbn Hişâm, Sire, IV, 86.

⁵⁰⁴ Tevbe, 9/26.

⁵⁰⁵ Vâkıdî, Kitabü'l Megazi III, 924, İbn Hişâm: a.g.e. IV, 121.

⁵⁰⁶ Hamîdullah, İslâm Peygamberi, I, 494.

mancınık ve deri örtülü rampalar (debbabe, debbur, arrade) Tâif surlarına karşı kullanılmıştı.⁵⁰⁷

Hız. Peygamber'in kullandığı bütün savaş taktiklerine rağmen kale düşürülemedi. Ancak "soğuk savaş" daha etkili olmuştu. Hız. Peygamber, düşmanın elinde bulunan "Kölelerden kim gelir de Müslüman olursa hürriyetine kavuşur." diye ilan ettirdi.⁵⁰⁸ Bunun üzerine ondan fazla köle Müslümanların yanına geldi ve Hız. Peygamber onları azad etti. Bunlar bir görüşe göre daha önce Müslüman olmuşlardı ve Müslümanlıklarını gizliyorlardı.⁵⁰⁹ Sakîfliler ilerde Müslüman olduklarında bu kölelerin kendilerine tekrar verilmesini istemişlerse de Hız. Peygamber "Onlar, Allah'ın azadlılarıdır" buyurarak iade etmemişti.⁵¹⁰ Bu ise Sakîfilere çok ağır gelmişti.

Tâif kuşatması, uzayınca insanlar kendi aralarında konuşmaya başladılar. Hız. Peygamber henüz fetih müjdesinin gelmediğini ve dolayısıyla kuşatmanın kaldırılmasını istedi. Bu haber ashaba zor gelmekle birlikte en az üç hafta süren kuşatma böylece kaldırılmış ve Tâif düşürülemeden Müslümanlar şehirden ayrılmak zorunda kalmışlardı.

Hız. Peygamber, kuşatmayı kaldırıp Tâif'ten ayrılmak üzere iken ashaptan birisi "Ya Resûlallah, Sakîf'e lanet etsen" demişti. Bunun üzerine Hız. Peygamber ise "Allah'ım, Sakîfilere doğru yolu göster ve onları bize getir "duasında bulunmuştur.⁵¹¹

Hevâzin orduları komutanı Mâlik b. Avf'tan sonra Medine'ye gelerek Müslüman olan önemli bir kimse de yine Tâif'in ve Sakîf'in en önemli kişilerinden biri olan Urve b. Mes'ud es-Sekâfî'dir. Urve farklı bir mizaca sahipti. Hudeybiye barışı görüşmeleri esnasında kendisi Mekkeliler'in gönderdiği bir müzakere heyetine başkanlık ediyordu. Bu vesileyle Resûlullah'ı ve Müslümanların O'na

⁵⁰⁷ Hamîdullah, Hız. Peygamber'in Savaşları, 135.

⁵⁰⁸ Vâkıdî, Kitâbü'l Megazi III, 931, İbn Sa'd, Tabakat II, 114.

⁵⁰⁹ Algül Hüseyin, İslâm Tarihi I, 515.

⁵¹⁰ Algül Hüseyin, İslâm Tarihi, I, 515.

⁵¹¹ Vâkıdî, Megazi III, 937, İbni Seyyidinnâs, Uyunu'l-Eser, II, 271.

olan sevgisini ve itaatini yakından görmüştü. Daha sonra Müslümanların Tâif üzerine tertipleyeceği bir hücumdan endişe ettiğinden kendisi gibi bir diğer asil Tâifli'yi de yanına alarak acele Yemen'e gitmişti. Amacı burada harp sanatlarını öğrenmek ve şehirlerini en güzel şekilde korumaktı. Hz. Peygamber Tâif kuşatmasını kaldırdıktan sonra şehirlerine geldiler mancınık ve debbabeleri şehrin çevresine dikerek savaş hazırlıklarını yaptılar. İşte bu sırada Allah, Urve'nin kalbine İslâmı bahsetti ve Hz. Peygamber Medine yolunda iken başka bir rivayete göre Medine'ye vardıktan sonra O'na yetişti ve Müslüman oldu.⁵¹²

Urve, müslüman olduktan sonra Tâif'e gitmek için Resûlullah'tan izin istedi. Resûlullah, Tâifliler'e güvenemediği için O'na izin vermek istemedi ancak Urve sevenlerinin kendisine sahip çıkacaklarını söyleyip ısrar edince izin verdi. Hakikaten Urve Tâif'te çok seviliyordu. Urve Tâif'e gitti. Sakîfliler Urve'nin Lât putuna uğramadan evine girmesinden kuşkulandılar. Çok geçmeden Urve'nin Müslüman olduğunu anladılar. Hemşehrileri arasında sahip olduğu büyük nüfuz ve itibara rağmen islâmın kendisine has ibadetlerini açıktan halkın gözü önünde icra etmesi, Tâifliler'i öylesine tahrik edip kızdırdı ki sonunda bir sabah vakti açıktan ezan okurken Urve atılan oklarla şehit edildi.⁵¹³ Bu oku Mâlik oğulları'ndan Evs b. Avf'ın attığı ağırlıklı görüştür.⁵¹⁴

Urve'nin akan masum kanı, Tâifliler'in vicdan azabı çekmelerine, Mekke pazarını kaybedişleri, İslâma geçmiş komşu kabilelerin kendilerine karşı takındıkları düşmanca tavır, v.s diğer herhangi bir ikna veya baskıdan çok daha etkili olmuştur. Urve'nin öldürülüşünü takiben oğlu Ebu Müleyh b. Urve ve yeğeni Gârib b. Esved Tâif halkına "Siz Urve'yi öldürdünüz, artık sizinle hiçbir şey üzerine birleşemeyiz."⁵¹⁵ diyerek Medine'ye gittiler ve Müslüman oldular. Bu ise Tâifliler için ikinci bir yıkım oldu.

⁵¹² Vâkıdî, Megazi, III, 960, Taberî, Tarih, III, 96, İbn Kesir: el-Bidâye, V, 26.

⁵¹³ Vâkıdî, Megazi, III, 961.

⁵¹⁴ İbn Sa'd, Tabakat V, 373.

⁵¹⁵ Taberî, Tarih, III, 96.

Her geçen gün Tâif açısından durum kötüye gidiyordu. Sonuç olarak kısa zamanda, sükûnet içinde müzakerelere oturmaya karar verdiler. Bu onlara çok ağır geliyordu. Çünkü kuşatma esnasında bir antlaşma yapılsaydı daha çok kazançları ve çıkarları olacaktı.⁵¹⁶ İlk teklif Benu İlâc Kabilesi'nin hatırı sayılır adamlarından biri ve Arap dâhilerinden olan Amr b. Ümeyye'den geldi. Amr, Ahlâf'ın başkanı olan Abdiyâlil b. Amr'ı aralarında düşmanlık olmasına rağmen ziyarete geldi. Bu ziyaret araplar nezdinde büyük yankı uyandırdı. Çünkü geleneklerde böyle bir ziyaret mevcut değildi.⁵¹⁷ Amr, Abdiyâlil'e "Birbimizden ayrılıp parçalanmış olmamız sebebiyle durum çok ciddidir. (Resûlullah'ı kasederek) şu adamın neler yaptığını gördün. Araplar topluca islâma giriyorlar ve sizin bunu engelleyecek gücünüz yok. Kalemize sıkıştık kaldık, çevremiz hiç güvenli değil. Dışarıya çıkacak olsak bir adım bile güvende değiliz. İyi düşünün, yapacak hiçbir şey kalmadı."⁵¹⁸

Sonunda Tâifliler bütün halkı temsil etmek üzere Medine'ye bir heyet göndermeye karar verdiler. Abdiyâlil, ilk başta böyle bir sulha girişmekten çekindi. Çünkü O, Urve'nin akıbetinin kendi başına da gelmesinden korkuyordu. Bu yüzden sorumluluğu paylaşma adına Ahlâf ve Benu Mâlik boylarından üçer temsilcinin bütün Sakîfleri temsil etmek üzere Medine'ye gitmesine karar verildi. Medine'ye gidecek olan heyet şu isimlerden oluşuyordu: Ahlâf'tan, Abdiyâlil b. Amr (heyet başkanıdır), Hakem b. Amr ve Şurahbil b. Gaylan b. Seleme. Benu Mâlik'ten ise, Osman b. Ebi'l-Âs, Evs b. Avf ve Nümejr b. Hareşe olmak üzere altı kişi idi.⁵¹⁹ Sakîf heyeti, hicretin 9. yılı Ramazan ayında Medine'ye yaklaştıklarında Hz. Peygamber Tebuk seferinden henüz dönmüş bulunuyordu ki, Medine'liler uzaktan Tâif'li heyetin gelmekte olduğunu gördüler. Sahabe, Resûlullah'ın Sakîf'in müslüman olmasına gösterdiği ihtimamı biliyordu. Bunun için Mugire b. Şu'be ve Ebu Bekr, bu güzel haberi Resûlullah'a iletmek için

⁵¹⁶ Süleyman Hüseyin Muhammed, a.g.e, 75.

⁵¹⁷ Süleyman Hüseyin Muhammed, a.g.e, 75.

⁵¹⁸ Ubeydî, et-Taif, 169.

⁵¹⁹ İbn Sa'd, Tabakat, V, 370-376.

birbirleriyle yarışıyorlardı. Çünkü Sakîflilerin islâm bakımından taşıdığı önem biliniyordu.⁵²⁰

Hız. Peygamber, Sakîflilerin gelişine çok sevinmişti. Mugire b. Şu'be, Sakîf temsilcilerine Hız. Peygamber'i nasıl selamlayacaklarını ve yanında nasıl davranmaları gerektiğini öğretmişti. Sakîf temsilcileri Medine'ye gelip Hız. Peygamber'in yanına girdikleri zaman Mugire'nin öğrettiği selamla değil cahiliye devri selamıyla "en'im sabâhan" diyerek selamladılar ve mescide girdiler. Mugire, hemşehrilerini kendisinin ağırlama isteğini Hız. Peygamber'e rica etti ve Baki'deki evinde konuklarını ağırladı. Yemeklerini ise her zaman olduğu gibi Resûlullah karşılıyordu.⁵²¹ Sakîf temsilcileri geceleri okunan Kur'an-ı Kerim ayetlerini ve ahabın teheccüd namazında okuduklarını dinlemekte, müslümanların beş vakit namazlarında saf tutuşlarını seyretmekte ve sonunda ise Mugire'nin evine dönmekte idiler.⁵²²

Sakîf heyeti gelirken Resûlullah'tan taleb edecekleri hususları ve alacakları garantileri de tespit ederek gelmişlerdi. Bu arada da Resûlullah onları islâma davet ediyordu. Sakîfliler islâmı kabul etmeye hazır olduklarını söylediler fakat şartları vardı. Bu şartlardan en önemlileri şunlardı:

Tâifliler günlük farz namazlardan muaf tutulacaklar. Zekât vermeyecekler.

Tâif şehri mukaddes bir şehir olarak tanınacak. (Heyet belki de bu şart ile Kâbe haccı mecburiyetinden muaf tutulmak istiyordu.) Mecburi askerlik hizmetinden muaf tutulacaklar. Şehre ait Lât putunun bulunduğu mabed yıkılmayacak. Gayr-ı meşru cinsel ilişkiler onlar için yasaklanmayacak. Faizli borç vermeler de aynı şekilde yasaklanmayacak. Alkollü içkiler yasaklanmayacak.⁵²³

Hız. Peygamber, Sakîf heyetinin bu akıl almaz şartlarına kısa ve öz olarak şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

⁵²⁰ Ubeydî, et-Taif, 170.

⁵²¹ İbn Kesir, el-Bidâye, V, 27.

⁵²² Vâkıdî, Megazi, III, 962.

⁵²³ Vâkıdî, Megazi, III, 962, Taberî, Tarih, III, 98.

“Namaz, Rabbimiz olan Allah’ın varlığını kabul ve ikrar eden kulun bir dış görüntüsüdür. Allah inancı taşıyan bir din, Allah’a ibadet etmek suretiyle O’nun varlığını tanımayı ifade eden bir hareketi içinde taşımıyorsa artık o din, bir din adını taşımaya lâyık değildir. Fuhuş ve zinaya gelince, sosyal hayatta bu fiilden daha iğrenç ve nefrete lâyık bir hareket yoktur. Aranızdan hiç kimse karısının, kız kardeşinin veya kızının herhangi bir insan tarafından tecavüze uğramasına rıza göstermez. Aynı şekilde diğer insanların da akrabalarının sizin tarafınızdan tecavüze uğramalarına rıza göstermeyeceklerini anlayışla karşılamak gerekir. Gerçekten put, herhangi bir kuvvet ve kudrete sahip bulunuyorsa her şeyden önce kendisine zarar veren kimseyi derhal cezalandıracaktır. Ancak onu yıkmak için sizlerden kimse zorlanacak değildir. Onu yıkacak olanları biz buradan göndereceğiz ve şayet çekecekse putun öfkesini üzerlerine çekecek kimseler, bu yıkıcılar olacaktır.”⁵²⁴

Tâif heyeti, Resûlullah ile bu görüşmelerinden sonra yeni durumu değerlendirmek üzere yanından ayrılmışlardır. Bu şartlar ile asla şehirlerine dönemeyeceklerini kendi aralarında konuştular. Sonuçta Arabulucu bir şahsın, bir müddet iki taraf arasında gidip gelmesinden sonra Resûlullah’ın kendilerine yaptığı tekliflere rıza gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu görüşmeler sonunda bir antlaşma akdedilmiş ve üzerinde anlaşılmış olan noktaları belirten bir vesika (metin) kaleme alınmıştır. Bu antlaşma metnini katip Hâlid b. Saîd b. Âs, Hz. Peygamber’in emriyle yazmıştır.⁵²⁵

Muhammed Hamîdullah’ın “el-Vesâiku’s-Siyâsiyye” adlı, Hz. Peygamber döneminin siyasi ve idari belgelerini içeren eserinde 22 madde olarak günümüze kadar gelmiştir. Antlaşma metni şöyledir:

1- Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla

2- Bu, Allah’ın elçisi Muhammed’in Sakîf (kabile) için yazdırdığı bir vesîkadır.

⁵²⁴ Hamîdullah, İslâm Peygamberi, I, 498.

⁵²⁵ Vâkıdî, Megazi, III, 967, İbn Hişâm, IV, 184.

3- Bu vesîkada yer alan hususlar, kendisinden başka ilah olmayan Allah'ın ve O'nun Resûlü'nün Sakîflilere verdiği zimmet ve emandır.

4- Onlar'ın vâdileri bütünü itibarıyla kutsaldır (haramdır). Burada bulunan yabani ağaçlar ile av hayvanlarına karşı her çeşit tecavüz, gasp, hırsızlık ve kötü muamele Allah adına yasaklanmış bulunmaktadır.

5- (Sakîfliler) diğer insanlardan daha çok "Vec Vâdisi" nin mülkiyetine sahip olacaklardır. Etrafı surlarla çevrili olan bu (Tâif) şehri asla (zor kullanılarak) uğranamaz ve hiçbir müslüman onları buradan çıkarıp atmak maksadıyla buraya giremez. Onlar vadilerindeki etrafı surlarla çevrili bu şehirlerine inşaat ve sair işlerde kullanmak üzere istedikleri eşyayı getirebileceklerdir.

6- Onlar ne öşr'e tabi tutulacak ne de askere alınacaktır. Onların malları ve şahısları üzerinde hiçbir zor kullanılmayacaktır.

7- Onlar müslümanlardan bir topluluktur. İstedikleri yerde yaşama ve ikamet etme hakkına sahiptirler.

8- Elleriinde bulunan bütün esirler onlara ait olacaktır. Bu esirler üzerinde tam tasarruf hakkında sahiptirler.

9- Bir rehinle teminat altına alınmamış olup vadesi gelmiş bütün borçlar (borcunu ödemeyen) borçlunun Allah'ın haram kıldığı "faiz" suçu altına girmesine sebep olacaktır. Ukâz panayırının kurulduğu tarihten başka bir tarihte vadesi dolacak olan ve bir rehinle teminat altına alınmış olan borçların sadece asılları Ukâz panayırı esnasında ödenmiş olacaktır.

10- Sakîf'in müslüman olduklarında ellerinde yazılı olarak tespit edilmiş olan alacakları onların (ödemesi gereken) haklarıdır.

11- Sakîfliler'e ait olup halkın elinde bulunan mal veya şahıs (köle) şeklindeki bütün vedialar, vediaı alanın mülkiyetine ister geçmiş olsun veya elden çıkmış olsun ya da kaybolmuş olsun (her durumda) asıl sahiplerine iade edilecektir.

12- Sakîflilere mensup bütün insanlar (burada) bulunmayanlarla birlikte ve sahip oldukları bütün mallar, burada hazır bulunanlar gibi aynı teminata sahip olacaklardır. Onların Lîye ve Vec'de bulunan mülklerinin hepsi de emniyet altındadır.

13- Sakîflilerin bütün müttetikleri yahut (yabancı olup onlar arasında bulunan) bütün ticaret adamları Sakîfliler'e gösterilen aynı muameleye tabi tutulacaklardır.

14- Eğer bir saldırgan Sakîf'e saldırır veya bir zâlim onlara zulmederse böyle bir kimseye ne (Sakîflilerin) malları ve de şahısları itibariyle itaat edilecektir. Aksine Resûlullah ve müslümanlar, onlara zulmeden bu zalime karşı yardım edeceklerdir.

15- Kim olursa olsun onların kendi aralarına girmesine müsaade etmediği hiç kimse, onların arasına girmeyecektir.

16- Alış-veriş ve pazar evlerin avlularında yapılacaktır.

17- Onların başkanları kendi aralarından seçilecektir. Benu Mâlik kendi başkanlarına, Ahlâf da kendi başkanlarına sahip olacaklardır.

18- Kureyşliler'e ait olup Sakîfliler tarafından sulanan üzüm bağlarından elde edilen gelirin yarısı onu sulayanlara verilecektir.

19- Vadesi gelmiş ancak ödenmemiş borcu olan ve vadesinde ödeme imkânını bulan borcunu ödemelidir. Vâdesinde ödeme imkanı bulamazsa borcunu gelecek yılın Cemâziye'l-Ûlâ ayına kadar ödemelidir. Vâdesi gelmiş borcu bulunan ve ödemeyen borcunu geciktirmiş (alacaklıya zulmetmiş) olur.

20- Herkesin huzurunda verilen ödünçlerin sadece aslı (anaparası) iade edilecektir.

21- Elllerinde bulunan esirleri, şayet efendisi isterse satabilecektir. Satılmamış olanların fidye-i necâtı (kurtuluş fidyesi) iki ayrı çeşitten olmak üzere

6 devedir. Bunun yarısı dört yaşında, diğer yarısı yağlı ve semiz olmak üzere üç yaşındaki develer olacaktır.

22- Bir şeyi satın alan kimsenin o şey üzerindeki hakları mahfuzdur.⁵²⁶

Hz. Peygamber, Sakîf heyeti Medine'den ayrılmadan önce heyetin en küçüğü fakat aynı zamanda en dindarı olan Osman b. Ebî'l-Âs'ı Ebu Bekir'in tavsiyesi üzerine Tâif bölgesinin valisi olarak atadı.⁵²⁷ Hz. Peygamber, yeni Tâif valisi Osman'a bazı tavsiyelerde bulunmuş ve şu talimatı vermiştir:

“Cemaat halinde kılınan namazlarda mutedil ve yumuşak tutumlu ol, bunun içinde namaza gelmiş bulunan kimseler arasındaki ihtiyarlar, küçük yaştakiler, hasta ve zayıflar ile işleri dolayısıyla acelesi olanlar gibi kimselerin durumunu ölçü olarak al.”⁵²⁸

Sakîf kabilesinin müslüman olmasıyla birlikte Hicaz'da putçuluk sona ermiştir.⁵²⁹ Hz. Peygamber'in ömrünün sonlarında (Mekke'nin fethinden sonra) müslüman olan arap kabileleri, kalpleri tam olarak mutmain oldukları için değil verilen imtiyazlar ve savaşlar sonrası ele geçen ganimetlerden Hz. Peygamber'in onlara bolca ihsanda bulunmasından dolayı yeni dine geçmişlerdir. Onlar ilk başta islâma bu pencereden bakmışlar ve islâmı böyle anlamışlardır. Daha sonra iman tam olarak kalplerine yerleştikten sonra gerçek manada mü'min olmuşlardır.⁵³⁰ Kur'an-ı Kerim de bu gerçeğe atıf yapmıştır.⁵³¹ “Resulüm Bedevi arablar inandık diyorlar. Deki İnanmadınız bari teslim olduk deyiniz.”

Sakîf kabilesi'nin en eski müslümanların dan olan Mugire b. Şu'be, kabilesi'nin müslüman olmasının ardından şöyle dedi. “Araplar arasında islâmı Sakîf kadar güzel olan başka bir kavim bilmiyorum. Müslüman olmadan önce

⁵²⁶ Hamîdullah el-Vesâiku's-Siyâsiyye, a.g.e no: 181, İslâm Peygamberi. I, 499–501 .

⁵²⁷ İbn Hişâm, IV, 185.

⁵²⁸ Hamîdullah, İslâm Peygamberi, I, 504.

⁵²⁹ Ubeydî, et-Taif, 178.

⁵³⁰ Hüseyin Muhammed Süleyman, a.g.e, 82.

⁵³¹ Bkz.Hucurat, 49/14.

islâmın ve müslümanların en büyük düşmanı olan Sakîf, müslüman olduktan sonra da islâmın en sadık fertleri olmuşlardır.”⁵³²

Antlaşma akdi ve sulh tamam olduktan sonra Sakîfliler Lât'ın üç yıl süreyle yıkılmamasını istedilerse de bu teklif Hz. Peygamber tarafından kabul görmedi.⁵³³ Sakîf temsilcileri Medine'den ayrıldıktan iki veya üç gün sonra Tâîf'te dikili Lât putunu ortadan kaldırmak üzere özel memurlar gönderdi. Bu kişilerden biri Sakîf kabilesi'nin en eski, ilk müslümanlarından Mugire b. Şu'be'dir. Diğerleri ise yine Sakîf kabilesiyle hem kız kardeşlerinden hem de kızlarından dolayı akraba olan Ebu Süfyan b. Harb'tır.⁵³⁴

Ebu Süfyan şehre önce Mugire'nin girmesini ve putu önce O'nun kırmasını istemişti. Sakîf'in kadınları putları yıkılırken başları açık şekilde ağlaşıyorlardı. Mugire putu kırarken Ebu Süfyan üzüntüsünü ifade eder tarzda “vah, ne kadar yazık” gibi kelimeler kullanmıştır.⁵³⁵ Bu sırada ise Tâîfliler olacakları merakla bekliyorlardı. Mugire, Lât putunu tamamen parçaladıktan sonra islâm hükümeti adına puta adak olarak daha önce getirilip bırakılmış bütün kıymetli eşyayı müsadere etti.⁵³⁶

Resûlullah, Lât putundan elde edilen serveti daha önce müslümanlıklarını bildirmek üzere Medine'ye gelen ve çok miktarda borç bırakarak şehit edilen Urve b. Mes'ud es-Sekafî 'nin oğlu Ebu Müleyh ile Gârib b. Esved'e ricaları üzerine babalarının borçlarının ödenmesi karşılığında vermiştir.⁵³⁷

Sakîfliler her ne kadar şartlı olarak islâma girmişlerse de verilen imtiyaz ve Resûlullah'ın jesti onları çok memnun etmiş, kısa süre sonra askerlik ve zekât sorumluluklarını kendiliklerinden yerine getirmeye başlamışlardır. Resûlullah'ın hayatının sonlarına doğru islâmiyeti kabul eden Sakîf kabilesi

⁵³² İbn Sa'd, Tabakat II, 52.

⁵³³ İbn Hişâm, IV, 184.

⁵³⁴ İbn Hişâm, IV, 186.

⁵³⁵ İbn Hişâm, IV, 186.

⁵³⁶ İbn Hişâm, IV, 186.

⁵³⁷ Taberî, Tarih, III, 100.

O'nun sohbetinden yeterince istifade edememesine rağmen islâmın en önemli ve hararetli savunucuları olmuşlardır. Yeni dini kabul ettikten hemen sonra şehirlerinin çehresi değişmiştir.

5.1. Müellefe-i Kulûb

E-L-F kelimesinin sözlük anlamı: Bir şeye aşına, tanıdık- bildik olmak biri ile samimi senli benli olmak, bir şeyi sevmek, bir şeyden hoşlanmak, evcilleşmek anlamına gelir. Ayrıca tef'il babından, bir şeyi bir şeye alıştırmak, ehliileştirmek, heyet ve hükümet oluşturmak "beyne" ile teklifsiz dost, candan arkadaş, âşık arkadaş, yâr, samimi dost ve arkadaş olmak anlamlarına gelir⁵³⁸.

Îlaf; Mekke kervanlarının emniyet içinde geçişini ve korunmasını sağlayan anlaşma. Kureyş ile Mekke'den çıkan ticaret yolları üzerinde yaşayan kabilelerin reisleri arasında akdedilen anlaşma⁵³⁹.

İlf, farklılıkları ile birlikte toplama, farklı grupların bir araya gelmesi, ülfette buradan gelir. Enfal Suresi 62. ayette: "Dünyanın bütün varlığını infak etseniz onları bir araya getiremezsiniz, mümkün değil..." Müellefe ise bütün parçaların bir araya getirilmesi, ayrılması gerekenler birleşmiş. Allah'ın fitraten insana verdiği hürriyeti kaybedenlerin, yeniden bir araya gelmesi, birleşmesi, uyum sağlaması⁵⁴⁰.

Kulûb; kalbin çoğuludur, kalbler demektir. Müellefe, ismi mefulüdür.

Müellefe-i Kulûb; kalbleri İslama ısındırılanlar, anlamına gelir. İnsanların İslam'a girişleri ve İslam'da sebat etmelerini, İslam'a zarar vermemelerini sağlamak amacıyla, Hz. Peygamber'in Asr-ı Saadette ganimet malları ve zekât dağıttığı kişilerdir.

⁵³⁸ Serdar, Mutçalı, Arabça-Türkçe Sözlük, 22.

⁵³⁹ Mahmud, İbrahim,(derleyen: Mustafa, Özel) Tarih Risaleler, İslamdan Önce Mekke'de Sosyal ve İktisadi Şartlar, Makale, İst, 1995, 85–110.

⁵⁴⁰ Ragıb el-İsfahânî, Müfredat fi-Garibi'l Kur'an, 24.

Müellefe-i Kulûb'un İslam'a giriş şekilleri farklıdır. Müellefe-i Kulûb topluluğunun oluşumu İslam Tarihinde, Hüneyn gazasının sonunda ortaya çıkmıştır⁵⁴¹. Bütün siyer kaynaklarında Mekke'nin Fethine ve müteakiben Hüneyn Ganimetinin dağıtımından bahsedilirken Müellef-i Kulûb'tan olanlara farklı muamele yapıldığı, İslam toplumu içine giren kişilerin farklılaştığı, ayrıca zekât verilirken zekât verilenlerden bir grubunda Müellefe-i Kulûb olması dikkat çekmektedir⁵⁴² şöyle ki:

Hüneyn Gazasında Müslümanlar safında orduya katılanlar arasında Mekke'lilerden henüz İslam'a girmemiş tereddüt içinde bulunan 80 kişi vardı⁵⁴³. Bunlar orduya ganimet mallarından yararlanmak için katılmışlardı. Ordunun arkasından geliyorlardı. Ayrıca Hz. Peygamber, henüz İslam'a girmemiş ve kendisine belirli bir süre tanıdığı Safvan b. Ümeyye'den ödünç zırh ve silah emanet olarak istemiştir. Safvan b. Ümeyye de zırh ve silahları emanet olarak vermiş ve savaşa katılanlardandı⁵⁴⁴.

Hangi taraf galip gelecek diye merakından dolayı ve ganimet hevesiyle orduya katılanlar arasında, Hâkim b. Hizam, Huveytıp b. Abdüluzza, Süheyl b. Amr, Haris b. Hişam, Abdullah b. Ebi Rebia vardı⁵⁴⁵.

Hüneyn savaşı başladığında; yeni İslam'a girmiş Mekke'lilerden bazıları Hz. Peygamber hakkında "O'nu yalnız bırakınız. Tam sırasıdır, bozulunuz" diyorlardı⁵⁴⁶.

Savaş esnasında Hz. Peygamber'i yalnız bırakıp kaçanları görünce Ümmü Süleym şöyle dedi: "Sonra suçlarını bağışladığın ve neticede İslam'a girmiş olan şu cemaat (Mekkeliler) seni nasıl yalnız bırakıp kaçtılar..."⁵⁴⁷

⁵⁴¹ Hüneyn Gazası, Hicretin Sekizinci Yılı, Şevval ayında yapıldı, İbn Sa'd Tabakat, II, 149.

⁵⁴² Bkz. Enfal, 8/41, Tevbe, 9/60, İbn Hişam, IV, 135, İbn Sa'd, Tabakat, II, 153, Süheylî, Ravdul, Unf, VII, 283.

⁵⁴³ Halebî, İnsan, III, 63-64.

⁵⁴⁴ İbn Hişam, IV, 83.

⁵⁴⁵ Vâkîdî, Megazi, III, 894,895.

⁵⁴⁶ Halebî, İnsan, III, 65.

Müslümanların ilk dönemde Huneyn de bozguna uğradığını gören Kureyşiler kalblerindeki kini dışarı vurdular. Bunlardan Kelede b. Hanbel: “Bugün sihir bozuldu. Tesirsiz hale geldi.” diyordu. Ebu Sufyan b. Harb de çantasında fal okları taşıyordu. Bu durum karşısında şunları söyledi” artık Müslümanların bu bozgunları denize varıncaya kadar sürer, sona ermez⁵⁴⁸.

Süheyl b.Amr: Muhammed ve ashabı bir daha düzelemez savařamaz⁵⁴⁹ dedi.

Hatta Huneyn savaşının ilk bölümünde Müslümanların dağılmasını fırsat bilen Mekkeliler, Mekke’ye dönüp oradaki müterettidlere “artık eski dininize dönebilirsiniz, Muhammed mağlup oldu...” diyorlardı⁵⁵⁰.

Huneyn de Hz. Peygamber Allah’a yalvardı dua etti⁵⁵¹, kısa sürede orduyu topladı. Hevazinlileri bozguna uğrattı⁵⁵².

Hevazin ordusu başkumandanı Malik b.Avı, Taif kalesine sığınmıştı. Hz. Peygambere karşı Taiflilerle birlikte kaleleri düzelttiler beraber savaşa hazırlandılar⁵⁵³.

Bu arada, Hz. Peygamber, Hevazin esirleri ve malları bölüşölürken Malik b. Avı’a haber gönderdi: ” eğer İslam’a girer, yanıma gelirse, kendisine ev halkını ve malını geri veririm. Ayrıca, yüz deve ihsan ederim” buyurdu. Malik b. Avı Hz. Peygamber’in yanına geldi. İslam’a girdi. Hz. Peygamber O’nu kavminden Müslüman olan Sümale, Selime, Fehm kabilelerine vali ve kumandan tayin etti⁵⁵⁴.

⁵⁴⁷ İbn Hişâm, IV, 88.

⁵⁴⁸ İbn Hişâm, IV, 86

⁵⁴⁹ Vâkıdî, III, 910–911

⁵⁵⁰ Halebî, İnsanuluyun, III, 70.

⁵⁵¹ Müslim, Sahih, III, 1401.

⁵⁵² Ahmed b. Hanbel, a.g.e, I, 207, bk.Tevbe, 9/25–27.

⁵⁵³ Belazuri, Futuhul Buldan, I, 65.

⁵⁵⁴ İbn Hişâm, IV, 133–134.

Hız. Peygamber Huneyn zaferinden sonra, Taif'te üslenen düşmanlar üzerine savaşıa hazırlandı⁵⁵⁵. Hız. Peygamber Taifi kuşattı. Sakifliler 19 gece Taif'ten Müslümanlara ok ve taş atarak savunma yaptılar⁵⁵⁶. Selmanı Fari'sinin teklifi üzerine mancınıklar kuruldu⁵⁵⁷.

Hız. Peygamber şöyle bir ilan verdi: “ Ne zaman bir köle, kaleden iner ve yanımıza gelirse, O hürdür.”⁵⁵⁸ Bunun üzerine kaleden 23 köle⁵⁵⁹ indi, İslam'a girdi. Hız. Peygamber onları azad etti⁵⁶⁰.

Hevazin temsilcileri, Hız. Peygamber'in yanına Medine'ye geldiler. Kendilerinin ve geride kalan kavimlerinin de İslam'a girdikleri haberini getirdiler⁵⁶¹. Mallarının ve esirlerinin kendilerine geri verilmesini istediler⁵⁶².

Hız. Peygamber Müslümanlara hitabta bulundu. Özellikle bu insanlara çocuklarının ve kadınlarının verilmesini istedi⁵⁶³.

Kaynaklara göre Müellefe-i kulûb üç grupta toplanır.

1. Kalbleri İslama ısındırılarak, İslama girişleri sağlanan kişiler.
2. İslam'a girmiş fakat İslam'da sebat etmeleri şüpheli olan kişiler.
3. Dış görünüş, itibariyle İslam'a girdiğini söyleyip, fakat içyapı itibariyle münafık kişiler. Bunların şerlerinden emin olmak için toplumun içinde zararlarının aza indirildiği kişiler.

⁵⁵⁵ İbn Hişâm, IV, 121.

⁵⁵⁶ Beyhaki, Sünenü'l-Kübrâ, I-XI, Beyrut, 1994, IX, 84.

⁵⁵⁷ Belazuri, Ensab, I, 367.

⁵⁵⁸ İbn Sa'd, Tabakat, II, 158, 159

⁵⁵⁹ Buhârî, Sahih, V, 102

⁵⁶⁰ İbn Hişâm, IV,127, Sakifliler Müslüman olduktan sonra kalelerini istediler, Fakat Hız. Peygamber vermedi:”Onlar Allah'ın azadlamış olduklarıdır, Kendilerini geri çevirmeğe yol yoktur.”Vâkıdî, Megazi, III, 391–392.

⁵⁶¹ İbn Hişâm, IV,125.

⁵⁶² Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV,326.

⁵⁶³ İbn Hişâm, IV,131.

İslam tarihi kaynakları, birinci gruba örnek olarak, Saffan b. Umeyye'yi, İkinci gruba örnek olarak; Ebu Süfyan b. Harb'ı, Üçüncü gruba örnek olarak da Uyeyne b. Hısn, Abbas b. Mirdas, Akra b. Habis vb gösterirler⁵⁶⁴.

Huneyn gazasının vuku bulmasıyla Müellefe-i Kulûb'u oluşturanların isim listeleri de İslam Tarihi kaynaklarında ana başlık halinde verilmiştir. Şöyle ki:

Ebu Süfyan b. Harb:

Hiz. Peygamber ile birlikte Huneyn seferine katılıp, İslam ordusunun arkasından geliyor, düşen kalkanları, mızrakları ve diğer malzemeleri devesine yükleyip taşıyordu⁵⁶⁵.

Hiz. Peygamberin önüne Huneyn ganimeti konulunca, Ebu Süfyan O'na: “ Bugün Kureyşlilerin en zengini sensin “ dedi. Hiz. Peygamber gülümsedi⁵⁶⁶. Ebu Süfyan ganimetlerden istedi. Hiz. Peygamber de “ Ey Bilal! Ebu Süfyan için kırk ukiyye gümüş tart, kendisine yüz deve veriniz” buyurdu. Ebu Süfyan oğlu Yezid ve Muaviye için de istedi. Böylece, 120 ukiye gümüş, üçyüz deveyi alınca⁵⁶⁷ Ebu Süfyan Hiz. Peygamber'e şunları söyledi: “ Anam babam feda olsun! Sen ne kadar kerem ve iyilik sahibisin, seninle savaşmış olduğum zamanlarda, sen ne güzel savaşçı idin. Seninle barış yaptığım zamanda sen ne güzel barışçısın⁵⁶⁸.”

Hiz. Peygamber, Huneyn ganimetinden kendisine ayrılan beşte bir hisseden Müellefe-i Kulub olarak dağıttığı kişiler şunlardı:

Hâkim b. Hizam: Hiz. Peygamber kendisine istediği kadar ganimetten verdi, fakat kendisi Hiz. Peygamber'in şu sözü üzerine yüz deve ile yetindiği; diğerlerini bıraktığı rivayet edilir. “ Ey Hâkim b. Hizam! Mal çoktur ve güzeldir,

⁵⁶⁴ Diyarbekri, Hâmis, II, 114, Halebî, İnsanü'luyun, III, 89.

⁵⁶⁵ Vâkıdî, Megazi, III, 894, 895.

⁵⁶⁶ Diyarbekri, Hâmis, II, 102.

⁵⁶⁷ Diyarbekri, Hâmis, II, 103, Halebî, İnsanü'luyun, III, 84.

⁵⁶⁸ Halebî, İnsanü'luyun, III, 84.

mal gönül cömertliği ile tutan kişi için uğurlu ve bereketli olur. Gönül pintiliği ile tutan kişi içinde de uğursuz ve bereketsiz olur. O'nu yer bitirir de yine karnı doymaz! Veren el, alan elden üstündür⁵⁶⁹.

Müellefe-i Kulub'tan, Hz. Peygamber'in yüz deve verdiği kişiler şunlardır: Nudayr b. Haris b. Kelede, Suheyl b. Amr, Huvaytib b. Abdul'uzza, Ala b. Cariyet'üs Sakafi, Uyeyni b. Hısn, Akra b. Habis, Malik b. Avfu'n Nasri, Esid b. Harise, Haris b. Hişam, Kays b. Adıyy, Abbas b. Mirdas, Safvan b. Umeyye⁵⁷⁰.

Hz. Peygamber Safvan b. Umeyye'den emanet olarak almış olduğu silah ve zırhlardan kaybolanları ödemek istediğinde ve kendisine ihsanda bulunduğunda Safvan b. Umeyye şöyle dedi:

“ Resulullah bana ihsanda bulunmadan önce en çok nefret ettiğim, en çok kin beslediğim bir kimse iken, sonuçta bana öyle ihsanlarda bulundu ki, bana insanların en sevgilisi oldu⁵⁷¹. ”

Hz. Peygamber'in Müellefe-i Kulûb'tan kendisine elli deve ve daha aşağı verdiği kişiler şunlardır: Mahreme b.. Nevfel, Umeyr b. Vehbü'l Cümahi, Hişam b. Amr, Said b. Yerbû, Adıyy b. Kays, Osman b. Vehb, Tuleyk b. Süfyan b. Ümeyye, Halid b. Esid, Şeybe b. Osman b. Ebi Talha, Ebüs Senabil b. Ba'kek, İkrime b. Amir, Züheyr b. Ebi Ümeyye, Halid b. Hişam b. Mugire, Saib b. Ebi's Saib, Muti' b. Esved, Ebu Cehme b. Huzeyfe, Uhayha b. Umeyye, Nevfel b. Muaviye, Alkame b. Ulâse, Lebid b. Rebia, Halid b. Hevze, Harmele b. Hevze⁵⁷². Ayrıca Abbas b. Mirdas itiraz ederek Müellefe-i Kulub arasına katılanlardandır⁵⁷³. Beni Temimlerden Zülhuveysıra, ganimet malları dağıtımına

⁵⁶⁹ Halebî, İnsanü'luyun, III, 84.

⁵⁷⁰ İbn Hişâm, Sire, IV, 135–137.

⁵⁷¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 401, İbn Sa'd, Tabakat, V, 449, İbn Esir, Üsdü'l Gâbe, III, 24.

⁵⁷² İbn Hişâm, Sire, IV, 137–138, İbn Sa'd, Tabakat, II, 152–153.

⁵⁷³ İbn Hişâm, Sire, IV, 137.

Hiz. Peygamber'e itiraz edenlerdendi⁵⁷⁴. Huneyn ganimetinin dağıtımında yapılan itirazlar üzerine ayetler nazil oldu⁵⁷⁵.

“İçlerinden sadakalar konusunda sana dil uzatanlarda var. Kendilerine ondan bir pay verilirse hoşnut olurlar; eğer kendilerine ondan bir pay verilmezse hemen kızarlar. Eğer onlar Allah ve Resulünün kendilerine verdiğiine razı olup, “ bize Allah yeter, lütuf ve ihsanıyla Allah ve Resulü ileride bize yine verir. Biz yalnız Allah'a rağbet eder (O'nun ihsanını isteriz)” deselerdi, kendileri için daha hayırlı olurdu.

Sadakalar (zekâtlar), Allah'tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah hakkıyla bilendir. Hüküm ve Hikmet sahibidir⁵⁷⁶.

5.2. Hiz. Peygamberin Te'lif-i Kalb İçin Cüveyriye ve Reyhane İle Evlenmesi Örneği

Cüveyriye Benu Mustalık reisi Haris b. Ebi Dırar'ın kızı idi. Eşi Müsafı Mustalıkoğulları gazasında ölünce dul kaldı. Savaşta esir düşmüş, Sabit b. Kays b. Şemmas'la onun amcasının oğlunun hissesine düşmüştü⁵⁷⁷. Cüveyriye yirmi yaşlarında idi⁵⁷⁸.

Cüveyriye kurtuluş akçesi konusunda Hiz. Peygamber'den yardım istedi. Hiz. Peygamber'de hayırlı bir teklifte bulundu: “ Senin tarafından kurtulmalık akçesini ödemem ve seni zevceliğe kabul etmem.” Cüveyri'ye olur dedi⁵⁷⁹.

Cüveyriye'nin babası Haris b. Ebi Dırar da kızının azad edilmesi için yanına kurtulmalık akçesi olarak develer alıp Hiz. Peygamber'in yanına gelmek

⁵⁷⁴ İbn Hişâm, Sire, IV, 139.

⁵⁷⁵ Bk, Taberi, Tefsir, X, 157–162.

⁵⁷⁶ Tevbe, 9/58–60, Kur'an-ı Kerim, Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara, 2001, 195.

⁵⁷⁷ İbn Hişâm, Sire, III, 307.

⁵⁷⁸ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 120.

⁵⁷⁹ İbn Hişâm, Sire, III, 307, İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 116, 117.

istedi. Yolda Akik vadisinde iki deveye kıyamadı sakladı. Hz. Peygamber'e kızını kurtarmak için geldiğini ve yanındaki develeri kurtulmalık akçesi olarak getirdiğini söyledi.

Hz. Peygamber: “ Akik'te sakladığın iki deve nerede? Niçin onları getirmedin?” Deyince, Haris b. Ebi Dırar; kelime-i şahadet getirdi ve bunu Allah'tan başka bilen yoktu, Sen muhakkak Allah Resulüsün dedi. Haris'in iki oğlu ve etrafında bulunanlar Müslüman oldular. Hz. Peygamber Cüveyriye'nin kurtulmalık akçesini ödedi, esirlikten kurtardı, babasına teslim etti. Hz. Peygamber, Haris b. Ebi Dırar'a kızı Cüveyriye için dünür oldu. O da muvafakat etti. Hz. Peygamber de Cüveyri'ye için dört yüz dirhem mehir verdi⁵⁸⁰. Müslümanlar, Cüveyriye'nin Hz. Peygamberle evlendiğini işitince, ellerindeki esirlerin hepsini Peygamber'e akraba oldu diye serbest bıraktılar⁵⁸¹. Cüveyriye'nin kardeşi Abdullah b. Haris de aynı şekilde Müslüman oldu⁵⁸².

Kureyzaoğulları gazasında, Yahudilerin, malları, kadınları ve çocukları bölüştürüldü. Hz. Peygamber başkumandan hakkı olarak Amr b. Hunafe oğulları kadınlarından Reyhane'yi ganimet olarak kendine ayırdı⁵⁸³. Reyhane'nin kocası savaşta ölmüştü. Hz. Peygamber Sa'lebe b. Sa'ye'yi çağırdı, durumu kendisine anlattı, Reyhane'yi razı etmesini ve Müslüman olması için yardım etmesini istedi. Reyhane Müslüman oldu ve Hz. Peygamber azad etti. Zevceliğe kabullendi⁵⁸⁴.

5.3. Ebu'l As b. Reb'i'nin Kalbinin Kazanılması Ve İslamı Kabul Örneği

Hz. Peygamber'in kızı Hz. Zeyneb'in kocası Ebul As b. Reb'i henüz müşrikti. Hz. Peygamber'in ve Müslümanların O'nun kalbini kazanması için yapmış oldukları muamele, O'nu son derece memnun etti. Ve neticede

⁵⁸⁰ İbn Hişâm, Sire, III, 308.

⁵⁸¹ İbn Hişâm, Sire, III, 308, İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 116, 117.

⁵⁸² Bkz. İbn Abdilberr, İstiab, III, 884, İbn Esir, Üsdü'l-gâbe, III, 138.

⁵⁸³ İbn Hişâm, Sire, III, 255, 256.

⁵⁸⁴ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 129–130, Reyhane'nin Cariye olarak kaldığına dair riayetler de vardır. Bkz. Hamîdullah, İslam Peygamberi, II, 27, Şibli, I, 300, Algül, İslam Tarihi, II, 120.

Mekke'ye vardığında Müslüman olduğunu ilan etti. Şöyle ki: Hicretin altıncı yılında İs⁵⁸⁵ Seferinde⁵⁸⁶ Hz. Peygamber'in göndermiş olduğu birlik Kureyş kervanına ve yanındakileri yakalayıp Medine'ye getirdi. Esirler arasında Eb'ul As b. Reb'i'de vardı. Ganimetler bölüştürüldü. Eb'ul As Hz. Peygamber'in kızı Zeyneb'e haber göndererek babasından kendisi için eman almasını istedi. Hz. Peygamber sabah namazını kıldırıldığı sırada kızı Zeyneb; Eb'ul As'ı himayesine aldığını seslendi⁵⁸⁷. Bunun üzerine Hz. Peygamber ahabına tavsiyelerde bulundu. Kendisinin de Ebul As'ı himayesi altına aldığını ilan edince Ebul As'a ganimet malları geri verildi. Ebul As Mekke'ye döndüğünde malları sahiplerine iade etti. Kelime-i şahadet getirerek onlara İslam'a girdiğini ilan etti⁵⁸⁸. Ebul As, Mekke'den Medine'ye döndü. Hz. Peygamber'in yanına geldi. Hz. Peygamber de kızı Zeyneb'i Eb'ul As'a yeni bir nikâh ve mehirle verdi⁵⁸⁹.

5.4. Sümame b. Üsal'ın Affedilmesi Sonucu İslam'a Girişi

Sümame b. Üsal, Beni Hanife kabilesinden, Yemame halkının Seyidi idi⁵⁹⁰. Hz. Peygamber'e daha önce suikast hazırlamış, bu cinayete amcası engel olmuştu. Bunun üzerine, onun öldürülmesi veya yakalanması için haber çıkartılmıştı.⁵⁹¹

Hicretin 6. yılında, Umre yapmak için Mekke'ye giderken, süvari birlikleri Sümame'yi yakaladılar. Fakat onun kim olduğunu bilmiyorlardı. Hz. Peygamber'in huzuruna çıkardılar. Hz. Peygamber onu görünce tanıdı. "Buna iyi davranın, incitmeyin iyi bir esir muamelesi yapınız. Kendisini hoş tutunuz."⁵⁹² Dedi. Sümame'yi mescidin direğine bağladılar.⁵⁹³ Hz. Peygamber evde bulunan

⁵⁸⁵ Deniz sahilinde, Kureyş Müşriklerinin ticaret için Şam'a gittikleri yol üzerindedir. Yakut'ul Hamevi Ebu Abdullah b. Abdullah, Mu'cem'ul Buldan, I-V, Beyrut, 1957-1968, IV, 173.

⁵⁸⁶ İs Seferi için bkz. İbn Hişâm, III, 338, İbn Sa'd, Tabakat, II, 87.

⁵⁸⁷ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 33.

⁵⁸⁸ Halebî, İnsanüluyun, III, 177.

⁵⁸⁹ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 33, Diyarbekri, Hâmis, II, 9.

⁵⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 452.

⁵⁹¹ İbn Sa'd, Tabakat, V, 550.

⁵⁹² İbn Hişâm, Sire, IV, 287.

⁵⁹³ Buhârî, Sahih, Megazi, 70.

yiyeceklerden ona getirilmesini istedi. Sümame'ye gönlünden neler geçirdiğini sordu. Sümame de: " Ey Muhammed! Gönlümde hayır var. Eğer öldürecek sen kanlı bir katili öldürmüş olursun. Eğer bana iyilik eder af edersen, buna karşılık şükreden birisini bulursun. Şayet, benden kurtulmalık akçesi istersen, istediğin kadar vereyim." Hz. Peygamber içinden ne geçirdiğini Sümame'ye üç defa sordu ve aynı cevabı aldı. Bunun üzerine Sümame'nin salıverilmesini istedi.⁵⁹⁴ Sümame bağlı bulunduğu direktan salıverilince, kalbine iman yerleşti ki kelime-i şahadet getirdi⁵⁹⁵

Hz. Peygamber o'nun Ebu Talha'nın bahçesine gidip gusletmesini istedi⁵⁹⁶. Ashabına: " Arkadaşınız Sümame Müslümanlığını güzelleştirdi." Buyurdu.⁵⁹⁷

Sümame, Hz. Peygamber ashabıyla otururken geldi. İslam'a girmeden bir gün önceki hali ile İslam'a girdikten sonraki durumunu şöyle anlattı:

"Ey Muhammed; akşamleyin, yanına geldiğim zaman, senin yüzün, senin dinin, senin yurdun en sevimsiz idi. Fakat sabaha çıkınca bunlar bana en sevimlisi ve sevgilisi olmuştur⁵⁹⁸."

Sümame'ye akşam olunca yemekleri getirildiğinde çok az yediği görüldü ve şaşırıldı. Bunun üzerine Hz. Peygamber: " Kâfir yemeği yedi bağırsaklı, yedi karınlı imiş gibi yer,⁵⁹⁹" buyurdu.

Sümame'ye Hz. Peygamber Umre için Mekke'ye gidebileceğini söyledi. Bunun üzerine Sümame telbiye getirerek Mekke'ye girmeye başlayınca Müşrikler onu öldüreceklerdi. Fakat içlerinden biri, siz ne yapıyorsunuz, Yemame halkı bizden yiyecekleri kesecek olursa hepimiz aç kalırız diye mani

⁵⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 246, 452.

⁵⁹⁵ Buhârî, Sahih, Megazi, 70.

⁵⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 483.

⁵⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 287.

⁵⁹⁸ İbn Hişâm, Sire, IV, 288.

⁵⁹⁹ İbn Hişâm, Sire, IV, 288.

oldular. Sümame dinin hayırlısına, Muhammed'in dinine tabi olduğunu açıkladı. "Muhammed izin vermedikçe bir buğday tanesi bile vermem"⁶⁰⁰."

6- İSLAM'A DAVET İÇİN YAPILAN SERİYYE VE GAZVELERİN SONUCU İSLAM'A GİRİŞ ÖRNEKLERİ (DİN OLARAK İSLAMI SEÇENLER)

6.1. Abdurrahman b. Avf'ın Dümetü'l-Cendel'e Gönderilmesi

Hiz. Peygamber hicretin altıncı yılında Şaban ayında Abdurrahman b. Avf'ı Dümetül Cendel'e o yörenin halkını İslam'a davet etmesi için gönderdi. Hiz. Peygamber Abdurrahman b. Avf'a : " Davetini kabul edip Müslüman olurlarsa onların liderlerinin kızı ile evlen" diye talimat verdi⁶⁰¹.

Abdurrahman b. Avf Dümetül Cendel halkını İslam'a davet etti. Üçüncü gün, Hristiyan Kral Asbağ b. Amr el Kelbi ve onunla birlikte pek çok kişi Müslüman oldu⁶⁰². Abdurrahman b. Avf durumu Hiz. Peygamber'e haber verdi. Hiz. Peygamber de Müslüman olan Kral'ın kızı ile evlenmesini istedi. Abdurrahman b. Avf Tümadır ile evlendi⁶⁰³.

Abdurrahman b. Avf birliğinin başında yeni zevcesi ile birlikte Medine'ye döndü⁶⁰⁴.

6.2. Hiz. Ali'nin Yemen'e Mezhicler'in Yurduna Gönderilmesi

Hiz. Peygamber Hicret'in onuncu yılı ramazan ayında, İslam'a girmeleri için Hiz. Ali'yi Yemen'e Mezhiclerin yurduna gönderdi⁶⁰⁵.

⁶⁰⁰ İbn Hişâm, Sire, IV, 288.

⁶⁰¹ İbn Sa'd, Tabakat, II,89, İbn Esir, Üsdü'lgâbe, III,480

⁶⁰² İbn Sa'd, Tabakat, II,129, Halebî, İnsan, III,184

⁶⁰³ İbn Sa'd, Tabakat, II,89

⁶⁰⁴ İbn Sa'd, Tabakat, II,89

⁶⁰⁵ İbn Sa'd, Tabakat, II,169

Hız. Peygamber Hız. Ali'ye üç yüz süvari verdi ve Kuba Köyünde ordugâh kurmasını emretti. Uğurlarken, hiçbir tarafına bakmadan doğru ilerlemesini emretti ve şu talimatı verdi: " Meydanlarına varıp konduğın zaman, seninle çarpışmağa kalkmadıkça onlarla çarpışma⁶⁰⁶. Eğer, seninle çarpışmağa kalkar sizden birini öldürürlerse, bir müddet ne yapacaklarını gözlemeden onlarla çarpışmağa kalkma. Sonra onlara : "Size Lailahe İllallah, Allah'tan başka ilah yoktur demeyi kabul eder misiniz? diye sorarsın. Evet, derlerse onlara siz namaz kılmayı kabul eder misiniz? Diye sor. Evet derlerse onlara siz mallarınızın sadaka ve zekâtını çıkarıp fakirlerinize vermeyi kabul eder misiniz? diye sor, evet derlerse artık onlardan, bunlardan başkasını isteme. "Vallahi senin elinle Allah'ın bir tek adamı hidayete, doğru yola eriştirmesi, senin için üzerine güneşin doğduğu veya battığı her şeyden daha hayırlıdır."⁶⁰⁷ Daha önce Yemen'e gitmiş bulunan Halid'in arkadaşlarına emir et: Onlardan, geri dönüp gitsinler. Medine'ye gelmek isteyenler de gelsinler⁶⁰⁸." buyurdu.

Hız. Ali Mezhiclerin yurduna varınca, arkadaşlarını akıncı birliklerine ayırdı. Yapılan akınlarda, kadın, çocuk, erkek, esir aldılar. Ayrıca ganimet elde ettiler. Mezhicler ilk önce savaşmak istediler. Ortaya ilk çıkan süvariler yenilince⁶⁰⁹, Müslüman olmayı kabul ettiler⁶¹⁰. Hem kendileri ve hem de geride kalan kavimleri için Hız. Ali'ye İslam'a girmek üzere bey'at ettiler. Hız. Ali ganimet mallarını bölüştürdü.

Hız. Ali, Mezhicler'in durumunu Hız. Peygamber'e yazdı. Yazdığı yazıyı da Abdullah b. Amr b. Avf'ül Müzeni ile gönderdi. Hız. Peygamber de Hız. Ali'ye; Hac mevsimine kadar Yemen'de kalmasını ve Hac mevsiminde gelip Mekke'de kendisi ile buluşmasını emretti. Abdullah b. Amr b. Avf aldığı emirle geri Hız. Ali'nin yanına döndü⁶¹¹.

⁶⁰⁶ İbn Sa'd, Tabakat, II,169

⁶⁰⁷ Vâkıdî, Megazi, III,1079, Ayrıca bk. Köksal, M. Asım, Hız. Muhammed ve İslamiyet, X, 80.

⁶⁰⁸ Diyarbekri, Hâmis, II, 144.

⁶⁰⁹ Vâkıdî, Megazi, III, 1080.

⁶¹⁰ Vâkıdî, Megazi, III, 1080.

⁶¹¹ Vâkıdî, Megazi, III, 1082.

Yahudi Hahamlarından Ka'bu'l Ahbâr, Hz. Ali Yemen'e geldiğinde görüştü. Hz. Peygamber'in sıfatlarını ve İslam dini hakkında bilgi aldı ve İslam'a girdiği, Hz. Peygamber'in vefatına kadar Yemen'de kaldığı, Hz. Ömer'in hilafetinde Medine'ye geldiği ve zamanında hicret etmediğine üzüldüğü rivayet edilir⁶¹².

6.3. Halid b. Velid'in Beni Haris b. Kâb'lara Gönderilmesi

Hz. Peygamber hicretin onuncu yılı Rebî'ül Evvel ayında⁶¹³ Necran'da Beni Haris b. Ka'b'ları İslam'a davet için Halid b. Velid'i gönderdi. Halid b. Velid'e verdiği talimatta, çarpışmaya girmeden önce üç gün İslam'a davet etmesini, şayet üç gün içinde Müslüman olmazlarsa çarpışmasını emretti. Necran'da bulunan Beni Haris b. Ka'blar'a Halid b. Velid'in yaptığı tebliğ tesirini gösterdi ve Müslüman oldular. Halid b. Velid orada bulunanlara İslam'ı öğretti⁶¹⁴. Halid b. Velid bir mektupla durumu Hz. Peygamber'e haber verdi⁶¹⁵. Hz. Peygamber de verdiği cevapta, Halid b. Velid'in elçilerle birlikte Medine'ye gelmesini istedi. Beni Haris elçilerini Hz. Peygamber'e götürdü. Hz. Peygamber de onlarla sohbet etti. Sonunda elçi olarak gelenlerin içinden Kays b. Husayn'ı Beni Harisler'e Vali ve Kumandan tayin etti. Onları hediyelerle gönderdi. Ayrıca Hz. Peygamber, Beni Haris ve Beni Nehd'ler hakkında yazı gönderdi:

Beni Harislerle bunların müttefiki Beni Nehdler için : “Onlar namaz kıldıkları, zekât verdikleri, müşriklerden ayrıldıkları, Müslüman olduklarına şahadet ve malları içinde Müslümanların hakkı bulunduğu ikrar ettikleri müddetçe Allah'ın himayesi ve Resulü'nün himayesi altındadırlar. Kendileri ne Uşr'le ne de savaş için toplanmakla mükelleftirler⁶¹⁶.

⁶¹² Vâkıdî, Megazi, III, 1083.

⁶¹³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 339.

⁶¹⁴ İbn Hişâm, Sire, IV, 239, İbn Sa'd, Tabakat, I, 339.

⁶¹⁵ İbn Hişâm, Sire, IV, 240–241, İbn Sa'd, Tabakat, I, 340.

⁶¹⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 268.

H. Peygamber, Beni Nehd'ler için yazdığı, yazının benzerini Beni Dıbablar⁶¹⁷, Yezid b. Tufeyl 'l Harisi⁶¹⁸, Beni Kanan b. Salebeler⁶¹⁹, Abd'i Yağus b. Va'let lharisi⁶²⁰, Beni Ziyadlar⁶²¹, Yezid b. Muhacel⁶²² ve Beni Kanan b. Yezidler için yazdı⁶²³.

7- H. PEYGAMBER'İN HÜKÜMDARLARA ELÇİLER VE MEKTUPLAR GÖNDERMESİ SONUCU İSLAM'A GİRME  RNEğİ

H. Peygamber, Kur'an'da emredilen "De ki: Ey İnsanlar! Ben hepinize Allah'ın gönderdiği Res l m⁶²⁴." Ayeti gereğince bütün insanları İslam'a davet etti.

Hudeybiye barış   sayesinde, H. Peygamber on yıl Kureyş müşrikleri ile savaşmayı durdurmayı sađlayınca⁶²⁵ en yakından en uzağa kadar komşu devlet ve yöneticilerine İslam'a davet amacıyla hicretin yedinci yılı Muharrem ayında⁶²⁶ elçi ve mektuplar g nderdi⁶²⁷.

H. Peygamber mektuplara mühür hazırladı⁶²⁸. Altı elçi gönderdi.

⁶¹⁷ Saribe ile Raf'i, onlarındır. Bunun üzerinde kimse kendilerine karşı hak iddia edemeyeceklerdir; İbn Sa'd, Tabakat, I, 267–268.

⁶¹⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 268.

⁶¹⁹ Meca onlarındır; İbn Sa'd, Tabakat, I, 268.

⁶²⁰ İbn Sa'd, Tabakat, I, 268.

⁶²¹ Cenba ile Enzibe kendilerindir, İbn Sa'd, Tabakat, I, 268.

⁶²² Buhârî, Cihad, 101

⁶²³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 268–269.

⁶²⁴ A'raf, 7/158

⁶²⁵ İbn Hişâm, Sire, III, 332, bkz. Hamîdullah, Muhammed, ev. Mehmet Yazgan, H. Peygamberin Altı Orijinal Diplomatik Mektubu, İst. 1990, 73, 83, 103, 111, 133, 151

⁶²⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 258.

⁶²⁷ İbn Hişâm, Sire, III, 321.

⁶²⁸ M h rde aşağıdan yukarı doğru 1. satır Muhammed 2. Satır Res l 3. satırda Allah yazılıdır. Bkz. Hamîdullah, age, 112.

7.1. Dıhye b. Halife ‘nin Doğu Roma İmparatoru Heraklius’a Gönderilmesi

Doğu Roma devletinin hükümet merkezi Kostantiniyye (İstanbul) şehri idi. Dıhye b. Halife’nin elçi olarak geldiği sırada, Rum Kayseri ⁶²⁹Heraklius İran’a karşı zafer kazandığı için Kudüs’te bulunuyordu. Dıhye b. Halife Hz. Peygamber’in mektubunu, Heraklius’a Kudüste verdi. Mektupta: "Allah’ın Resulü Muhammed’den Rum Milletinin büyüğü Herakl’e. Hidayet üzere olanlara selam olsun. Bundan sonra; Ben seni İslam’a davet ediyorum. İslam’a gelirsen Allah sana iki kat mükâfat ihsan eder⁶³⁰. Eğer teklifimi kabul etmezsen bilmiş olası ki Hristiyanların günahı senin üzerinedir. "Ey kitap ehli! Sizinle aramızda müşterek olan bir söze geliniz. Allah’tan başkasına ibadet etmeyelim. O’na ortak koşmayalım. Allah’tan başka birbirimizi Rab kabul etmeyelim. Eğer ehli kitap bu sözden yüz çevirirlerse biz Müslüman’ız. Buna şahit olunuz." deyiniz⁶³¹.

Kayser Hz. Peygamber’in mektubunu aldıktan sonra, düşünmek için mühlet istedi⁶³². Dıhye’ye samimi bir itirafta bulundu: "Vallahi; ben iyi biliyorum ki, senin sahibin Allah tarafından insanlara gönderilen bir Peygamberdir. Zaten biz de O’nun gelmesini bekliyorduk. Kitaplarımızda da O’nu, O’nun ismini ve vasfını yazılı bulmuştuk. Fakat ben hayatım hakkında Rum’lardan korkuyorum. O Kendisi Ülkemde bulunsaydı, O’na hemen tabi olur ve yardım ederdim⁶³³."

Kayser Heraklius, Dıhye’yi Nasranî âlimlerin büyüklerinden Dağatırın Roma’da olduğunu ve O’na gitmesini istedi. Ayrıca bir mektup yazdı. Dıhye’de Hz. Peygamber’in ve Heraklius’un mektubunu Dağatır’a götürdü. Mektupta şunlar yazılı idi. " İman edenlere Selam olsun! Şüphesiz Meryem oğlu İsa, Allah’ın Meryem’e ilka eylediği Ruh’u ve kelimesidir. Ben Allah’a ve Allah tarafından bize indirilenlere, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakup ve Eshat’a

⁶²⁹ Rum ülkeleri Hükümdarlarına Kayser denir. bk.Diyarbakri, Hâmis, II,31, Ebü’l Fidâ, İbn Kesir, Sire, II, 29.

⁶³⁰ Biri Hz. Muhammed’e, diğeri Hz. İsa’ya inandığı için. Bir başka görüşte; Biri kendi iman ettiği diğeri, tebasının iman ettiği için.

⁶³¹ Ali İmran,3/64, Mektubun orijinali için bkz. Hamîdullah, age. 111–112.

⁶³² Süheyli, Ravdulunf, VII, 516–517.

⁶³³ İbn Habîb, Muhammed, Kitabul Muhabber, 1942, 76.

indirilenlere, Musa'ya ve İsa'ya verilmiş olanlara ve bütün Peygamberlere Rab'leri tarafından verilenlere inanırım. Biz onlardan hiçbirini, diğerlerinden ayırt edemeyiz. Biz Allah'a boyun eğen Müslümanlarız. Doğru yola tabi olanlara selam olsun⁶³⁴.”

Dağatır Müslüman oldu, fakat Rumlar tarafından şehit edildi⁶³⁵.

Kayser Heraklius'un Hz. Peygamber'e yazdığı mektup ilginçtir. Şöyle ki: "Rum hükümdarı Kayser tarafından İsa'nın müjdelediği Allah'ın Resulü Muhammed'e, elçin mektubunla birlikte bana geldi. Ben şahadet ederim ki, Sen Allah'ın Resulüsün. Biz zaten seni yanımızdaki İncil'de yazılı bulmuştuk. Meryem oğlu İsa seni bize müjdelemişti. Rumları sana iman etmeğe davet ettim ise de yanaşmadılar....Ben senin yanında bulunup sana hizmet etmeği, senin ayaklarını yıkamayı, çok arzu ederdim⁶³⁶.”

Dihye, Heraklius'tan aldığı hediyelerle Medine'ye dönerken Cüzamlardan bir topluluk yağmalamıştı. Dihye bütün olup bitenleri Hz. Peygamber'e anlattı⁶³⁷.

7.2. Abdullah b. Huzafe'nin Kisra⁶³⁸ Hüsrev Pervize Gönderilmesi

Hicretin yedinci yılı, Muharrem ayında, Hz. Peygamber Abdullah b. Huzafe'yi Kisra'ya mektubu sunmak üzere gönderdi⁶³⁹. Mektupta şunlar yazılı idi: “ Allah'ın Resulü Muhammed'den, Farsların büyüğü Kisra'ya! Hidayete erenlere, Allah ve Resulüne iman edenlere, Allah'tan başka ilah ve Ma'bud olmadığına, O'nun eşi ve benzeri bulunmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve Resulü olduğuna şahadet edenlere selam olsun. Ben seni Allah'a imana

⁶³⁴ İbn Sa'd Tabakat, I, 276.

⁶³⁵ bkz. İbnü'l Esir, el-Kamil, II, 211.

⁶³⁶ Yakubi, Tarih, II, 72-78.

⁶³⁷ İbn Sa'd, Tabakat, II, 88, Vâkıdî, Megazi, II, 555.

⁶³⁸ Fars hükümdarına, Şahına Kisra denir, bkz. Ebu'l Fidâ, İbn Kesir, Sire, II, 29, Diyarbekri, Hâmis, II, 31.

⁶³⁹ Rivayete göre Hz. Peygamber'in emri üzere Abdullah, Mektubu önce Bahreyn Valisi Münzir b. Sava'ya başvurmuş. O'da daha sonra Abdullah'ı Kisra'ya yollamıştır. Bkz. Zürkani, Mevâhibül ledünniye Şerhi, I-VII, Beyrut, 1973, III, 341.

davet ediyorum. Çünkü ben Allah tarafından bütün insanlara gönderilmiş peygamberiyim, öyle ise, Müslüman ol selameti bul. Davetimden yüz çevirirsen bütün Mecusilerin günahı senin boynuna olsun⁶⁴⁰.”

Kisra Hz. Peygamber'in gönderdiği Mektubu yırttı⁶⁴¹. Abdullah b. Huzafe Medine'ye döndüğünde, Hz. Peygamber durumdan haberdar oldu ve şöyle buyurdu: “Parça parça olsunlar.”⁶⁴²

Kisra Yemen Valisi Bazan'a bir mektup göndererek Hz. Peygamber'in öldürülmesini istedi⁶⁴³. Bazan da Babaveyh ve Hüsrev'i Hz. Peygamber'e gönderdi. Kisra'ya gitmesini isteyen bir mektubu ellerine verdi⁶⁴⁴.

Elçiler Medine'ye geldiler ve ağırlandılar⁶⁴⁵. Hz. Peygamber'in huzuruna çıktılar. Hz. Peygamber Kisra hakkında aldığı vahyi haber verdi: “Sahibinize (Bazan'a) tebliğ ediniz⁶⁴⁶. Benim Rabbim olan Allah, O'nun Rabbi olan Kisra'ya, bu gece, geceden yedi saat geçince, gecenin yedinci saati içinde öldürmüştür⁶⁴⁷.” Nitekim Kisra'yı oğlu Şireveyh öldürmüştü⁶⁴⁸. Bütün bu olaylar neticesi, Bazan ve Ebna'lar Müslüman oldu⁶⁴⁹.

7.3. Şuca b. Vehb b. Esedî'nin Gassan (Şam) Hükümdarı Haris b. Ebi Şimre Gönderilmesi

Haris b. Ebi Şimr, Hristiyan Arapların hükümdarı idi⁶⁵⁰. Hz. Peygamber diğer hükümdarlara yazdığı mektuplardan birini de Gassan hükümdarına yazdı. Elçi Şura b. Vehb, hükümdarla buluşmadan önce kapıcısıyla görüştü. Kapıcı

⁶⁴⁰ İbn Esir, el-Kamil, II, 97, İbn Kayyim, Zâdül-Mead, III, 71.

⁶⁴¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 260.

⁶⁴² Buhârî Sahih, Cihad, 101, İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 348.

⁶⁴³ İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 348.

⁶⁴⁴ Taberi, Tarih, III, 9.

⁶⁴⁵ İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 348.

⁶⁴⁶ Diyarbekri, Hâmis, II, 35.

⁶⁴⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 260.

⁶⁴⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 260.

⁶⁴⁹ İbn Esir, el-Kamil, II, 97–98.

⁶⁵⁰ Ebu'l Fidâ, İbn Kesir, Sire, III, 343.

Rum'du. İsmi Mir'a idi. Hz. Peygamber hakkında Şüc'a b. Vehb'den bilgi alınca kendisini tutamadı ve ağladı. Şöyle dedi:

“Ben İncil'i okudum. Peygamber'in sıfatlarını, davetini İncil'de yazılı buldum... Ben O'na iman ve kendisinin Peygamberliğini kabul ediyorum.” Kapıcı Mir'a, Hz. Peygamber'e selam söyledi, dinine tabi olduğumu haber ver. Elçi Haris b. Şimr'e iyi baktı. O'na elbise ve azık yetiştirdi.”⁶⁵¹

Haris b. Şimr'in Hz. Peygamber'e karşı tutumu ve davranışı olumsuz oldu⁶⁵².

7.4. Salit b. Amr'ın Yemame Hükümdarı Hevze b. Ali'ye Gönderilmesi

H. Peygamber Yemâme hükümdarı Hevze b. Ali'yi İslam'a davet için bir mektup gönderdi. Mektubun cevabında Hz. Peygamberden şunları istedi: “Davet ettiğin şey çok güzel. Ben Kavmimin şairi ve hatibiyim. Arablar benim kavmimden korkar ve titrerler. Bana işinden bazı yetkiler ver, sana tabi olayım.” Hevze, Salit'a hediyeler verdi. Salit, Hz. Peygamber'in yanına geldi ve durumu anlattı⁶⁵³.

7.5. Amr b. Ümeyye'nin Habeş Necaşisi Ashama'ya Gönderilmesi

Hicretin yedinci yılı Muharrem ayında, Hz. Peygamber Habeşistan'a Amr b. Umeyye'yi; Necaşi'yi İslam'a ve İslamiyet'te devama davet etmek ve Habeşistan'da bulunan Muhacir Müslümanların Medine'ye gönderilmesini sağlamak amacıyla gönderdi. Hz. Peygamber Necaşi'ye iki mektup gönderdi:

“Allah'ın Resulü Muhammed'den Habeş Meliki Necaşi'ye. Bundan sonra: O Allah'a hamd ederim ki ondan başka hakiki ma'bud yoktur. Meliktir,

⁶⁵¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 261.

⁶⁵² Diyarbekri, Hâmis, II, 38–39.

⁶⁵³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 261.

Kuddüs'tür, Selam'dır Mü'min'dir, Müheymin'dir. Ben şahadet ederim ki İsa b. Meryem Allah'ın Ruhu ve kelimesidir. Tertemiz ve iffet sahibi olan Meryem el-Betül'e onu bırakmıştır. İsa b. Meryem O'nun ruhundan ve nefhından hamile kalmıştır. Nitekim Âdem'i de kudret eliyle yaratmıştır. Seni ortağı olmayan tek Allah'a ve O'na itaatte daim olmaya ve bu hususta bana tabi olmaya ve Allah'tan gelen şeylere inanmaya davet ediyorum. Çünkü ben Allah'ın Resulüyüm. Size Amca'mın oğlu Cafer'i gönderdim. Yanında Müslümanlardan birkaç kişi vardır. Sana geldikleri vakit onları ağırla, onlara deniz yolunu aç. Seni ve senin yanındakileri Allah'a davet ederim. Ben size tebliğ ettim, nasihatte bulundum. Siz de nasihatimi kabul ediniz. Doğru yola gidenlere selam olsun."⁶⁵⁴

Amr b. Ümeyye'nin getirip sunduğu mektubu Necaşi aldı, gözlerine sürdü ve öpüp başına koydu⁶⁵⁵. Tahtından indi yere oturdu, hemen şehadet getirdi. Ve şöyle söyledi: " Eğer yanına kadar gitmeğe imkan bulsaydım, muhakkak giderdim⁶⁵⁶. Allah'ı şahit tutarak söylerim ki; O, kitap ehli olan Yahudilerle Nasraniler'in geleceğini bekledikleri Ümmi Peygamber'dir..."⁶⁵⁷

Hiz. Peygamber'in ikinci mektubundaki istekleri, Ümmü Habibe'yi kendisine nikâhlaması ve Ashabtan orada bulunanları Medine'ye göndermesi idi. Nitekim Necaşi Ümmü Habibe'yi Hiz. Peygamber'e nikâhladı. Necaşi'nin nikâhta yaptığı konuşma çok ilginçtir, şöyle ki:

" Hamd Allah'a mahsustur. O Melik'tir, Kuddüs'tür, Selam, Mü'min, Müheymin, Aziz ve Cebbar'dır. Ben şahadet ederim ki: Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed O'nun kulu ve resulüdür. O'nun geleceğini, İsa b. Meryem müjdelemiştir. Bundan sonra bilinsin ki; Resulullah, Ümm-ü Habibe binti Ebu Süfyan'ı kendisine nikâhlamamı bana yazdı, bende vazifeyi yerine getirmeyi

⁶⁵⁴ Diyarbekri, Hâmis, II,30–31, Mektubun orijinali için bkz, Hamîdullah, Muhammed, Hiz. Peygamber'in Altı Orijinal Diplomatik Mektubu, 103.

⁶⁵⁵ İbn Sa'd, Tabakat, I, 258, Halebî, İnsan, III, 293.

⁶⁵⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 258.

⁶⁵⁷ Halebî, İnsan, III, 294 .

kabul ettim ve Ümmü Habibe'ye dört yüz dinar mehr verdim.” Nikâh ziyafeti verildi⁶⁵⁸.

Hiz. Peygamber'in mektuplarına Necaşi'nin cevabı şöyle oldu:

“ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Necaşi Ashama b. Ebcer'den, Allah'ın Resulü Muhammed'e. Ey Allah'ın Resulü Allah'ın Selamı, Rahmeti ve bereketi üzerine olsun. O Allah ki O'ndan başka gerçek Ma'bud yoktur. Ancak O vardır. Beni İslam'a kavuşturan O'dur...⁶⁵⁹ Ya Resulallah İsa'nın ismi anılan mektup bana ulaştı. Göklerin ve yerin Rabbi'ne yemin ederim ki İsa'da senin andığını anmıştır. O senin dediğin gibidir. Bizlere, neleri tebliğ etmek üzere gönderildiğini amcanın oğlu ve arkadaşlarından öğrenmiş bulunuyoruz. Kendileri ile tanıştık ve onları ağırladık. Şahadet ederim ki Sen, kendinden önceki Peygamberleri tasdik edici ve kendinde doğru yol üzerinde bulunan birisin. Ben sana ve amcanın oğluna beyat etmişimdir. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a boyun eğip Müslüman olmuşumdur.

Oğlum Erha'b b. Ahsam b. Ebcer'i sana gönderiyorum... Eğer benim de yanına gelmemi istersen hemen gelebilirim. Ben senin söylediğin şeylerin hepsinin hak ve gerçek olduğuna iman ediyorum. Selam senin üzerine olsun. Ey Allah'ın Resulü!”⁶⁶⁰

Necaşi'nin gemileri Müslümanları Car⁶⁶¹ limanına kadar getirdi ve karaya çıkardı. Oradan develerle Medine'ye geldiler⁶⁶².

7.6. Hiz. Peygamber'in Himyer Krallarını Mektupla İslam'a Davet Etmesi

Hiz. Peygamber, Ayyaş b. Ebi Rebia'yı, bir yazı ile Mesruh ve Nuaym b. Abd-i Külâlü'l Himyeri'ye gönderdi ve yazısında şunları bildirdi:

⁶⁵⁸ İbn Sa'd, Tabakat, VIII, 97-98.

⁶⁵⁹ İbn Seyyid, Uyun, II, 264.

⁶⁶⁰ Diyarbekri, Hâmis, II, 31.

⁶⁶¹ Car, Güzlüm denizinin sahilinde bir şehirdir. Medine'ye bir gün bir gecelik bir mesafedir.

⁶⁶² Taberi, Tarih, III, 90.

“Sizler Allah’a ve Resulüne İman ederseniz, selamete erersiniz. Şüphesiz bir olan, eşi ortağı bulunmayan Allah, Musa’yı ayetleriyle göndermiş, İsa’yı da kelimeleriyle yaratmıştı.” Yahudiler “Üzeyir Allah’ın oğludur.” Derler. Nasraniler’de “Allah için üçüncüsüdür. İsa Allah’ın oğludur” derler.

Hiz. Peygamber, Ayyaş b. Ebi Rebia ile bu mektubu gönderirken şu direktifleri verdi: “Onların yurduna varınca geceleyin girmeyeceksin. Sabaha kadar bekledikten sonra abdest alacaksın, iki rekât namaz kılıp, Allah’tan kurtuluş ve kabul dileyecek ve Allah’a sığınacaksınız. Yazımı sağ eline al, yazımı onlara sağ taraflarından sağ ellerine ver. Seni kabul ettikleri zaman onlara Beyyine Suresini oku.”

Rivayete göre Ayaş b. Rebia Hiz. Peygamber’in verdiği talimatı olduğu gibi yerine getirdi ve onlar da kabul ettiler⁶⁶³.

Himyer Kralları İslam’a girdiklerine dair mektup ve elçi gönderdiler⁶⁶⁴.

8- İSLAM’A GİRMEK İÇİN MEDİNE’YE GELENLER

Genellikle Arap kabileleri halkı, Müslüman olmak için Hiz. Peygamber’in Kureyş Müşrikleri ile olan mücadelesinin sonucunu bekliyorlardı. Aslında, Kâbe’nin konumu, Hiz. İbrahim, Hiz. İsmail’in tarihten getirdiği hatırlatmaların onların nesillerini birleştirmede ayrı bir rol oynuyordu.

Mekke’nin fethedilmesi, Kureyş Müşriklerinin gururunu kırdı. Hiz. Peygamber’e karşı yumuşamalarına sebep oldu. Bu olaylar üzerine artık Arap heyetleri Medine’ye akın akın gelmeğe başladılar. Bu durum Kur’an-ı Kerim’de şöyle tesbit edildi: “Resulüm! Allah’ın izniyle Fetih nasip olup da ,insanların bölük bölük (topluca)Allah’ın dinine girdiğini gördüğün zaman, Rabbinin

⁶⁶³ İbn Sa’d, Tabakat, I, 282–283.

⁶⁶⁴ İbn Hişâm, IV, 235.

erişilmez Yüceliğini düşünüp şükret, ona yalvar, çünkü Allah affetmeye bayılır.”⁶⁶⁵

Arap heyetlerinin Medine’ye gelişleri hicretin dokuzuncu yılına tesadüf ettiği için, bu seneye “ senetü’l vüfûd, heyetler yılı” adı verildi. Bazende heyet yerine, Kabile’yi temsilen bir kişinin geldiği de görülür.

8.1. ŞAHISLAR

8.1.1. Arap Dâhilerinden Mugîre b. Şûbe’nin Müslüman Oluşu

Sakif kabilesinden Mugîre b. Şûbe dört Arap dahilerinden biridir⁶⁶⁶.

Mugîre b. Şûbe hicretin beşinci yılında Müslüman oldu ve muhacir olarak Medine’ye gelmiştir⁶⁶⁷.

Mugîre b. Şûbe’nin kendini anlatmasına göre, Lat Putunun hizmetkarı ve kendi dinlerine çok bağlı, kavminin Müslüman olsa bile, İslam’a tabi olmayacağını ortaya koyacak kadar inat biri olduğunu ifade etmektedir.

Mugîre, Malik oğullarından bir grupla Mukavkis’i görmek için İskenderiye’ye gitmiştir. O topluluğun içinde Mukavkis’a göre önemsiz bir kişi durumunda olduğunu söyler⁶⁶⁸. Mukavkis’ın Hz. Peygamber hakkında bunlardan bilgi aldığını ve huzurundan çıkarken; “ Yabancı hükümdarlar bile O’nu tasdik ediyorlar da bizler, O’nun akrabası komşusu olduğumuz halde yanına uğramıyoruz.” diye söyledik.

Mugîre b. Şûbe İskenderiye’de kaldığı sürece Hz. Peygamber hakkında, Kıbt ve Rum din adamlarıyla görüştüğünü, kilise ve havraları gezdiğinden

⁶⁶⁵ Nasr 110/1–3, Çakır, Mehmet, Kur’an-ı Kerim ve Türkçesi, 605.

⁶⁶⁶ Dört Arap dâhisi, Muaviye b. Ebi Süfyan, Amr b. As, Mugire b. Şu’be, Ziyad b. Ebih, İbn Esir, Üsdü’lgâbe, III, 406, 407.

⁶⁶⁷ İbn Abdilberr, İstiâb, IV, 1445.

⁶⁶⁸ İbn Sa’d, Tabakat, I, 285.

araştırdığından bahseder. Sonra Hz. Peygamber'in huzuruna gelir, başından geçenleri olduğu gibi anlatır. Hz. Peygamber bu olayların sahabeye anlatılmasını ister⁶⁶⁹.

8.1.2. Kays b. Nüşbe

Süleym oğullarındandı. Hendek muhasarasından sonra, Müşrikler yerlerine döndüğü zaman Kays b. Nüşbe Medine'de Hz. Peygamber'in yanına kavminin elçisi olarak geldi⁶⁷⁰. Kays cahiliye döneminde Allah'ı arayan çok kitap okuyan biri idi. Hz. Peygamber'in zuhurunu duyunca hemen O'nunla görüşmek istedi. Hz. Peygamber O'na İslam'ı anlattı, sorularını cevapladı. Kays çok memnun oldu. "Sen iyilikleri buyurup kötülüklerden sakındırıyorsun⁶⁷¹" dedi.

Hz. Peygamber Kays'ı İslam'a davet etti. Kays: "Sen doğru söylüyorsun, Senin Allah'ın Resulü olduğuna şahadet ediyorum⁶⁷²" dedi. Müslüman oldu ve kavmi Süleymoğullarının yanına döndü⁶⁷³ ve şöyle seslendi:" Ey Süleymoğulları ben Rumların, açıklamalarını, Farsların okumalarını, Arapların şiirlerini, Kâhinlerin kehanetlerini, Himyerilerin söylentilerini işittim. Fakat bunların hiçbirisi Hz. Muhammed'den işittiklerime benzemiyor. Siz bana Muhammed hakkında itaat ediniz O'nun dayısı sayılırsınız. O başarılı olursa siz mutlu olursunuz⁶⁷⁴. Çünkü ben taştan katı kalbimle gittim. O sözünü bitirmedikçe yanından ayrılmadım⁶⁷⁵.

Hz. Peygamber Kays'a Süleymoğullarının en âlimi ismini vermişti⁶⁷⁶.

⁶⁶⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 285–286.

⁶⁷⁰ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 228.

⁶⁷¹ İbn Hacer, el-İsabe, III, 261.

⁶⁷² İbn Hacer, el-İsabe, III, 261.

⁶⁷³ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 228.

⁶⁷⁴ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 228.

⁶⁷⁵ İbn Hacer, el-İsabe, III, 260.

⁶⁷⁶ İbn Hacer, el-İsabe, III, 261.

8.1.3. Mes'ud b. Ruhayla'nın İslam'a Giriş Şekli

Kurayzaoğulları gazasından sonra Eşca Kabilesi, başlarında Mes'ud b. Ruhayla olduğu halde, yüz kişilik (veya yedi yüz) bir kabile ile Medine'ye geldiler. Sel dağı vadisine kondular. Hz. Peygamber'le görüştüler. Hz. Peygamber onlara ikramda bulundu. Onlarla anlaşma yaptılar ve Müslüman oldular⁶⁷⁷.

8.1.4. Amr b. As'ın İslam'a Giriş Şekli (Habeş Necaşisinin Teklifi Üzerine İslam'a Girenler)

Amr b. As, dört Arab dâhisinden, cin fikirliyelerinden biridir.⁶⁷⁸ Hicret'in yedinci yılında Muharrem ayında, Amr b. Umeyye'nin Habeş Necaşisi'nin yanında elçi olarak bulunduğu sırada, Necaşî'nin teklifi ve tavsiyesi üzerine İslam'a girmiştir.⁶⁷⁹ Amr b. As'ın Medine'ye gelip Hz. Peygamber'e beyat etmesi ise Hicret'in sekizinci yılı sefer ayında vuku bulmuştur.⁶⁸⁰

Amr b. As olayı şöyle anlatır: Bedir'de, Uhud'da müşriklerle beraber bulundum ve kurtuldum. Hudeybiye andlaşması neticesi, Hz. Peygamber Medine'ye Kureyşliler de Mekke'ye döndükleri zaman, ertesi sene Hz. Muhammed'in Mekke'ye gireceğini anladım. Bu durumu görmemek için Necaşî'nin yanında olmanın daha uygun olacağını düşündüm ve Necaşî'nin yanına vardım. Benim İslam'a girmem mümkün değildi. Çünkü Hz. Peygamber'i nerede görsem öldürmek istiyordum. Bütün Kureyşliler Müslüman olsalar, ben Müslüman olmam sanıyordum.⁶⁸¹ İnsanlardan, Hz. Peygamber kadar kendisine kin ve hınç beslediğim kimse bulunmadığı gibi, bana göre bir fırsatını bulup O'nu öldürmekten daha mâkul bir şey yoktu.⁶⁸²

⁶⁷⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 306.

⁶⁷⁸ İmam Şabiye göre, Arap dâhileri cin fikirliyeri dörttü, 1. Muaviye b. Ebi Süfyan 2. Amr b. As 3. Mugire b. Şube 4. Ziyad b. Ebih. bkz. İbn Abdilberr, İstiab, III, 1188, Zehebi, A'lamü'n-Nübela, III, 39.

⁶⁷⁹ İbn Hişâm, Sire, III, 289–290.

⁶⁸⁰ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 252.

⁶⁸¹ Ebü'l Fidâ, İbn Kesir, Sire, III, 446, 447.

⁶⁸² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 258–259.

Amr b. As Necaşi için hediye olarak meşinler hazırladı. Necaşi'nin yanına vardığı zaman Necaşi O'nu hoş karşıladı. Necaşi'nin yanında Hz. Peygamber'in elçisi bulunuyordu. Amr b. As Necaşi'den izin alarak elçiyi öldürmek istedi. Necaşi de elinin tersi ile Amr b. As'ın burnuna vurdu. Kan fışkırdı.⁶⁸³ Necaşi, Amr b. As'a şunları söyledi: Yazıklar olsun sana, Ey Amr! Ben O'nun (Muhammed a.s), Allah tarafından gönderilmiş bir Peygamber olduğuna şahitlik ediyorum. Sen sözümü dinle de, hem O'na tabi ol. Çünkü O hak üzeredir. Herkese galip gelecektir. Musa Peygamber'in Firavun'a ve ordusuna galip geldiği gibi" dedi. Amr b. As, Necaşi'den İslam'a girmek için elini uzatmasını ve beyat almasını istedi. Necaşi de elini uzattı ve Amr b. As da İslam'a girmek üzere Necaşi'den bey'at aldı.⁶⁸⁴ Amr b. As bir ara Müslüman olduğunu arkadaşlarından sakladı.⁶⁸⁵ Amr b. As Medine'ye dönmek istedi. Yolda Halid b. Velid'le karşılaştı. Halid b. Velid de İslam'a girmek niyetinde olduğunu bildirmesi üzerine beraberce Hz. Peygamber'in yanına gitmek üzere Medine'ye geldiler. Hâre mevkiinde konaklayıp, bir anda kendilerini Hz. Peygamber'in yanında buldular. Hz. Peygamber'den çok çekindiler ve yaptıklarından dolayı mahcup idiler. Amr b. As Hz. Peygamber'e " Ya Resulullah! Ben geçmişte olan günahlarımın bağışlanması, yarlıganması şartıyla sana beyat edeceğim" dedi. Hz. Peygamber de: "Şüphesiz İslamiyet, daha önce olanları siler yok eder.⁶⁸⁶ Hicret te, daha önce olanları siler yok eder." Amr b. As o günkü durumu şu cümle ile açıklar: "İnsanların hiçbirisi bana Hz. Peygamber'den sevgili ve ondan yüce olmamıştır."⁶⁸⁷

Amr b. As beyattan sonra Mekke'ye dönmüştür.⁶⁸⁸

⁶⁸³ İbn Hişâm, Sire, III, 290.

⁶⁸⁴ İbn Hişâm, Sire, III, 290.

⁶⁸⁵ İbn Hişâm, Sire, III, 290.

⁶⁸⁶ İbn Hişâm, Sire, III, 291.

⁶⁸⁷ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 259.

⁶⁸⁸ İbn Hişâm, Sire, III, 291.

8.1.5. Halid b. Velid'in İslam'a Giriş

Cahilliye devrinde Kureyş'in süvarilerinden idi. Hicretin sekizinci yılı sefer ayında Osman b. Talha, Amr b. As'la birlikte Medine'ye gelip İslam'a girmişlerdir.⁶⁸⁹

Hiz. Peygamber Umretü'l Kaza için Mekke'ye vardığında Velid b. Velid'e kardeşi Halid b. Velid'in nerede olduğunu sordu. Velid b. Velid de "Allah O'nu getirir" dedi. Hiz. Peygamber ise Halid b. Velid hakkında şunları söyledi:

" Halid gibi bir adam, İslam'ı bilmez, tanımaz olamaz. Keşke O, bütün savaş ve çabalarını, Müslümanların yanında müşriklere karşı gösterseydi. Kendisi için çok hayırlı olurdu. Kendisini başkalarına tercih eder üstün tutardık."

Halid b. Velid Hiz. Peygamber'in bu sözlerini duyunca çok sevindi ve şu sözleri söyledi. " Allah, benim hayrımı dilediği zaman, kalbime İslamiyet sevgisini düşürdü. Beni hayır ve şerri anlayacak hale getirdi...." ⁶⁹⁰

Rivayete göre Halid b. Velid, Amr b. As ve Osman b. Talha Hiz. Peygamber'e varıp Medine'de bey'at ettiler.⁶⁹¹ İslam'a girişleri ile ilgili pek çok yorumlar vardır. Hiz. Peygamber'in ileriki günlerde Halid b. Velid'i yanından ayırmadığı ve Medine'de kendisine bir yer verdiği rivayet edilir.⁶⁹² Kendisini Hiz. Peygamber süvari birliği kumandanlığı ile görevlendirmiş ve bu görevden ayırmamıştır.⁶⁹³

Genellikle Hiz. Peygamber'in Umretü'l Kaza'dan sonra Mekke'den Medine'ye döndüğü ve Halid b. Velid, Amr b. As ve Osman b. Talha'yı sorduğu aradığı rivayetleri üzerinde kaynaklar durur. Çeşitli varyantlarla ayrı ayrı İslam'a

⁶⁸⁹ İbn Sa'd, Tabakat, IV, 252.

⁶⁹⁰ İbn Sa'd, Tabakat, VII, 394.

⁶⁹¹ İbn Sa'd, Tabakat, VII, 394-395.

⁶⁹² İbn Sa'd, Tabakat, IV, 253.

⁶⁹³ Diyarbekri, Hâmis, II, 66.

girişleri anlatılır.⁶⁹⁴ Hz. Peygamber'in vefatına kadar Medine'de kaldıklarından bahsedilir.⁶⁹⁵

8.1.6. Cüz'amların İslam'a Giriş Şekilleri

Hudeybiye barışından sonra, Rifa'a b. Zeyd Hz. Peygamber'e hediye etmek üzere bir köle ile birlikte Medine'ye geldi. Müslüman oldu. Medine'de bir müddet kaldı. Kavmine dönerken Hz. Peygamberden bir mektup yazmasını istedi. Hz. Peygamber Mektubun da:

“ Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu (mektup) Muhammed Resulullah'tan Rifa'a b. Zeyd için yazılan yazıdır. Ben onu bütün kavmine gönderdim. Onlar, kendileri ile birlik kurmuş olanları (İslam'a girmeye), Allah ve Resulüne davet edeceklerdir. Davete yönelenler Allah ve Resulü'nün topluluğuna girmiş olacaklardır. İslam'a girmekten çekinenlere iki ay mühlet vardır.”⁶⁹⁶

Mektup Cüz'amlara okununca hemen Müslüman oldular.⁶⁹⁷

8.1.7. Vâsile b. Eska'nın İslam'a Girişi

Vâsile b. Eska, Hz. Peygamber'in Tebük'e hazırlandığı sırada Medine'ye gelmiş ve sabah namazında mescit de buluşmuştu. Hz. Peygamber Vâsile b. Eska'ya niçin geldiğini ve maksadını sordu. Vâsile: “Allah'a ve Peygamber'e iman, bey'at etmek üzere geldiğini söyledi. Hz. Peygamber'de bunu yapmaya gücü yetip yetmeyeceğini sordu. Gücünün yeteyeceğinin cevabını alınca öyle ise :
” Benim sevdiğim şeyi, sen de sevmek, benim sevmediğim şeyi sen de

⁶⁹⁴ Diyarbekri, Hâmis, II, 67.

⁶⁹⁵ Diyarbekri, Hâmis, II, 67.

⁶⁹⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 354.

⁶⁹⁷ İbn Hişâm, IV, 243.

sevmemek üzere bana bey'at et "buyurdu"⁶⁹⁸. Vâsile bey'at edip, ev halkının yanına döndüğünde, babası, hiçbir zaman konuşmayacağını bildirdi.⁶⁹⁹

Amcasına İslam'ı anlattı. Amcası da O'nu kınadı. Ancak kız kardeşi, amcasına anlatılanları dinledi ve Müslüman oldu. Vâsile Hz. Peygamber'e Tebük'e gitmeden yetişmek istedi. Fakat Hz. Peygamber gitmişti. Kız kardeşinin hazırladığı yol hazırlığı ile Ka'b b. Ucre'nin binitiyile Hz. Peygamber'e Tebük'te yetişti.⁷⁰⁰

8.1.8. Ferve b. Müseyk'in Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi

Muradoğullarından (Benu Murad), Ferve b. Müseyk hicretin onuncu yılında (Beni Zübeyd temsilcisi Amr b. Ma'dı Kerb'in gelişinden önce)⁷⁰¹ Medine'ye İslam'a girmek için geldi. Ferve b. Müseyk, Kinde Krallarından ve onlara bağlılıktan yüz çevirip ayrılarak, Müslüman olmak üzere Medine'ye geldi ve Sa'd b. Ubade'nin evine indi.⁷⁰² Sa'd b. Uba'de; O'na Kur'an-ı Kerim'i ve İslamiyet'i öğretti. Bu arada Hz. Peygamber Ferve b. Müseyk'e "Hendanların gününü hatırlıyor musun?" diye sordu. Ferve'nin "evet" demesi üzerine Hz. Peygamber " Ey Ferve, Rezm⁷⁰³ günü kavminin uğradığı felaketin sana da zararı oldu mu? " diye sordu. Ferve'de : "Ya Resulullah! Kavmi, benim kavmim gibi, Rezm günü felaketine uğramış ta, bundan kendisine bir kötülük dokunmamış kim vardır. Ev halkımı ve kabileyi yok etti."⁷⁰⁴ dedi. Hz. Peygamber

⁶⁹⁸ İbn Esir, Üsdü'lGâbe, V, 305.

⁶⁹⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 305.

⁷⁰⁰ İbn Esir, Üsdü'lGâbe, V, 428.

⁷⁰¹ İbn Esir, Kamil, II, 164.

⁷⁰² İbn Sa'd, Tabakat, I, 327.

⁷⁰³ Redm ve Rezm günü; İslam'dan önceki günlerin birinde Hemdan'lar, Ecda' b. Malik'in kumandası altında, Beni Muradların üzerine yürüyüp onların pek çoğunu öldürüp, yaraladılar. Bu hezimet günü Redm ve Rezm günü diye anılmıştır. bk.İbn Hişâm, Sire, IV,228, Rezm Beni Muradların yurdunda bir yerin adıdır. bk.Yakut, Mu'cemu'l-Buldan, III, 42.

⁷⁰⁴ İbn Hişâm, IV,229, İbn Esir, Üsdü'lGâbe, IV, 361.

bu olay için “ İslam’da; kavmine hayırdan başka bir şey eklemeyecektir.”⁷⁰⁵ “ Bu sağ kalanlar için hayırlıdır.”⁷⁰⁶

Hiz. Peygamber Ferve b. Museyk’i, Muradlar, Zübeyd’ler ve Mezhiclerin bütününe vali tayin etti. Halid b. Said b. As’ı sadaka ve zekât tahsili için yanına kattı.⁷⁰⁷

Ferve kavminin münkirleri ile savaşmak için Hiz. Peygamber’den izin istedi. Hiz. Peygamber, bir ona izin verdi.⁷⁰⁸

Hiz. Peygamber, Ferve’ye on iki ukiyye gümüş verdi. O’nu güzel bir deveye bindirdi. Uman dokuması bir de elbise hediye etti.⁷⁰⁹

Hiz. Peygamber Ferve’yi yoldan geri çevirerek şunları söyledi:

“ Sen, O kavmi İslam’a davet et. İslam’a girenlerin Müslümanlığını kabul et. Müslüman olmayanlarla çarpışmakta acele etme.”⁷¹⁰

8.1.9. Vebr b. Yuhannis’in Medine’ye Gelişi İslama Girişi ve Ebnalar Arasında İslamı Tebliği

Vebr b. Yuhannis, Yemen’de bulunan Ebnalardandı. Hicretin onuncu yılında Medine’ye gelip İslam’a girdi. Ebnaların yanına döndüğünde, Onları İslam’a davet etti.⁷¹¹

Hicretin onuncu yılında Feyruz b. Daylemi, Vebr b. Yuhannis’in teklifi ile İslam’a girmişti. Feyruz b. Deylemi arkadaşları ile birlikte Medine’ye geldiler, Hiz. Peygamber’e bey’at ettiler.⁷¹² Hiz. Peygamber’e “ bizim velimiz kim” diye

⁷⁰⁵ İbn Hişâm, IV, 229.

⁷⁰⁶ İbn Esir, Üsdü’lgâbe, IV, 361.

⁷⁰⁷ İbn Sa’d, Tabakat, I,327, İbn Hişâm, IV, 229.

⁷⁰⁸ İbn Esir, Üsdü’lgâbe, IV, 361.

⁷⁰⁹ İbn Sa’d, Tabakat, I, 327.

⁷¹⁰ İbn Esir, Üsdü’lgâbe, IV, 361.

⁷¹¹ İbn Sa’d, Tabakat, V, 533.

⁷¹² Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 232.

sordular. Hz. Peygamber de “sizin veliniz ve yardımcınız; Allah ve Resulüdür”. Feyrut ve arkadaşları “ Allah ve Resulü bize yeter” dediler.⁷¹³

8.1.10. Cûfîlerden Ebu Sebre İle İki Oğlunun Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişi

Cufilerden Ebu Sebre iki oğlunu yanına alarak Medine’ye geldi ve Müslüman oldular.⁷¹⁴

Hz. Peygamber Ebu Sebre’ye çocuklarını ve isimlerini sordu. Aziz ismindeki oğlu için aziz Allah’tır. En güzel ad, Abdullah ve Abdurrahman’dır.⁷¹⁵

8.1.11. Rebi’a b. Reva’nın Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişi

Beni Ans kabilesinden Rebi’a b. Revâ; Medine’ye geldiğinde Hz. Peygamber, O’nu yemeğe davet etti. O’da icabet ederek yemek yediler. Bu esnada, Hz. Peygamber sordu:” Allah’tan başka ilah bulunmadığına ve Muhammed’in O’nun kulu ve resulü olduğuna şahadet eder misin?” Rebi’a b. Revâ da kelime-i şahadeti söyledi.⁷¹⁶

Hz. Peygamber Rebi’a b. Reva’ya “umarak mı yoksa korkarak mı buraya geldin?” diye sordu. O da: “ vallahi elinde mal yok ki umayım, korkuya gelince vallahi ben öyle bir yurttayım ki sizin oraya ulaşmanız mümkün değil.” Rebia, yurduna dönerken hummaya yakalanıp yolda vefat etmiştir.⁷¹⁷

8.1.12. Adıyy b. Hâtim’in Medineye Gelişi ve İslam’a Girişi

Hz. Peygamber hicretin dokuzuncu yılında, Hz. Ali’yi Tayyi kabilesi putu Fûls’ü yıkmağa göndermişti. Adıyy b. Hatim, Medine’deki casusları vasıtasıyla

⁷¹³ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 232.

⁷¹⁴ İbn Sa’d, Tabakat, I, 325–326.

⁷¹⁵ İbn Esir, Üsdü’lgâbe, III, 453.

⁷¹⁶ İbn Sa’d, Tabakat, I, 342–343.

⁷¹⁷ İbn Sa’d, Tabakat, I, 343.

bu haberi alınca Şam'a kaçmıştı⁷¹⁸. Adıyy b. Hatim'in kız kardeşi Seffane, Tayy kabilesi esirleri arasında Medine'ye getirilmişti. Hz. Peygamber Seffane'yi serbest bırakmış, O'nu emniyet içersinde hediyelerle Şam'a göndermişti. Adıyy b. Hatim kız kardeşi Saffane'den Hz. Peygamber ve İslam dini hakkında olumlu bilgileri alınca, cesaretli bir şekilde Medine'ye geldi ve Hz. Peygamber'le görüştüğünde etkilendi. Hz. Peygamber'de “ Ne Kisra'nın, ne de Kayser'in saltanatının olmadığını” gördüğünü söyledi.⁷¹⁹

H. Peygamber Adıyy b. Hatim'i evine götürdü, ikramda bulundu ve İslam'a girmesini istedi. Adıyy b. Hatim'i kendisinin dininin var olduğunu söylemesi üzerine Hz. Peygamber O'nun üzerinde bulunduğu dinin Rekusi⁷²⁰ olduğunu ve bu dinin emirlerinin zıddını yaşadığını ispatladı.⁷²¹

H. Peygamber Adıyy b. Hatim'in İslam'a girmesine engelin fakir ve güçsüz kişilerin İslam'a girmesi olabileceği ihtimali üzerine şöyle buyurdu: “ Ey Adıyy! Herhalde, senin bu dine girmene, çevremdeki muhtaç kimseleri görmen, engel oluyordur? Vallahi çok sürmez, onlar da mal ve servet öyle bollaşacaktır ki; malın zekâtını alacak kimse bulunamayacaktır.”⁷²²

Vallahi çok sürmez, bir kadının Kadsıye'den devesinin üzerinde yalnız başına çıkıp şu Beytullah'ı tavaf ve ziyaret edinceye kadar, hiçbir korku duymayacağını işiteceksin.⁷²³

Belkide senin bu dine girmene, devlet ve saltanatını Müslümanlardan başkasında görmen engel oluyordur? Allah'a yemin ederim ki çok sürmez Babil ülkesinin beyaz köşklerinin de Müslümanlara açılacağını işiteceksin.⁷²⁴ Çok

⁷¹⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 322.

⁷¹⁹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 378.

⁷²⁰ Hristiyanlıkla Sabilik karması bir din. Bk. Köksal, M. Asım, Hz. Muhammed ve İslamiyet, X, 65.

⁷²¹ Kavmin liderlerinin ganimetten dördte bir oranında hisse alması.

⁷²² İbn Hişâm, Sire, IV, 227.

⁷²³ İbn Hişâm, Sire, IV, 227.

⁷²⁴ İbn Hişâm, Sire, IV, 227.

geçmeyecektir ki Kisra b. Hüzmüz'ün hazineleri de fethedilecek ve ele geçirilecektir⁷²⁵.

Adıyy b. Hatım Hz. Peygamber'in bu sözleri karşısında “ Ben Hanif bir Müslüman'ım ” demiştir.⁷²⁶

Adıyy b. Hatım Medine'de Hz. Peygamber'in ve Ensar'ın yardımlarıyla İslam'ı öğrendi. Hz. Peygamber Adıyy b. Hatım'i, Tayyi'ler in üzerine vali tayin etti.⁷²⁷

8.1.13. Haris b. Dırar'ın İslam'a Girişi

Haris b. Dıraru'l-Huzâi, hicret'in dokuzuncu yılında, Medine'ye gelerek, Hz. Peygamber'le görüştü ve Müslüman oldu. Hz. Peygamber'e şu teklifte bulundu: “Ya Resulullah! Beni Kavmimin yanına geri döndür de Onları İslam'a davet edeyim. Zekâtlarını toplayım.” Hz. Peygamber'de O'nu Mustalık oğullarını İslam'a davet için gönderdi. Onlar Müslüman oldular. Haris b. Ebi Dırar da zekâtlarını topladı⁷²⁸. Yanlış bir anlaşma sonucu Mustalikoğullarına gönderilen Velid b. Ukbe'nin evhama ve korkuya düşmesi, yanlış haber getirmesi üzerine, Hz. Peygamber Mustalikoğulları üzerine askeri bir birlik hazırladı. Bu haber üzerine, Mustalikoğulları heyeti topluca Medine'ye geldi⁷²⁹. Durumdan haber veren Hucurat Suresi altıncı ayeti: “ Ey müminler! Eğer bir fasık size bir haber getirirse, onu araştırınız. Yoksa bilmeyerek bir kavme sataşırırsınız da sonunda yaptığınıza pişman olursunuz.”⁷³⁰

⁷²⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 232.

⁷²⁶ İbn Kayyum, Zadü'l-Me'ad, III, 517–518.

⁷²⁷ İbn Hişâm, Sire, IV, 247.

⁷²⁸ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 279.

⁷²⁹ İbn Sa'd, Tabakat, II, 161.

⁷³⁰ Hucurat, 49/6.

8.1.14. Ka'b b. Züheyr'in İslam'a Girişi

Ka'b'ın babası kendisi ve kardeşi büyük şair idiler.⁷³¹ Ka'b b. Züheyr Mekke fethinde kaçanlardandı. Ayrıca Hz. Peygamber'i hicv edenlerdendi.⁷³²

Züheyr'in Ka'b ve Büceyr adında iki oğlu vardı. Büceyr bir gün Ka'b'a şunları söyledi: "Sen şu yerde dur. Ben bu zata (Hz. Peygamber'e) varayım söylediklerini dinleyeyim" dedi.⁷³³ Hz. Peygamber İslam'ı anlatınca Büceyr Müslüman oldu.⁷³⁴ Ve kardeşinin yanına döndü. Ka'b Büceyr'e çok kızdı.⁷³⁵ Hz. Peygamber aleyhinde şiirler okuyan Ka'b hakkında öldürülmesi için emir çıktığını kardeşi Büceyr, Ka'b'a ilettil.⁷³⁶ Ayrıca Ka'b'a şu haberi gönderdi:

" Eğer canın sana gerekli ise, Resulullah'ın yanına acele gel. Çünkü Hz. Peygamber yaptığına pişmanlık duyanı öldürmez.⁷³⁷ İyi bil ki; Hz. Peygamber'in yanına gelip de, Allah'tan başka İlah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın elçisi olduğuna şahadet getiren herkesin Müslümanlığını Hz. Peygamber kabul etmiş olmasın.⁷³⁸ Bu mektup sana ulaşır ulaşmaz hemen gel Müslüman ol. Eğer sen bu söylediğimi yapmazsan kendine bir sığınak bul.⁷³⁹

Ka'b bu mektup üzerine Hz. Peygamber'i bulmak için Medine'ye giderken yolda Cüheynelerden tanıdığı birinin evinde kaldı. Arkadaşı sabah namazı vaktinde Hz. Peygamber'e götürdü.⁷⁴⁰ Ka'b b. Züheyr Hz. Peygamber'den eman diledi. Yaptıklarından pişman olduğunu ve tövbe ettiğini, Müslümanlığının kabulünü istedi. Kelime-i şahadet okudu. Ayrıca şiirinin yanlış anlaşıldığını şöyle izah etti:

⁷³¹ İbn Abdilberr, İstiab, III, 131–1315.

⁷³² Diyarbekri, Hâmis, II, 121.

⁷³³ İbnü'l Esir, Kamil, II, 146.

⁷³⁴ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 475.

⁷³⁵ Halebî, İnsan, III, 238.

⁷³⁶ İbn Hişâm, Sire, IV, 144.

⁷³⁷ İbn Hişâm, Sire, IV, 144.

⁷³⁸ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 476.

⁷³⁹ İbn Hişâm, Sire, IV, 144.

⁷⁴⁰ İbn Hişâm, Sire, IV, 146.

Mektupta Hz. Peygamber'den me'mun (güvenilir kişi) diye bahsedilmesi Hz. Peygamber'i sevindirdi. Bunun üzerine Ensar'dan bazıları boynunu uçurmak için Hz. Peygamber'den izin istediler. Hz. Peygamber O, bulunduğu halden pişman ve hakka dönmüş olarak yanımıza gelmiştir. Ka'b Ensar'ın tavrına kızdı ve meşhur kasidesini okudu.⁷⁴¹ Rivayete göre Hz. Peygamber Ka'b b. Züheyr kasidesini okuyup bitirince Hz. Peygamber üzerindeki hırkasını Ka'b b. Züheyr'e verdi ve giydirdi.⁷⁴²

8.1.15. Urve b. Mes'ud'un Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi

Urve b. Mes'ud, hicretin dokuzuncu yılı Rebiü'l evvel ayında Medine'ye Hz. Peygamber'in yanına geldi ve kendi isteği ile İslam'a girdi.⁷⁴³ Hz. Peygamber bu olaya çok sevindi. Urve b. Mes'ud, Urve b. Şube'nin amcası idi. Urve önce Hz. Ebubekir, sonra da Mugire b. Şube'nin yanında kaldı. Bu zaman içerisinde Hz. Peygamber'den Taifli'lerin İslam'a girmeleri için uğraşacağı konusunda izin istedi. Hz. Peygamber endişelerini açıkladı. Buna rağmen Urve ısrar etti. Hz. Peygamber Urve'nin ısrarını kıramadı izin verdi. Urve Taif'lilerin yanına döndü. Urve b. Mes'ud sabah namazı vakti, evinin üstüne çıktı ezan okudu. Kendisinin Müslüman olduğunu açıkladı. Taiflileri İslam'a davet etti. Sakifler, Urve'yi her taraftan oka tuttular ve şehit ettiler.⁷⁴⁴

Hz. Peygamber Yâ-sin suresinde geçen Habibü'n Neccar'a⁷⁴⁵ benzer birinin ashabının arasından çıkmasını hamd ile karşıladı⁷⁴⁶ Ya-sin Suresinde geçen ayette: O sırada şehrin ta ucundan bir adam koşarak geldi ve: "Ey kavmim! Uyun o elçilere! Uyun sizden hiçbir ücret istemeyen o zatlara ki, onlar hidayete ermişlerdir. Bana ne oluyor da kulluk etmeyecekmişim beni yaratana? Hep döndürölüp O'na götürüleceksiniz. Hiç ben O'ndan başka ilâhlar edinir

⁷⁴¹ İbn Hişâm, Sire, IV, 146–147.

⁷⁴² İbnü'l Esir, Kamil, II, 148.

⁷⁴³ İbn Sa'd, Tabakat, V, 503.

⁷⁴⁴ İbn Sa'd, Tabakat, V, 504.

⁷⁴⁵ "Habib b. Müeyy, Bkz.Köksal, Asım, IX, 67".

⁷⁴⁶ Taberi, Tefsir, XXII, 158–161.

miyim? Eğer O Rahman, bana bir zarar dileyecek olsa, onların şefaati benden yana hiçbir şeye yaramaz ve onlar beni kurtaramazlar." "Şüphesiz ki ben, o zaman apaçık bir sapıklık içinde olurum. Şüphesiz ki ben, Rabbinize iman getirdim, gelin dinleyin beni. (Sonra ona) "haydi gir cennete!" denildi. O da dedi ki: "Ne olurdu kavmim bilseydi!" "Rabbimin beni bağışladığını ve beni kendilerine ikram edilen kullarından kıldığını."⁷⁴⁷ Ve bu olay üzerine Urve'nin oğlu ve yeğeni Müslüman oldular.⁷⁴⁸

8.1.16. Amr b. Müsebbih'in Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girişi

Arapların en iyi ok atanlarından ve en yaşlılarından idi⁷⁴⁹. Bizzat Hz. Peygamber'in yanına gelerek Müslüman olmuştur.⁷⁵⁰ Hz. Peygamber'e av hakkında sorular sormuş, neticede ikna olup Müslüman olmuştur.⁷⁵¹

Velid b. Cabir b. Zalim Hz. Peygamber'in yanına elçi olarak geldi, Hz. Peygamber'le görüşüp Müslüman oldu.⁷⁵² Hz. Peygamber de onun için bir yazı yazdırdı⁷⁵³ aynı şekilde Cabir b. Zalim Medine'ye elçi olarak geldi ve Müslüman oldu.⁷⁵⁴

8.1.17. Abdullah b. Zülbicadeyn'in İslam'a Girişi

Abdullah b. Zülbicadeyn'in asıl adı Abdul'uzza idi. Abdullah b. Zülbicadeyn babadan öksüz ve fakirdi.

Amcası onu büyüttü. O'nun İslam'a girmesini istemiyor, engelliyordu. Bir gün amcasının kendisine geçen mallarını amcasına verince çırılçıplak kaldı. Annesine gitti, annesi bu durum karşısında sergi olarak kullandığı kilimi iki

⁷⁴⁷ Yasin, 36/20–27.

⁷⁴⁸ İbn Sa'd, Tabakat, V, 504–505.

⁷⁴⁹ Yüzelli yaşında olduğu rivayet edilir. Bkz. İbn Sa'd, Tabakat, I, 323.

⁷⁵⁰ İbn Abdilberr, İstiab, III, 1201.

⁷⁵¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 323.

⁷⁵² İbn Sa'd, Tabakat, I, 280.

⁷⁵³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 280.

⁷⁵⁴ İbn Hacer, İsabe, I, 213.

parçaya ayırarak Abdullah'a örtü yaptı. O'nun için iki kilimli anlamına Zülbicadeyn diye anıldı. Abdullah b. Zülbicadeyn Medine'ye geldi, seher vaktine kadar mescitte yattı. Sabah namazı kılındı. Hz. Peygamber sordu. İsminin Abdul'uzza olduğunu söyleyince Abdullah'a çevirdi. Bundan sonra bana yakın yerde bulun. Sık sık yanına gelmesini Hz. Peygamber emretti.⁷⁵⁵ Gür sesli, Kur'an-ı Kerim'i ezberler, güzel Kur'an okurdu.⁷⁵⁶

8.1.18. Abde b. Müshir'in Medine'ye Gelişi ve Hz. Peygamber'e Sorular Sorması, Neticede İslam'a Girişi

Abde b. Müshir Hicaz'da bir Peygamber zuhur ettiği haberi üzerine Medine'ye Hz. Peygamber'i görmek ve O'na sorular sormak üzere gelir.

Abde b. Müshir: “ Eğer sen gerçek bir Peygamber isen sana neleri sormak için geldiğimi haber ver” dedi. Hz. Peygamber İbn Müshir'e şunları söyledi: “ Kılıcın, oğlun ve atın alındı. Atını bulacaksın, oğlunu Malik b. Necde öldürdü, kılıcın ibn Mes'ade'nin yanındadır. Atını, cihat için besle. Eğer irtidat hadiselerine yetişirsen sakın ne Kindelere uy, ne de ahdini boz⁷⁵⁷.” Hz. Peygamber, Ahde b. Müshir'den yurdunun neresi olduğunu öğrendi⁷⁵⁸. Abde b. Müshir, Hz. Peygamber'e soracakları soruların tamamını sordu ve cevabını aldı. Bunun üzerine Hz. Peygamber: “ Ey İbn-i Müshir! Müslüman ol! Dinini, dünyana değişme” buyurdu. Abde b. Müshir bu söz üzerine İslam'a girdi⁷⁵⁹.

⁷⁵⁵ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, III, 228.

⁷⁵⁶ İbn Esir, Nihaye, I, 82.

⁷⁵⁷ İbn Hacer, İsabe, II, 435.

⁷⁵⁸ İbn Hacer, İsabe, II, 435.

⁷⁵⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 340.

8.2. HEYETLER

8.2.1. İslam'a Girmek İçin Medine'ye Gelen Heyetlerden Müzeyne'lerin Müslüman Olmaları

Hicretin beşinci senesi Müzeyne'lerden on kişilik bir heyet (Huzai b. Abd-i nühm, Bilal b. Haris, Numan b. Mukarrin, Ebu Esma, Üsame, Ubeydullah b. Bürde, Abdullah b. Düre, Bişr b. Muhtefir, Dukeyn b. Said, Amr b. Avf) Medine'ye gelip Müslüman oldular⁷⁶⁰. Bunlardan Huzai aklını kullanarak putlardan hayır gelmeyeceğini anladı: “Hiç böyle dilsiz ve akılsız ilah olur mu? Artık bugün benim dinim, Muhammed’in dinidir. İlah da ancak Allah’tır.” diyerek Medine'ye geldi. Kendisine Huzai Kabilesi adına, beyat etti, kavmi olan Müzeyne'lerin de Müslüman olacağını söyledi⁷⁶¹. Huzai kabilesinin gevşek davranması üzerine, Hz. Peygamber; Hassan b. Sabit’in şiirlerle Huzai'yi gayrete getirmesi üzerine, Hicret'in beşinci yılı Recep ayında Müzeyne'lerin Mudar kolundan, Müslüman olmak üzere dört yüz kişilik bir heyet Medine'ye geldi. Hz. Peygamber bunlara yurtlarında oturmalarını ve Muhacirlik şerefine ulaştıklarını müjdeledi. Mucizeli bir yol azığı ile uğurladı⁷⁶².

8.2.2. Beni Uzre Heyetinin Medine'ye Gelişi

Hicretin dokuzuncu yılı Sefer ayında Uzre Oğullarından on kişilik heyet, Medine'ye geldi⁷⁶³. Remle bint-i Haris'in konağına indiler⁷⁶⁴. Hz. Peygamber'in yanına geldiler ve cahiliye selamı verdiler⁷⁶⁵. Hz. Peygamber'e kendilerini tanıttılar. Hz. Peygamber İslam selamı vermelerini istedi. Uzreoğulları ise Kavimleri adına bir takım istek ve soruları olduğunu anlattılar ve “sen nelere davet ediyorsun” diye sordular. Hz. Peygamber de şöyle cevap verdi: “Bütün

⁷⁶⁰ İbn Sa'd, Tabakat, I, 291.

⁷⁶¹ İbn Esir, Üsdü'l-gâbe, II, 131.

⁷⁶² İbn Sa'd, Tabakat, I, 291, 292, Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 445.

⁷⁶³ İbn Seyyid, Uyunu'l Eser, II, 335.

⁷⁶⁴ İbn Sa'd, Tabakat, I, 331.

⁷⁶⁵ Halebî, İnsan, III, 272.

insanları; Bir olan, eşi ve benzeri ortağı olmayan Allah'a ibadet ve benim de, O'nun Resulü olduğuma şehadet etmeğe davet ediyorum." Uzre Oğulları heyetinin konuşmacısı: "Bunun arkasından yapılacak ne var?" diye sordu. Hz. Peygamber de:" Abdestlerinizi alıp günde kılacağınız beş vakit namaz vardır. Çünkü ibadetlerin üstünüdür." Bunlara ilaveten oruç, hac ve zekâtı anlattı⁷⁶⁶. Uzre oğulları pek çok soru sordular ve Hz. Peygamber cevapladı. Netice de İslam'ı kabul ettiler⁷⁶⁷.

Hz. Peygamber Uzre Oğullarına Şam'ın fethedileceğini, Heraklius'un korunabileceği bir yere kaçabileceğini müjdeledi⁷⁶⁸. Uzre Oğulları heyeti de Hz. Peygamber'e " biz senin yardımcılarınız " dediler. Hz. Peygamber onlara bahşişler vererek uğurladı⁷⁶⁹.

Ayrıca Uzre Oğullarından, Zeml b. Amr, Putlardan işittiği sesi Hz. Peygamber'e haber vermek üzere Medine'ye geldi. Hz. Peygamber de O sesin mümin olan cinlere ait olduğunu söylemesi üzerine, Zeml b. Amr Müslüman oldu. Hz. Peygamber Zeml b. Amr'ı Kavmine sancaktar yaptı⁷⁷⁰. Hz. Peygamber bir de yazı yazdırdı: " Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla; Allah'ın Resulü Muhammed'den Zeml b. Amr ve yanındaki Müslüman kişilere özel olarak yazılmıştır. Ben O'nu (Zeml'i) kavmine gönderdim. Müslüman olan İslam toplumuna dâhil olmuş olur. Müslümanlıktan kaçınanlara iki ay eman verilmiştir. Buna Ali b.Ebi Talib ve Muhammed b. Meslemetü'l Ensari şahiddir." ⁷⁷¹

8.2.3. Sa'd b. Hüzeymelerle Cüzamların İslam'a Girişleri

Beni Sa'd Hüzeym Kabilesinden bir heyet gelip, Medine'nin bir tarafına konaklayıp, Hz. Peygamber'i Mescidde buldular. Hz. Peygamber: "Sizler kimdiniz?" diye sordu. Beyat ettiler, Müslüman oldular ve konakladıkları yere

⁷⁶⁶ Halebî, İnsan, III, 272.

⁷⁶⁷ İbn Seyyid, uyunu'l Eser, II, 335, Halebî, İnsanuluyun, II, 252.

⁷⁶⁸ Halebî, İnsan, III, 272, İbn Seyyid, Uyunu'l Eser, II, 335.

⁷⁶⁹ Halebî, İnsan, III, 273, İbn Seyyid, Uyunu'l Eser, II, 335.

⁷⁷⁰ İbn Sa'd, Tabakat, I, 332.

⁷⁷¹ Hamîdullah, Muhammed, el-Vesaik, Vesika no:179.

döndüler. Medine’de üç gün kaldılar. Bu süre içinde misafir olarak kendilerine ikramda bulunuldu, ayrıca birkaç ukıyye gümüş hediye olarak dağıtıldı. Hz. Peygamber onlara kendilerine bir başkan seçmelerini emretti⁷⁷².

8.2.4. Beliy Heyetinin Medine’ye Gelip İslam’a Girmeleri

Hicretin dokuzuncu yılında Rebiül evvel ayında Beliy’lerden bir heyet Medine’ye geldiler. Aynı kabileden olan Beni Cedile evine misafir oldular. Hz. Peygamber’e, Beni Cedile götürdü. Hz. Peygamber ashabıyla oturuyordu. Beni Cedile Hz. Peygamber’e arz etti. Beliy heyeti hepsi Müslüman oldu. Hz. Peygamber şöyle buyurdu: “ Allah’a hamd olsun ki sizi İslam’a hidayet eyledi. İslamiyet’ten başka dinde ölen herkes, cehennemdedir.”⁷⁷³

Heyetin yaşlısı Ebud Dıbab ve arkadaşları Hz. Peygamber’e sorular sordular. “Zengin ve fakire yapacağınız yardımlar sadakanızdır. Misafirlik üç gündür.”⁷⁷⁴

H. Peygamber gelen heyetin ağırılanmasını istedi. Ayrıca kendisi de hurma ikram etti. Bahşışlerinin verilmesini istedi⁷⁷⁵.

8.2.5. Beni Temim Heyetinin Medine’ye Gelmeleri

Temim Oğullarından seksen veya doksan kişilik bir heyet Medine’ye geldi⁷⁷⁶. Hz. Peygamberle hitabet ve şiir yarışı yapmak istediler. Ayrıca, esirlerin durumunu görmek istediler ve kendilerine esirler gösterildi.

Temim oğulları Hz. Peygamber’le hitabet ve şiir yarışmasında Müslüman hatip ve şairleri galip gelince Müslüman oldular⁷⁷⁷. Beni Temim heyetine

⁷⁷² İbn Sa’d, Tabakat, I, 329–330.

⁷⁷³ İbn Seyyid, Uyunu’l Eser, II, 335.

⁷⁷⁴ İbn Seyyid, Uyunu’l Eser, II, 335.

⁷⁷⁵ İbn Sa’d, Tabakat, I, 330.

⁷⁷⁶ İbn Sa’d, Tabakat, I, 293–294.

⁷⁷⁷ İbn Hişâm, Sire, IV, 212.

bahşışlar verilmesini Hz. Peygamber emretti⁷⁷⁸. Ayrıca Temim oğulları esirlerinin geri verilmesini istedi⁷⁷⁹.

Bu olayda İslam'a giriş şekli değerlendirilecek olursa Temim oğullarının kendilerini en üstün gördükleri konu şiir ve hitabettir. Şiir ve Hitabette kendilerinin üstünde bir topluluğun var olduğunu görünce Müslüman olmuşlardır.

8.2.6. Beni Esed b. Huzeyme Heyetinin Medine'ye Gelişi İslam'a Giriş Şekilleri

Hicretin dokuzuncu yılı Muharrem ayında Beni Esed b. Huzeymeler toplanıp, Hz. Peygamber'e bir heyet göndermeyi kararlaştırdılar.⁷⁸⁰ On Kişilik bir heyet Hz. Peygamber'in yanına geldi⁷⁸¹. Hz. Peygamber'e selam verdiler⁷⁸². Şunları söylediler: "Ya Resulullah! Biz Allah'ın birliğine, eşi benzeri olmadığına senin de O'nun kulu ve Resulü olduğuna şahadet ediyoruz⁷⁸³." Heyette bulunanlar geride kalanların temsilcileri olduğunu⁷⁸⁴, topluca İslam'a girmek istediklerini arz ettiler. İçlerinden Dırar b. Ezver, Hz. Peygamber'e : " Uzat elini de sana İslam üzere bey'at edeyim" dedi. ⁷⁸⁵

Esedoğulları heyeti Hz. Peygamber'e sorular sordular. Bunlardan İyafet, kehanet, taşları işaretleyip onlardan mana çıkarmak ve remil atmak⁷⁸⁶, konusunda; Hz. Peygamber onları uyardı ve bunlardan yasakladı⁷⁸⁷.

⁷⁷⁸ İbn Hişâm, Sire, IV,212–213, İbn Sa'd, Tabakat, I, 294.

⁷⁷⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 294.

⁷⁸⁰ Bkz.Hucurat, 49/17, Sebebi Nuzul İbn Esir, el-Kamil, II, 157, İbnü'l Esir, Üsdü'lgâbe, II, 31.

⁷⁸¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 292.

⁷⁸² İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 333.

⁷⁸³ İbnü'l Esir, Üsdü'lgâbe, III, 52.

⁷⁸⁴ İbnü'l Esir, Üsdü'lgâbe, III, 52.

⁷⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 76.

⁷⁸⁶ "Arapların çoğunun adetlerinden olan; İyafet: kuşların kişelendiği zaman onların seslerinden, tavırlarından mana çıkarmak, uğurlu veya uğursuz saymak. Kehanet: Gaibten haber vermek, falcılık yapmak. Kâhinler: Cinlerin kendilerine haber verdiğini savunurlardı. Reml atma: Bkz.Köksal, Asım, İslam Tarihi, IX, 55".

⁷⁸⁷ İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 333–334.

Esedoğulları günlerce Medine’de kaldı. Medine’de kaldıkları süre içerisinde Kur’an-ı Kerim’i ve farzları öğrendiler⁷⁸⁸.

Esedoğulları İslam’a girmeleri hiçbir zorlama olmadan, savaş ta olmadan kendi istekleri ile Müslüman olduklarını Hz. Peygamber’e vurgulamışlardı. Bunlara karşı bazı istekte bulundular. Hz. Peygamber de Esedoğulları heyetine bereket duası okumuş, onların gözü önünde develerin sütünden herkes yararlanmıştı⁷⁸⁹. Esedoğullarından ikinci heyet Medine’ye geldiklerinde sadaka umdular. Kendiliklerinden Müslüman olduklarını ileri sürerek Hz. Peygamber’i minnet altında tuttular. Bunun üzerine, Hucurat Suresinin 17. ayeti nazil oldu⁷⁹⁰:

“Onlar İslam’a girdiklerini senin başına kakıyorlar. Onlara deki: İslam’a girmenizi benim başıma kakmayınız. Bilakis, sizi İmana muvaffak kıldığı için, Allah, sizi minnet altında bırakır.(Yani Allah’a minnet borcu olan sizsiniz). Eğer imanınızda sadık iseniz (gerçekten inanıyorsanız).”⁷⁹¹

Hz. Peygamber Esedoğulları heyeti için, Halid b. Said’e bir yazı yazdırdı. Bu Mektupta şöyle buyurdu:

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla başlarım. Muhammed Peygamber’den Esedoğullarına. Size selam olsun. Ben sizlerden dolayı Allah’a hamd ederim. Allah’tan başka ilah yoktur. Bundan sonra derim ki: siz Tayy kabilesinin sularına topraklarına yaklaşmayacaksınız. Çünkü Onların toprakları ve sularına izinsiz girilmesi helal değildir. Ancak izinleri ile girilebilir. Muhammed’in emrini dinlemeyenler, O’nun himayesinden uzak kalırlar. Esedoğullarının işlerine Kudâi b. Amr bakacaktır.”⁷⁹²

Esedoğullarından olan Kudâi b. Amr, Esedoğullarına vali tayin edildi⁷⁹³.

⁷⁸⁸ Halebî, İnsanüluyun, III, 272.

⁷⁸⁹ Bkz. İbn Sa’d Tabakat, I, 293.

⁷⁹⁰ bkz.Taberi Tefsir, XXVI, 145, İbn Esir, Kamil, II, 287.

⁷⁹¹ Hucurat, 49/17

⁷⁹² İbn Sa’d Tabakat, I, 269, 270.

⁷⁹³ İbn Sa’d Tabakat, I, 269, 270.

8.3. KABİLE TEMSİLCİLERİ VE ELÇİLER

8.3.1. Beni Eslemlerin Müslüman Oluşu

Umeyra b. Efsa, Eslem oğulları kabilesinden bir cemaatle Medine'ye gelerek ;” Biz kendiliğimizden Allah’a ve Resulüne iman ettik, senin yoluna tabi olduk. Onun için sen katından bir mevki ver, çünkü biz Ensar’ın kardeşleriyiz. Sana karşı vefakâr olmaya, darlıkta ve yoklukta yardım etmeğe, söz veriyoruz” dediler. Hz. Peygamber de Umeyr b. Efsa ile arkadaşlarını dinledikten sonra dua etti⁷⁹⁴.

8.3.2. Beni Hanife Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Hicret'in onuncu yılında, sayıları onu aşkın Beni Hanife temsilcileri, Sülma b. Hanzala başkanlığında Medine'ye geldiler. Müseyleme'yi mallarının ve ağırlıklarının başına bıraktılar⁷⁹⁵. Zira Müseyleme Hz. Peygamber'in meclisinde bulunmayı onuruna yedirememesi gibi bir durumda bulunuyordu. Müseyleme'nin Beni Hanifeler'in nezdinde yüksek bir mevki vardı⁷⁹⁶. Kendisine Rahmanü'l Yemame denilirdi⁷⁹⁷.

Beni Hanife temsilcileri Remle bint-i Haris'in konağına indirildiler, orada kendilerine ikramda bulunuldu. Temsilciler Hz. Peygamber'in yanına geldiler. İslam'a girdiler⁷⁹⁸. Ubeyy b. Kâb'dan Kur'an-ı Kerim öğrendiler⁷⁹⁹. Beni Hanife temsilcilerine bahşişler verildi. Bu arada Müseyleme Peygamberlik işinin Hz. Peygamber'den sonra kendisinde kalmasını ümit etti. Hz. Peygamber'in Müseyleme'ye cevabı kesin oldu. “ Değil Peygamberlikten bir pay, şu elimdeki

⁷⁹⁴ İbn Sa'd, Tabakat, I, 354.

⁷⁹⁵ İbn Hişâm, Sire, IV, 223.

⁷⁹⁶ Süheylî, Ravdu'l-unf, VII, 443.

⁷⁹⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 316.

⁷⁹⁸ İbn Hişâm, Sire, IV, 223.

⁷⁹⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 316.

dal parçasını istesen bile sana vermem. Sen Rüyamda bana gösterilen iki kişiden birisin.”⁸⁰⁰

Hız. Peygamber rüyada gördüğü, iki kolunda iki bilezik ve bu iki bileziği kendisinden sonra yalancı Peygamber olarak çıkacak iki kişi üzerine yordu. Bunlardan biri; San’a Hâkimi Esvedû’l-Ansi, diğeri ise Yemame Hâkimi Müseyleme’dır⁸⁰¹.

Hız. Peygamber Beni Hanife temsilcilerine tavsiyesi; “yurdunuza gidince, kilisenizi yıkınız. Yerine bu suyu (bir su dolu kırba) saçınız ve orayı mescid yapınız.”⁸⁰² oldu. Nitekim Beni Hanife Temsilcileri Yemame’ye döndüler, kiliseyi yıktılar, Medine’den getirdikleri suyu onun yerine döktüler, ezan sesini papaz işitince :” bu bir hak kelimesidir” diyerek oradan kaçtı⁸⁰³.

8.3.3. Beni Kinde Temsilcilerinin Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişi

Hicretin onuncu yılında, kinde Krallarından ve Hadramut Mirba⁸⁰⁴ sahibi Eş’as b. Kays’ın başkanlığında seksen⁸⁰⁵ binitli gelip, Hız. Peygamber Medine’de Mescide iken yanına girdiler⁸⁰⁶. Hız. Peygamber’e menzilinın burası olup olmadığını sordular. Hız. Peygamber de ; “ Ben Hükümdar değilim. Muhammed b. Abdullah’ım “ buyurdu. Kinde temsilcileri: “biz sana isminle hitap etmeyiz” dediler. Hız. Peygamber “ Ben, Ebul Kasım’ım” buyurdu. Temsilciler, Hız. Peygamber için tereyağının içersine bir çekirge gözü saklamışlardı. Hız. Peygamber’e sordular. “ Ebu’l Kasım, biz senin için bir şey sakladık, o nedir?” diye sordular. Hız. Peygamber: “ Ben kâhin değilim. Kâhinler ise cehennemdedir.” Temsilciler: “ Öyle ise senin Allah’ın Resulü olduğunu nasıl anlayacağız?” diye sordular. Hız. Peygamber de yerden bir avuç çakıl taşı aldı

⁸⁰⁰ Müslim, Sahih,Rü’ya,21.

⁸⁰¹ bkz.Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 86.

⁸⁰² İbn Sa’d, Tabakat, I, 317.

⁸⁰³ İbn Sa’d, Tabakat, I, 317.

⁸⁰⁴ Mirba: Ganimetin Dörtte birini alma yetkisine sahip olan kişiye verilen isim. bkz.İbn Sa’d’dan naklen İbn Hacer, el-İsabe, I, 51.

⁸⁰⁵ İbn Hişâm, Sire, IV, 232.

⁸⁰⁶ İbn Esir, Kamil, II, 298.

ve “ bunlar benim Allah’ın Resulü olduğuma şahitlik yaparlar” derken Hz. Peygamber’in elinde tesbihata başladılar. Bunun üzerine temsilciler “biz de şahadet ederiz ki sen Allah’ın Resulüsün.”dediler.

Hz. Peygamber şöyle buyurdu:” Allah beni Hak dinle Peygamber olarak gönderdi. Bana bir de kitap indirdi ki; ona batıl, ne önünden ne ardından gelip erişemezler.” Temsilciler O kitaptan biraz dinletmelerini istediler. Hz. Peygamber de Saffat suresinin başından itibaren beş ayet okudu: “ Saflar bağlayıp duranlara sevk ve idare ve men ve zecr edilenlere zikr okuyanlara yemin ederim ki; Sizin İlahınız birdir. O Allah göklerin, yerin ve bunlar arasında ne varsa hepsinin Rabbidir. Doğuların da rabbidir O⁸⁰⁷.”

Hz. Peygamber susmuştu, kımıldamıyordu. Gözleri, yaşarmış gözyaşları sakalına doğru akıyordu.

Temsilciler, Hz. Peygamber’e : “ Biz Senin ağladığını görüyoruz. Yoksa sen, seni gönderenden korktuğun için mi ağlıyorsun?” dediler. Hz. Peygamber: “ Beni korkutan, ağlatan Allah’ın beni kılıcın ağzı gibi ince ve keskin dosdoğru bir yol üzere göndermiş olmasıdır. Eğer ondan az bir şey eğrilmiş olsam helak olurum.” Buyurduktan sonra şu ayeti okudu: “Resulüm, Eger dilersek sana öğrettiklerimizin hepsini bir çırpıda silebiliriz. Sonra bu bilgileri geri almak için bize karşı hiçbirşey yapamazsın⁸⁰⁸.”

Hz. Peygamber Kinde temsilcilerine: “ Siz Müslüman oldunuz mu?” diye sordu. Onlarda: “ Evet, Müslüman olduk “ dediler ve Müslüman oldular⁸⁰⁹.

Ayrıca Kinde temsilcileri ile Hadramut Kırallarından, Cemd, Mihves, Mişrah, Veb’daa, Hz. Peygamber’e geldiler ve İslam’a girdiler⁸¹⁰. Hz.

⁸⁰⁷ Saffat, 37/ 1–5.

⁸⁰⁸ İsra, 17/86, Çakır Mehmet, Kur’an-ı Kerim ve Türkçesi, 291, Halebî, İnsanuluyun, III, 260, Ebu Nuaym, Delalünnübüvve, 190, vd. Köksal, Asım, X, 137–138.

⁸⁰⁹ İbn Hişâm, Sire, IV,232, İbn Sa’d Tabakat, I, 328, İbn Esir, Üsdü’lgâbe, I, 118.

⁸¹⁰ İbn Sa’d Tabakat, I, 349.

Peygamber Onlardan Mihves'e dua etti ve Hadramut zekâtından geçimlik tahsis etti⁸¹¹.

Hiz. Peygamber Kral oğullarının sonu⁸¹² diye adlandırdığı Vail b. Hucr'un Medine'ye doğru geldiğini ve Müslüman olacağını sahabeye haber vermiştir⁸¹³.

Vail b. Hucr'un İslam'a girişı çok ilginç olmuştur. Gaibten gelen bir ses O'nun doğru yolu bulmasına sebep olup, İslam'a girmek üzere Medine'ye gelir ve Müslüman olur. Hiz. Peygamber, Vail b. Hucr'u Hadremevt kralları üzerinde başkan olarak görevlendirdi⁸¹⁴.

Vail b. Hucr Hiz. Peygamber'e şu sözü söyledi:

"Ya Resulullah! Cahiliye çağında malik bulunduğum, Himyer ve Hadramevt Krallarının da şahit oldukları arazim hakkında da benim için bir yazı yaz." Hiz. Peygamber de şöyle yazdı:

" Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu, Muhammed Peygamber'in Hadramevt Kralı Vail b. Hucr'a yazısıdır. İşte sen, Müslüman oldun. Malik bulunduğum araziye ve hisarları yine sana temlik ettim. Senden, mahsulünün her onda biri vergi olarak alınacaktır. Bu işe adalet sahibi bir- iki kimse bakacaktır. Din durdukça bu hususta haksızlık yapılmayacağını sana temin ederim. Peygamber ve müminler bu işte yardımcıdır⁸¹⁵."

Hadremevt halkından Küleyb b. Esed b. Küleyb'in annesi Tehnat bint-i Küleyb, Hiz. Peygamber'e gönderilmek üzere bir elbise hazırladı. Oğlu Kuleyb Hiz. Peygamber'in yanına giderken annesinin hazırladığı elbiseyi götürdü. Küleyb, Hiz. Peygamber'in yanına girdiğinde şu şiiri söyledi:

⁸¹¹ İbn Sa'd Tabakat, I, 349.

⁸¹² Bkz. Heysemi, Mecme'uz-Zevaid, IX, 374, İbn Sa'd, Tabakat, I, 349.

⁸¹³ İbn Abdilberr, İstiab, IV, 1562, İbn Esir, Üsdü'Igâbe, V, 435.

⁸¹⁴ İbn Abdilberr, İstiab, IV, 1562, İbn Esir, Üsdü'Igâbe, V, 435.

⁸¹⁵ İbn Sa'd Tabakat, I, 287, 349.

“Sen, geleceğini haber aldığımız, Peygambersindir ki, seni biz Yahudi bilginleri, gelen peygamberler müjdelemişti.” Küleyb elindeki hediye Hz. Peygamber’e takdim etti ve Müslüman oldu. Hz. Peygamber de bu hareketten çok memnun oldu ve Kuleyb’in başını okşadı ve Kuleyb’e dua etti. İleriki yıllarda Küleyb’in bu tutumu oğulları tarafından lehlerinde kullanılmıştır⁸¹⁶.

8.3.4. Rehavinin Temsilcilerinin Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişleri

Hicretin onuncu yılında Reha Oğullarından on beş kişilik bir temsilci heyeti; Medin’ de Remle bint-i Haris’in konağına indiler⁸¹⁷Hz. Peygamber onların yanlarına vardı, uzun müddet konuştular, hediyeler sundular, hediyelerin içinde Hirvah isimli güzel bir at vardı. Beni Reha temsilcileri İslamı kabul ettiler. Kur’an-ı kerim ve İslam’ı öğrendiler. Hz. Peygamber her biri için bahşış dağıttırdı.⁸¹⁸ Beni Rehalardan bazıları Medine’ ye geldiler Hz. Peygamberin vefatına kadar Medine’ de kaldılar⁸¹⁹

8.3.5. Beni Gafik Temsilcilerinin Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişi

Beni Gafiklerden, Cüleyha b Şeccar b Süharül-Gafikî kavmindan bazı adamlarla birlikte Hz. Peygambere gelip; “Ya Resulullah! Biz kavminizin olgunluk çağında bulunanlardanız, Müslüman olup sadaka ve zekât harçlarımızı yanımızda tutuyoruz.” Hz. Peygamber onlara şunu söyledi; “Müslümanlar için tanınan haklar size de tanınmıştır. Onların sorumlu olduğu konularda, sizlerde sorumlusunuz.”⁸²⁰

⁸¹⁶ İbn Sa’d Tabakat, I, 350.

⁸¹⁷ İbn Sa’d Tabakat, I, 344.

⁸¹⁸ İbn Sa’d Tabakat, I, 344.

⁸¹⁹ İbn Sa’d Tabakat, I, 344.

⁸²⁰ İbn Sa’d, Tabakat, I, 352.

8.3.6. Beni Barık Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Beni Barık temsilcileri Hz. Peygambere geldiler Hz. Peygamber onlara İslamı tebliğ etti ve Müslüman oldular ve beyât ettiler. Hz. Peygamber Beni Barık'lar için yazı gönderdi⁸²¹

8.3.7. Sa'dül-Aşirelerden Zübab'ın Medine'ye Gelişi ve İslam'a Giriş

Rivayete göre Zübab, Cinlerden birisiyle görüşür, cini ona olan biteni haber verir idi, Bir gün Hz. Peygamberin Mekke'de zuhur ettiğini ve peygamberliğini ilan ettiğini ve insanları İslam'a davet ettiğini Medine'ye davet için gittiğini ve kendi putunu kırdığını, Hz. Peygamber'in davetine icabet ettiğini anlattı.⁸²²

8.3.8. Beni Mehre Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Mehri b. Ebyaz'ın başkanlığında Mehre'lerden bazı kişiler temsilci olarak Medine'ye geldiler. Hz. Peygamber onları İslam'a davet etti. Müslüman oldular ve bir yazı yazdı.

"Bu Allah'ın Resulü Muhammed tarafından Mehri b. Ebyaz ile Mehrelerden iman etmiş olanlar için yazılmıştır:"

"Onlara baskın yapılmayacak, savaş ta açılmayacak. Kendileri İslam şeraitlerini yerine getirmekle mükelleftirler. Kim dinini değiştirirse, Allah'a isyan etmiş, savaş açmış olur. Kim de O'na iman ederse, O'nun için Allah'ın himayesi ve Resulullah'ın himayesi vardır. Hac'da ihram halinde iken saç, sakal, bıyık, tırnak kesmek, koltuk altı ve edep yeri tüylerini gidermek günahdır. Kadına yaklaşmak ta günah işlemektir."⁸²³

⁸²¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 352.

⁸²² İbn Sa'd, Tabakat, I, 342, İbn Esir, Üsdü'lGâbe, II, 167.

⁸²³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 355.

8.3.9. Beni Mehrelerden Züheyr b. Kırdım'ın Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Beni Mehrelerden Züheyr b. Kırdım da temsilci olarak Hz Peygamber'e geldiler. Züheyr uzak yerden geldikleri için Hz Peygamber yakınlık gösterdi. Güzel hediyelerle ikramda bulundu⁸²⁴.

8.3.10. Beni Sadif Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Hicretin onuncu yılında Beni Sadif temsilcileri, Hz. Peygamber'e geldiler. O'na evi ile minberi arasında rastladılar⁸²⁵. Selam vermeden oturdular. Hz. Peygamber "Siz Müslüman mısınız?" diye sordu. Onlar da "evet" dediler. Hz. Peygamber: " Öyle ise neden selam vermediniz ?" buyurdu. Bunun üzerine ayağa kalktılar onlar da " Essalamü Aleyke Eyyühennebiyyü ve Rahmetullahi" dediler. Hz. Peygamber "Aleyküm selam oturunuz" buyurdu. Hz. Peygamber'e namaz vakitleri hakkında sorular sordular ve Hz. Peygamber de onlara namaz vakitlerini bildirdi⁸²⁶.

8.3.11. Beni Zübeyd Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Beni Zübeyd temsilcileri, Amr b. Ma'd-ı Kerb'in başkanlığında on kişi ile birlikte, hicretin onuncu yılında Medine'ye geldiler⁸²⁷.

Amr b. Ma'd-ı Kerb, Medine'ye gelmeden önce, kavminin ulusu, kız kardeşinin oğlu Kays b. Mekşuhu'l Muradi'ye⁸²⁸ şunu teklif etti: " Ey Kays! Sen kavminin ulususun! Bize bildirilen haberlere göre; Kureyş'ten Muhammed adında bir zat, Hicaz'da ortaya çıkmış, kendisinin Peygamber olduğunu söylüyormuş. Gel, O'na beraber gidelim, bilgisini öğrenelim. Eğer dediği gibi

⁸²⁴ İbn Sa'd, Tabakat, I, 356.

⁸²⁵ İbn Sa'd, Tabakat, I, 329.

⁸²⁶ İbn Sa'd Tabakat, I, 329.

⁸²⁷ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, IV, 273, İbn Sa'd Tabakat, I, 328, Köksal, Asım, a.g.e, X, 134.

⁸²⁸ İbn Seyyid'innas, Uyunuleser, II, 322.

gerçekten Peygamber ise kendisine tabi olalım. Bunun aksi olursa, biz de onun bilgisinin iç yüzünü öğrenmiş oluruz.” Kays Amr’ın bu teklifine yaklaşmadı. Amr’ı beyinsizlikle suçladı. Amr b. Ma’d-ı Kerb, Kays’ın itirazına aldırış etmeden, hayvanına binerek, Hz. Peygamber’in yanına gitti⁸²⁹.

Amr b. Ma’d-ı Kerb, Medine’ye gelince Beni Amr b. Amirlerin Seyid’inin kim olduğunu sorduğunda, O’na “ Sa’d b. Ubade’nin” olduğunu cevabını verdiler. Amr b. Ma’d-ı Kerb de Sa’d b. Ubade’nin evinin önüne devesini çekti ve orada ağırlandı. Sa’d b. Ubade, Amr b. Ma’dı Kerib’i ve arkadaşlarını Hz. Peygamber’e götürdü orada Müslüman oldular. Medine’de birkaç gün kaldılar ve Hz. Peygamber bahşişlerini verdi. Yurtlarına döndüler⁸³⁰.

Kays b. Mekşuh, Amr b. Ma’d-ı Kerib’in İslam’a girdiğini haber alınca O’nu ölümle tehdit etti. Amr b. Ma’d-ı Kerib, Arapların cesaretlilerinden ve şairlerindendi⁸³¹. Uzunca söylediği şiirle Kays’a cevap verdi⁸³².

8.3.12. Beni Gamid Temsilcilerinin Medine’ye Gelişi ve İslam’a Girişi

Gamid oğulları temsilcilerinden on kişi, Hicretin onuncu yılı Ramazan ayında, Hz. Peygamber’in yanına geldiler⁸³³. Temsilciler konakladıkları yerde binitlerine ve eşyalarına bir bekçi koydular. Bekçi uyudu kaldı. Bu arada, hırsızlık olayı olduğunu Hz. Peygamber haber vermesi üzerine anında Müslüman oldular. Hz. Peygamber Ubey b. Ka’b’a, onlara Kur’an-ı Kerim öğretmesini emretti. İslam dininin emirleri öğretildi. Temsilciler yurtlarına dönerken bahşişleri ve kendilerine ait yazıları verildi⁸³⁴.

⁸²⁹ İbn Hişâm, Sire, IV, 230, Taberi, Tarih, III, 159–160, İbn Seyyid’innas, Uyunuleser, II, 322.

⁸³⁰ İbn Sa’d Tabakat, I, 328.

⁸³¹ İbn Seyyid’innas, Uyunuleser, II, 323.

⁸³² Bk, İbn Hişâm, Sire, IV, 230, Taberi, Tarih, III, 160, Halebî, İnsanuluyun, III, 259.

⁸³³ İbn Sa’d, Tabakat, I, 345.

⁸³⁴ İbn Sa’d, Tabakat, I, 345.

8.3.13. Gassanoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Gassanoğullarından üç kişi, hicretin onuncu yılı Ramazan ayında Medine'ye geldiler ve Remle bint-i Haris'in konağına indiler. Hz. Peygamber'in yanına varıp İslam'a girdiklerini ikrar ettiler. Bahşişlerini alıp kavimlerinin yanına döndüler. Yalnız kavimleri onların elçiliklerini kabul etmediler⁸³⁵. Müslümanlıklarını gizli tuttukları rivayet edilir. Çünkü onlar, saltanatlarının devam etmesi için Kayser'e yakın olmayı istiyorlardı⁸³⁶.

8.3.14. Becileoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişi

Becileoğullarından yüzelli kişilik ilk kabile, hicretin onuncu yılında Ramazan ayı başlarında Cerir b. Abdullah olduğu halde Medine'ye geldiler⁸³⁷. Hz. Peygamber'in ashabına Cerir b. Abdullah'ın geleceğini müjdelediği sırada hayvanın üzerinde ve kavmi de yanında olduğu halde çıkıp geldiği rivayet edilir⁸³⁸.

Ahmed b. Hanbel 'in Müsned'inde, Cerir b. Abdullah'ın İslam'a giriş şekli şöyle anlatılır.

Hiz. Peygamber hutbe irad ederken, Cerir b. Abdullah içeri girip, yanına oturduğu kişiye Hiz. Peygamber'in kendisinden bahsedip bahsetmediğini sormuştur. O zatta. "Evet, seni biraz önce övdü. Şu kapıdan Yemen'li hayırlı bir zat girecektir. O'nun yüzünde ancak melek, Melik nişanı vardır." buyurduğunu söyledi. Cerir bu sözleri işitince Allah'a hamdetti⁸³⁹.

⁸³⁵ İbn Sa'd, Tabakat, I, 338–339.

⁸³⁶ İbn Seyyid, Uyuncul Eser, II, 340.

⁸³⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 347.

⁸³⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 347, Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 359–360.

⁸³⁹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 359–360.

Beyhaki'den naklen, Ebu'l Fida Siresi'nde naklen, Cerir b. Abdullah'ın bizzat Hz. Peygamber'in elinden İslam'a girmek için geldiği zikredilir⁸⁴⁰.

Cerir b. Abdullah'ın İslam'a girişi şöyle olmuştur.” Ey Allah'ın Resulü, getir uzat elini, sana İslamiyet üzere beyat edeceğim. Bana koşacağın şartları koş.” Cerir b. Abdullah'ın bu sözlerine Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur. “ Sen Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmaksızın ibadet edeceksin. Farz olan namazı kılacaksın, farz olan zekâtı vereceksin, her Müslüman için hayır isteyeceksin, kâfir ve müşriklerden uzak duracaksın”⁸⁴¹. Bu şartlar altında Hz. Peygamber Cerir b. Abdullah'a elini uzattı⁸⁴². Cerir b. Abdullah'da şunları söyledi: “ Namaz kılmak, zekâtı vermek, Habeş'li bir köle bile olsa Vali'ye itaat etmek ve verilen emirleri dinlemek, bütün Müslümanlar için hayır talebinde bulunmak, müşriklerden ayrılmak üzere Resulullah'a beyat etti.” Ayrıca kavminin yanında bulunanlar da birlikte beyat ettiler⁸⁴³.

Becileoğullarından 250 kişilik ikinci kafilenin başında Kays b. Garbetü'l Ahmes Hz. Peygamber'i Medine'de ziyaret ederek aynı şekilde beyat edip Müslüman olmuşlar ve Hz. Peygamber Bilal-i Habeş'iye emrederek bu ikinci kafileye binit verilmesini emretmiştir⁸⁴⁴.

8.3.15. Ezd Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Giriş Şekilleri

Ezd temsilcileri başlarında Sured b. Abdullahü'l Ezdi olmak üzere on kişilik bir heyetle hicretin onuncu yılı Medine'ye geldiler. Ferve b. Amr'ın evine indiler. Orada selamlandılar ve ağırlandılar, orada oturdular⁸⁴⁵.

Hz. Peygamber Ezd temsilcilerine bazı sorular sordu: “ Siz nesiniz?” Onlar :” Müminleriz “ dediler. Hz. Peygamber gülümsedi. “ Her sözün bir hakikati

⁸⁴⁰ bk.Ebu'l Fidâ, Sire, IV, 151.

⁸⁴¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 357–358.

⁸⁴² İbn Sa'd, Tabakat, I, 347.

⁸⁴³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 347, Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 358.

⁸⁴⁴ İbn Sa'd, Tabakat, I, 347.

⁸⁴⁵ İbn Sa'd, Tabakat, I, 337.

vardır. Bu sözünüzün hakikati nedir?” dedi. “Onlar onbeş haslet (huy)dir. Onlardan beşi iman etmemizi, beşide işlememizi elçilerinle emrettiğin şeylerdir. Geri kalan beşi ise; cahiliye çağından şu ana kadar benimseyip adet edindiğimiz sen istemezsen bırakacaklarımızın dışındaki şeylerdir.” Dediler.

Hiz. Peygamber: Elçilerimle inanmanızı emrettiğim beş şey nedir? diye sordu. Onlar : “ Allah’a, Allah’ın meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve öldükten sonra dirilmeye inanmamızı elçilerinle emretmiştin.” dediler. Hiz. Peygamber “ işlemenizi emrettiğim beş şey nedir?” diye sordu. Onlar da : “Sen, Lailahe İllallah Muhammed Resulullah dememizi, yoluna güç yetince Beytullah’ı hac etmemizi bize elçilerinle emretmiştin.” dediler. Hiz. Peygamber: “ Cahiliye çağında benimseyip adet ve huy edinmiş olduğunuz beş şey nelerdir ”. diye sordu. Onlar: “Bolluk zamanlarında nimete, hakkını yerine getirmek sureti ile şükür, bela ve musibet zamanlarında sabır ve tehammül etmek, uğranılan kazaya rıza, savaş meydanlarında düşmanla karşılaşınca sebat göstermek ve savaşa gerçekten girişip savaşın hakkını yerine getirmek, düşmanın üzülmesine sevinmeyi veya düşmanın sevinmesine üzülmeyi terk etmektir.” dediler.

Hiz. Peygamber bunlar hakkında: “ İlim ve hikmet sahibi imişler. Derin anlayışlılıklarıyla az kalsın Peygamber oluverceklermiş.” buyurdu. Sonrada “ ben size beş haslet daha artırayım da, söylemiş olduğunuz hasletleriniz yirmiyi bulup tamamlansın:

1. Yemeyeceğiniz şeyleri toplayıp biriktirmeyiniz.
2. Oturmayacağınız binayı yapmayınız
3. Kendisinden yarın ayrılacağınız şeyler üzerine üşüşüp birbirinizle uğraşmaya kalkışmayınız
4. Amellerinize göre mükâfatlandırılmak veya cezalandırılmak üzere kendisine döndürüleceğiniz ve huzuruna çıkarılacağınız Allah’ın emirlerine aykırı davranmaktan sakınınız.

5. Siz, ahirete sunacağınız hayırlı amelleri çoğaltıp ma'siyetleri bırakmak ve içinde temelli kalacağınız, cenneti elde etmek hususunda yarışmağa rağbet gösteriniz.” Buyurdu.

Ezd temsilcileri, Hz. Peygamber'in öğütlerini ezberleyip uygulamaya çalıştılar⁸⁴⁶.

8.3.16. Has'am Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Giriş Şekilleri

Cerir b. Abdullah'ın Hicaz bölgesinde (Yemen yolları ile Tebele'ye kadar uzanan) yaptığı ıslah hareketleri tesirini gösterdi. Özellikle Zülhülâsa Tapınağını ve putunu yıkmaları, Has'am'lardan bazılarını öldürmesi neticesi, Has'am'lardan As'as b. Zahr ve Enes b. Müdrîk'le birlikte bir heyet Medineye geldiler. Hz. Peygamber ile görüştüklerinde şunları söylediler: “ Bizler Allah'a ve Allah'ın Resulüne, Allah'tan gelen şeylere inandık. Bize bir yazı yaz. O yazının içindekilere tabi olalım.”⁸⁴⁷

Hz. Peygamber de onlar için şu yazıyı yazdı:

“ Bu Allah'ın Resulü Muhammed tarafından Has'am'ların Bişe'de ve Bişe'nin kırlarında bulunanlar için yazılmıştır. Cahiliye çağında dökmüş olduğunuz kanın suçu sizden düşürülmüş, silinmiştir. Sizlerden isteyerek veya istemeyerek gönüllü gönülsüz Müslüman olan kimsenin elindeki, gökten yağmurla sulanan veya düşen çigle ıslanan yumuşak veya sert toprakta, kuraklık ve kıtlık olmayan yıllarda, sürüp ekerek geliştirdiği mahsüller, kuruyup sonradan yağmurla yeşerenleri dâhil kendisininindir. Onları vergi vermeksizin yer. Onlar her akarsu ile sulanan toprakta yetiştirdikleri mahsuller için Öşr (onda bir) ve her kuyu suyu ile (Kuyudan çekilirken dökülen) sularla sulanan toprakta yetiştirdikleri mahsüller içinde öşrün (onda birinin) yarısını ödemekle mükelleftirler.”

⁸⁴⁶ Köksal, M.Asım, Hz. Muhammed ve İslamiyet, X, 116.

⁸⁴⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 348.

Cerir b. Abdullah ve hazırda bulunan kimseler şahid oldular⁸⁴⁸.

8.3.17. Beni Selaman Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Giriş Şekilleri

Hicretin onuncu yılı Şevval ayında yedi kişi başlarında Habib b. Amrû Selamâni olduğu halde Medineye geldiler. Hz. Peygamber cenazeye giderken bunlara rastladı. Selam verdiler, Hz. Peygamber selamlarını aldı. Hz. Peygamber kimlerden olduklarını ve niçin geldiklerini sordu. Onlarda:

“ Biz Selaman'lardanız. İslam üzere sana bey'at etmeğe geldik. Biz arkamızda kavmimizden olanların da temsilcileriyiz.” dediler

Hz. Peygamber, Sevban'a dönerek temsilcileri indirilecek olan yere götürmesini emretti ve Remle bint-i Haris'in konağına indiler. Öğle namazı ezanını işitince Mescit'e gidip Hz. Peygamber ile beraber mescidde namaz kıldılar⁸⁴⁹. Sorular sordular, ikinci namazını da Hz. Peygamber'le beraber kıldılar. Yurtlarındaki kuraklıktan yakındılar. Hz. Peygamber'in yağmur için dua yapmasını istediler. Birlikte dua yaptılar⁸⁵⁰. Beni Selaman temsilcileri Medine'de üç gün kaldılar, ağırlandılar, bahşişleri verildi, geri yurtlarına döndüler. Yurtlarına vardıklarında Hz. Peygamber'in kuraklık için dua ettiği sırada yağmur yağdığını bizzat oradaki halktan işittiler⁸⁵¹.

8.3.18. Beni Havlan Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişleri

Beni Havlan temsilcilerinden on kişi, hicretin onuncu yılında Şaban ayında, Medine'ye geldiler ve Remle bint-i Haris'in evine indirilip, orada ağırlandılar.⁸⁵²

⁸⁴⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 286, Köksal, Asım, a.g.e, X, 124.

⁸⁴⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 332-333, İbn Hacer, İsabe, I, 308.

⁸⁵⁰ İbn Hacer, İsabe, I, 308.

⁸⁵¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 333, İbn Seyyid, Uyunul Eser, II,340, İbn Kayyım, Zadü'l Meâd, III, 62, Köksal, Asım, a.g.e, X, 126-127.

⁸⁵² İbn Sa'd, Tabakat, I, 324, İbn Esir, Kâmil, II, 298.

Beni Havlan temsilcileri Hz. Peygamber'e durumlarını arzettiler. Onların taptıkları "Amnu Enes" putunun ne yaptığını Hz. Peygamber sordu. Beni Havlan temsilcileri Amnu Enes putunu sadece birkaç yaşlıların itibar ettiğini onların da dönüşte bırakacaklarını ve putun yıkılacağını, Allah onun kötülüğünü, senin bize getirdiğin dinle değiştirmiştir haberini verdiler.⁸⁵³

Beni Havlan temsilcilerine, Medine'de kaldıkları süre içerisinde, İslam dini hakkında bilgiler verildi, Kur'an-ı Kerim ve sünnet öğretildi, Hz. Peygamber sorularını cevapladı. Onları bahşişlerle uğurladı.⁸⁵⁴

Beni Havlan temsilcileri yurtlarına döndüklerinde Amnu Enes putunu yıktılar, İslam dini hakkındaki öğrendiklerini halka anlattılar.⁸⁵⁵

8.3.19. Kilaboğullarının İslama Girişi ve Medine'ye Temsilci Gönderilmesi

Hz. Peygamber, hicretin dokuzuncu yılı Muharrem ayında Dahhak b. Süfyan'ı⁸⁵⁶ Kilaboğullarını İslam'a davet için gönderdi. Dahhak b. Süfyan Kilaboğullarının aralarında dolaşarak kendilerini Allah'a iman, Resulüne itaate davet, Kitabı Kur'an-ı Kerim 'i öğretmek üzere faaliyetlerde bulundu. Bir müddet sonra Dahhak b. Süfyan'la birlikte onüç kişilik bir heyet Medine'ye geldi. Hz. Peygamber'in huzuruna girdiler. Kilab heyeti şunları anlattılar: "Dahhak b. Süfyan gelip aramızda dolaşarak imana davet etti. Bize Allah'ın kitabını ve Resulünün sünnetini anlattı. Bunlara göre hareket etmemizi emretti. Biz de Allah'ın ve Resulünün davetini kabul ettik. Dahhak zenginlerimizden zekâtlarını topladı, fakirlere dağıttı."⁸⁵⁷

⁸⁵³ İbn Sa'd, Tabakat, I, 324.

⁸⁵⁴ İbn Sa'd, Tabakat, I, 324.

⁸⁵⁵ İbn Sa'd, Tabakat, I, 324.

⁸⁵⁶ Dahhak b. Süfyan, Kilaboğullarından ve Medine kırında otururdu. bkz. İbn Esir, Üsdü'l-gâbe, III, 47

⁸⁵⁷ İbn Sa'd, Tabakat, I, 300.

8.3.20. Tayyi' Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişleri

Beni Tayyi' temsilcileri hicretin dokuzuncu⁸⁵⁸ yılında onbeş kişi olarak⁸⁵⁹, Reisleri ve Seyyidleri Beni Nebhanlardan Zeydû'l-Hayl b. Mühellel başlarında⁸⁶⁰ olduğu halde, Medine'ye geldiler ve Hz. Peygamber'in yanına vardılar.⁸⁶¹

Hiz. Peygamber'e durumlarını arzettiler. Dokuz konaklık yerden, gecelerini uykusuz, gündüzlerini susuz geçirerek geldiklerini anlattılar.⁸⁶²

Hiz. Peygamber de : "Sizleri yamaçlardan ve düzlerden buraya kadar getiren, kalbini imana yaklaştıran Allah'a hamdolsun." buyurdu. Zeyd'in elini avucunun içine alıp, ismini ve kim olduğunu sordu. Zeyd: " Ben Zeydû'l Hayl'im, şahadet ederimki Allah'tan başka İlah yoktur. Sen de O'nun kulu ve Resulüsündür."⁸⁶³ dedi. Hiz. Peygamber: " Sen Zeydu'l Hayl değilsin, Zeydû'l Hayr'sın" buyurdu.⁸⁶⁴ Hiz. Peygamber Beni Tayyi' temsilcilerine İslam'ı anlattı, onlar da Müslüman oldular.⁸⁶⁵

8.3.21. Fezare Oğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişleri

Hicretin dokuzuncu yılı Ramazan ayında, Hiz. Peygamber Tebuk'ten Medine'ye döndükten sonra, Fezareoğullarından bir heyet Medine'ye geldiler. İslam'a gireceklerini söylediler.⁸⁶⁶ Remle bint-i Halid'in evinde konakladılar.⁸⁶⁷

Hiz. Peygamber Fezareoğullarının hal ve durumlarını sordu. Onlarda kıtlıktan, yağmursuzluktan şikayetlendiler. Hiz. Peygamber'de onlar için dua etti.

⁸⁵⁸ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, II,301; İbn Hacer, İsabe, I, 572, İbn Esir'e göre, onuncu yılda. Bkz. El-Kamil, II, 299.

⁸⁵⁹ İbn Sa'd, Tabakat, I,321, İbn Esir, Üsdü'lgâbe, II, 301.

⁸⁶⁰ İbn Hişâm, Sire, IV, 224.

⁸⁶¹ İbn Sa'd, Tabakat, I,321.

⁸⁶² İbn Sa'd, Tabakat, I, 321.

⁸⁶³ Süheyli, Ravdulunf, VII, 449, Halebî, İnsanuluyun, III, 256.

⁸⁶⁴ İbn Esir, Üsdü'lgâbe, II, 301.

⁸⁶⁵ İbn Hişâm, IV, 224.

⁸⁶⁶ İbn Sa'd, Tabakat, I, 297.

⁸⁶⁷ İbn Seyyid, Uyunuleser, II, 332.

Özellikle de yağmur yağması konusunda. Hz. Peygamber onları bahşışleri ile yurtlarına uğurladı.⁸⁶⁸

8.3.22. Mürreoğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişleri ve İslam'a Girişleri

Hicretin dokuzuncu yılı Ramazan ayında Tebük'ten Medine'ye döndükten sonra Mürreoğullarından on üç kişilik temsilcilerin başında Haris b. Avf⁸⁶⁹ olduğu halde Medine'ye geldiler. Hz. Peygamber yurtlarının durumunu sordu. Haris b. Avf'da : “ Vallahi biz kuraklık ve kıtlığa uğradık⁸⁷⁰, bizim için Allah'a dua ederseniz”, Hz. Peygamber de “ Allah'ım onların yurdunu yağmurunla sula” diyerek dua etti.⁸⁷¹

Mürreoğulları temsilcileri Medine'de birkaç gün kaldıktan sonra, temsilcilerin bahşışlerini vermek üzere Bilal-i Habeşi'yi görevlendirdi. Ayrıca Hz. Peygamber Haris b. Avf'ı Mürreoğullarına vali tayin etti.⁸⁷²

8.3.23. Dâroğulları Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi ve İslam'a Girişleri

Dâroğulları temsilcileri de hicretin dokuzuncu yılı Ramazan ayında Medine'ye geldiler. On kişilik temsilciler Müslüman oldular. Hz. Peygamber, Dâroğullarının isteğini sordu ve onlara Vâdii'kurâ ile Şam arasında bulunan Habra ve Habrun⁸⁷³ Beytülmakdisten olan köyleri yazı ile verdi.⁸⁷⁴

⁸⁶⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 297.

⁸⁶⁹ Haris b. Avf daha evvel Müslüman olmuştu. Bk, İbn Esir, Üsdü'lgâbe, I, 409–410.

⁸⁷⁰ İbn Sa'd, Tabakat, I, 298.

⁸⁷¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 298.

⁸⁷² İbn Esir, Üsdü'lgâbe, I, 410.

⁸⁷³ Vadil Kura ile Şam arasında bulunur. Beytül Makdis köylerinden olup, Hz. İbrahim'in kabri, orada bulunmakta, Halilurrahman diye anılmaktadır. bk.Köksal M. Asım, a.g.e, IX, 357.

⁸⁷⁴ Belazuri, Futuhu'l-Buldan, I, 153.

8.3.24. Hemdan Temsilcilerinin Medine'ye Gelişi Ve İslam'a Girmeleri

Hız. Peygamber hicretin dokuzuncu yılında Ramazan ayında Tebük'ten döndüğü sırada, Hemdan'dan bir heyet, Dımam b. Malik başkanlığında Medine'ye İslam'a girmek isteğiyle geldiler.⁸⁷⁵

Heyetin içinde bulunanlardan Malik b. Nemat iyi bir şairdi. İlk konuşmayı o yaptı. Hız. Peygamber'in huzurunda ayağa kalkıp:” bunlar şehirlisi ve göçebesiyle Hemdanların eşrafındandırlar.⁸⁷⁶ Kendileri Resulullah'ın davetine icabet ettiler. Putlardan ayrıldılar. Onlar ahidlerini sözlerini dağlar yerinde durduğu ve Sala' mevkiinde ceylan yavruları gezdiği sürece bozmazlar.”⁸⁷⁷

Hız. Peygamber, Hemdanlıları övdü ve takdir buyurdu.⁸⁷⁸ Malik b. Nemat Hemdan üzerine Vali tayin edildi.⁸⁷⁹

8.3.25. Bölge Valisi Ferve b. Amr'ın İslam'a Girişi

Rumların Arabistan'a doğru uzanan bölgelerinin Valisi Ferve b. Amr Hız. Peygamber'e mektup ve hediyeler gönderdi. Ferve kendi kavminden Mesud b. Sa'd ismindeki bir adamla gönderdiği mektupta şunları yazdı:

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Peygamber Muhammed Resulullah'a. Ben İslamiyeti ikrar ve kalbimle tasdik ediyorum. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Ve ben şahadet ederim ki Muhammed Allah'ın Kulu ve Resulüdür.

O Meryem oğlu İsa'nın, Kendisinden sonra geleceğini müjdelemiş olduğu Peygamber'dir. Selam olsun sana.”⁸⁸⁰

Ferve b. Amr mektupla birlikte, Hız. Peygamber'e hediye olarak beyaz bir katır, bir at, bir merkeple ince elbiseler ve altın sırmalı atlas kaftan gönderdi.⁸⁸¹

⁸⁷⁵ İbn Hişâm, IV, 244, Yakubi, Tarih, II, 79.

⁸⁷⁶ İbn Hişâm, IV, 244.

⁸⁷⁷ İbn Hişâm, IV, 244.

⁸⁷⁸ İbn Sa'd, Tabakat, I, 341.

⁸⁷⁹ İbn Esir, Üsdü'l-gâbe, V, 51.

⁸⁸⁰ Diyarbekri, Hâmis, II, 163, İbn Sa'd, Tabakat, I, 355.

Elçi Mes'ud b. Sa'd Medine'de ağırlandı. Dönüşünde Hz. Peygamber elçiden şu mektubu cevap olarak Ferve b. Amr'a gönderdi:

“Allah'ın Resulü Muhammed'den, Ferve b. Amr'a. Sana selam olsun. Senden (İslam'a girişinden dolayı) Allah'a hamd ederim. Allah'tan başka İlah yoktur. Gönderdiğin elçin Mektupla birlikte katımıza geldi. O yüce Allah seni İslam dinine hidayet etmiş bulunmaktadır. Eğer sen işin gidişini düzeltirsen; Allah ve Resulünün emirlerine riayet edersen, namaz kılar, zekât verirken Cennet'e girersin. Sana selam olsun.”⁸⁸²

Rum Hükümdarı Kayser, Ferve b. Amr'ın Müslüman olduğunu haber alınca İslam'dan dönmesini ve Valiliğe geri atayacağını vaat etmesine rağmen, Ferve b. Amr İslam'dan dönmedi. Zindana atıldı, daha sonra boynu vurulup, cesedini Filistin'de Afra suyunun üzerine attılar.⁸⁸³

⁸⁸¹ İbn Sa'd, Tabakat, I, 281.

⁸⁸² Diyarbekri, Hâmis, II, 163.

⁸⁸³ İbn Hişâm, IV, 238.

SONUÇ

İhtidâ ve İslam'a giriş kavramı, İslam'a ferdi giriş örnekleri ve İslam'a toplu giriş örnekleri olarak iki bölüme ayırmak suretiyle incelediğimiz “ Hz Peygamber Devrinde İslamı Kabul Etme Örnekleri” konusu olayların tarihi seyri içinde araştırılmıştır.

Araştırmamız, Cebraî'lin Hz Peygamber'e İslam'ı tebliği ile başlamıştır. Hz Peygamber Yüce Allah'tan almış olduğu vahyi, Mekke ortamı içersinde önce en yakınlarına, gizli bir şekilde sundu ve İslam'a girişler de gizli oldu. Bu arada Dar-ı Erkam'ın konumunun İslam'a girişte büyük rol oynadığı tespit edildi. Bu olayları Dar-ül Erkam' da birleşmek, İslam'a girmek ve var olan gücün değerlendirilmesi sonucu açıktan tebliğ ve açıktan İslam'ı kabul izledi.

Mekke'lilerin İslam'a girişi iki aşamada zuhur etti: Birincisi İlk İslam toplumunun teşekkülünden önce İslam'ı kabul eden Mekkeliler. İkinci grup ise İslam toplumunun teşekkülünden sonra Bedir, Uhud, Hendek savaşlarıyla kendi güçlerini denedikten sonra Mekke'nin fethi sonucu genel af ile İslam'ı kabul eden Tulekâ grubu. Tulekâ grubunun keyfiyeti ve İslamı kabulü İslam tarihinde ayrıca araştırma konusu olabilir.

Mekke döneminde Akabe'de Medine'lilerin Hz Peygamberle buluşması tanışması İslam'ın Medine'liler tarafından kabulünü sağlamıştır. Medine'deki Evs ve Hazreç'in müteredditleri ise Bedir savaşından sonra İslam'ı kabul etmişler, Kuran- ı Kerim'e göre İslam tarihinde Bedir'den sonra İslam'a girenlerin keyfiyetleri değişmiştir. Bu değişiklik Kuran'ı Kerim'le tespit edilmiştir.

Hristiyan ve Yahudilerin İslam'ı kabulleri farklı zamanlarda, zeminlerde ve olaylarda olmuş, Yahudilerden İslam'ı kabul edenler az olmuştur.

Hicaz Bölgesinde Mekke, Medine, Taif üçgeni içersinde Taif, islami kabulde sonraya kalmıştır. Özellikle müttefiki olan Mekke müşriklerinin İslam'a girişini beklemişlerdir. Mekke'nin fethedilmesi ile de Taif'liler İslam'ı kabul etmişlerdir. Neticede İslam tarihinde, İslamı kabulde Müellefe-i Kulûb grubu oluşmuştur. Hz Peygamber Müellefe-i Kulûb grubundaki insanların hidayete ermeleri için, yapılması gereken en büyük iltifatı yapmıştır.

İslama giriş örnekleri içerisinde gazve ve seriyeler sonucu hidayete erenler olmuştur. Bunların sayısı barış yoluyla İslam'a girenlerin sayısından azdır.

İslamı kabul etme örnekleri ortaya çıktığında Hz Peygamber'in bir harb peygamberi⁸⁸⁴ değil bilakis Dünya tarihine barış peygamberi olarak geçmesi gerçeği bir daha vurgulanmış ve bilimsel olarak ispatlanmaya çalışılmıştır. Nitekim Araştırmacı M. Hamidullah'ın tespitleri İslamı kabul etme örnekleriyle de kuvvet kazanmıştır. Tesbit edilen gerçek, Hz Peygamber'in gücü ve kuvveti müntesibi arttıkça İslam'a girişte düşman güçlerinde telef oranı o derecede düşmüştür. Hamidullah beyin Hz Peygamberin Savaşları isimli eserinde şu sonuç islami kabulde en etkili rolü vurgulamaktadır. Şöyle ki: “....Acaba Temel hedefi düşman güçlerini yok etmek olan “savaş eylemi”nin de bir ahlâkı olabilir mi? Evet; ahlak denilen o ayırt edici değere inananlar için elbette ki savaşın da kendine özgü bir ahlâkı vardır. Hz Muhammed'in yönettiği savaşlar İnsanlık tarihi boyunca kayıtlara geçmiş toplumlar arası silahlı çatışmaların arasında en çarpıcı, en ileri ve en “ insani” örnekleri oluşturur. O kendi konuşlandığı asker sayısının üç katı, kimi zaman oniki katı ve daha fazla sayıda düşmanla savaşmış ve her zaman fiilen zafer kazanmıştır. Kurduğu devlet başlangıçta tamamı kendisine biat etmemiş küçük bir “ şehir-devlet”in birkaç caddesinden ibaret olarak doğmuş, günde ortalama 830 kilometre karelik bir oranla genişlemiş ve on yıl süren siyasal çatışmalardan sonra son nefesini verdiği sırada üç milyon kilometre kareden fazla bir alana yayılmıştır. Bu alan, Rusya hariç Avrupa büyüklüğünde ve o dönemde üzerinde milyonlarca insanın yaşadığı bir alandır. Söz konusu coğrafyanın tümünün fethinin ise savaş alanında düşman saflarında toplam ikiyüz elli dolayında insanın öldürülmesine mal olmuştur. Müslümanların kaybı ise 10 yıllık bir dönemde ortalama ayda bir şehittir. Hz Peygamber'in kutlu davası için yol arkadaşları ile birlikte ölümüne savaşırken insan hayatına verdiği bu değer, insanlık tarihinde kesinlikle eşsizdir. Ne öncesinde ne de sonrasında onun sergilediği bu “savaş ahlakı”yla kıyas kabul edilebilecek bir başka örnek daha yoktur.”

⁸⁸⁴ İslam Ansiklopedisi, ‘Muhammed’ mad. F.Buhl, VIII,466

KAYNAKÇA

- ABDULBÂKÎ, M. Fuad, el-Mu'cemu'l Müfehres, li Elfâzı'l Kur'an-ı Kerim, Beyrut, 1945.
- ABDURREZZAK, b. Hemmam es-San'anî, el- Musannef, I-XI, Beyrut, 1970–1975.
- AKYÜZ, Vecdi Prof Dr, Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadette İslam, I-V, İstanbul, 1994.
- ALGÜL, Hüseyin, İslam Tarihi, I-IV, İstanbul, 1986.
- ASIM EFENDİ, Kamus Tercümesi, el-Firûzâbâdi Mecdüddin Ebu Tahir Muhammed b. Yakub, el-Kâmûsu'l-muhît, (trc. Asım Efendi), I-III, İst. 1305.
- ASİLTÜRK, Mustafa, Taif Şehri ve Sakif Kabilesi, Ankara, 2005.
- BAKILLÂNÎ, Ebi Bekir b. et Tayyib, el-İnsâf, (thk. Muhammed Zahid el- Hasen el- Kevseri) Kahire, 1993.
- BELÂZURÎ, Ahmed b. Yahya b. Câbir b. Dâvud (279/892). Ensâbu'l-Eşrâf (thk. Süheyl Zekkâr). I-XIII, Beyrut, 1996.
- . Futûhu'l-Buldân Beyrut, 1991.
- BEYHÂKÎ, Ebu Bekr Ahmed b. El-Hüseyin b. Ali, es-Sünenü'l-Kübrâ, (thk, Ata Muhammed Abdulkadir I-XI, Beyrut, 1994.
- BUHARÎ, Tecrid Tercemesi, Sahih-i Buhari Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi, Ahmet. Naim, Kamil Miras, I-XII, İstanbul, 1948.
- el-BUHARÎ, Muhammed b. İsmail İbn Mugire, Sahihu'l Buhari, İst, 1981, I-VIII.
- el-BUTÎ, M. Said, Ramazan, Fıkhu's Sire Peygamberimizin Uygulamasıyla İslam, (trc, Ali Nar-Orhan Aktepe) İstanbul, 1992.
- el-CEVZÎ, İbn Kayyım, Zâdü'l Meâ'd, fi Hedy-i Hayrı'l İbâd, I-VI, Beyrut, 1992.

- el-CÜRCANÎ, Es- Seyyid Şerif Ali b. Muhammed b. Ali Seyyiddin Ebi'l Hasan el-Hüseyni, Kitabü't Ta'rifât, (thk, Dr. Abdulmun'im el-Hanefi), Beyrut, 1987.
- ÇAKIR, Mehmet, Kur'an-ı Kerim ve Türkçesi, Samsun, 2003.
- DERVEZE, İzzet, Asru'n Nebi, Kur'an'a Göre Hz Muhammed'in Hayatı,(trc. Mehmet Yolcu) I-III, İstanbul, 1989.
- DİNEVERÎ, Ahmed b. Davud, el-Ahbâru't Tivâl, Bağdat, ts.
- DİYARBEKRÎ, Hüseyin b. Muhammed, Tarihu'l Hamîs, fî Ahval-i Enfesi Nefîs, I-II, Beyrut ts.
- DÖNDÜREN, Hamdi, Şamil İslam Ansiklopedisi, İslam, I-III, İstanbul,1991.
- EBU NUAYM el-İsbehani, Delailü'n-Nübüvve, Haydarabad, 1369/1950.
- el-EZRÂKÎ, Ebu'l-Velid Muhammed b. Abdillâh (250/854) Ahbâr-u Mekke, (trc. Y.Vehbi Yavuz) İstanbul, 1980.
- el-MÜSLİM, el-Haccac, el- Kuşeyri, en- Nişaburi, Sahih-i Müslim,(thk. Muhammed Fuad Abdulbaki), Beyrut, ts.
- el-İSBEHÂNÎ, Hüseyin b. Muhammed, el-Müfredât fî Garibi'l Kur'an, İstanbul,1986
- es-SAN'ANÎ, Abdurrezzak b. Hemmam, el- Müsannef, I-XI, Beyrut, 1970–1975
- ES'AD, Mahmud, Tarih-i Din-i İslam, İstanbul,1983.
- EZRÂKÎ, Ahbâr-u Mekke, trc Yunus, Vehbi Yavuz, İstanbul, 1980.
- FAYDA, Mustafa, İslamın Güney Arabistana Yayılışı, Ankara, 1982.
- ---T.D.V.İ.A, " Muhammed" , XXX,420.
- GÜNER, Osman, Resulullah'ın Ehl-i Kitab'la Münâsebetleri, Ankara,1997.
- HANBEL, İmam Ahmed, Müsned, I-V, Beyrut, ts.
- HAKÎM, Müstedrek, I-IV, Beyrut,1990,
- HALEBÎ, Ali b. Burhaneddin, İnsanü'l Uyûn fî Sireti'l-Emîni'l-Me'mun (es-Siretü'l Halebiyye), I-III, Beyrut, ts.

HAMÎDULLAH, Muhammed, Hz. Peygamber'in Savaşları (trc. Salih Tuğ). İstanbul, 1981.

--- ---. Hz Peygamber'in İslam Öncesi Seyahatleri, A.Ü.İ..F.D, Ankara, 1980.

-----. İslâm Peygamberi (trc. Salih Tuğ). I-II, Ankara, 2003.

-----. Hz Peygamber'in Altı Orijinal Diplomatik Mektubu,(trc. Mehmet Yazgan) İstanbul,1990.

-----. “ el-Îlâf veya İslâm'dan Önce Mekke'nin İktisadi – Diplomatik Münasebetleri”. AÜİFD, IX, Ankara, 1961, 213–222.

--- ---. İslamın Hukuk İlmine Yardımları, nşr, Salih Tuğ, İst 1962.

HEYSEMÎ, Nudeddin Ali b. Ebi Bekr, Mecme'u'z Zevâid ve Menba'u'l Fevâid, I-X, Beyrut, 1986.

HİZMETLİ, Sabri, İslam Tarihi (İlk Dönem), Ankara, 1999.

İBN ABDİLBER, Ebu Ömer Yusuf, el-İstîâb fî Ma'rifeti'l-Ashâb, thk, Ali Muhammed el-Bicavi, I-IV, Kahire, 1970.

İBN HABİB, Muhammed b. Habib el-Haşimi, el-Muhabber, 1942.

İBN HACER, Şehabuddin Ebi'l Fadl Ahmed Ali b. Muhammed, el-İsâbe fî Temyizi's-Sahâbe, I-VIII, Beyrut, 1853.

İBN HALDUN, Ebu Zeyd Veliyyüddin Abdurrahman b. Muhammed, Tarih-u İbn-i Haldun, I-VII, Beyrut,1992.

İBN HİŞÂM, Ebu Muhammed Abdulmelik (218/833). es-Sîretu'n-Nebeviyye (thk. Mustafa es-Sakkâ). I-IV, Beyrut, Lübnan, 1985.

İBNU'L-ESÎR, İzzüddin Ebu'l Hasen Ali b. Ebi'l Kerem Muhammed b. Muhammed b. Abdilkerim b. Abdulvahid eş Şeybânî (thk.Ebi'l Fida Abdullah el-Kâdi). el-Kâmil fi't-Târîh, I-X, Beyrut,1987.

-----. Üsdü'l-Gâbe fi Ma'rifeti's-Sahâbe. thk. Muhammed İbrahim el-Benna, Muhammed Ahmed Aşır I-VII, Beyrut, 1994.

- İBN İSHÂK, Muhammed b. İshak b. Yesar, Siret'ü ibn İshak Kitabü'l Megazi, (thk. Muhammed Hamidullah) 1981.
- İBN KAYYIM, el Cevziyye, Şemseddin Ebu Abdillâh Muhammed b. Bekir Zadü'l-Meâd fi Hedy-i Hayri'l-İbâd, I-VI, Beyrut, 1992.
- İBN KESÎR, Ebu'l-Fida el-Hâfız (774/1372). el-Bidâye ve'n-Nihâye (thk. Ahmed Ebu Mülhim ve arkadaşları). I-XIV, Kahire, 1992.
- Tefsîru'l-Kur'ânî'l-Azîm. I-IV, Ürdün, 1990.
- --- Siret'ü'n-Nebeviyye, (thk. Mustafa Abdulvahid), I, IV, Kahire, 1966.
- İBN KUTEYBE, Ebu Muhammed Abdullah b. Müslim (276/889). el-Maârif (tsh. Dr. Servet Ukkâş). Mısır, 1992.
- İBN MANZUR, Cemalüddin Muhammed b. Mukrim İbn Manzum, Lisanü'l Arab, I, XV, Beyrut, 1990.
- İBN SA'D, Muhammed (230/884). Kitabu't-Tabakâtü'l-Kübra , I-VIII, Beyrut, 1905.
- İBN SEYYİDİNNÂS, Uyunu'l-Eser fi Fununi'l Megazi ve's-Şema'il ve's-Siyer, I-II, Beyrut, 1992.
- IZUTSU, Toshihiko, Kuran'da Allah ve İnsan, trc. Süleyman Ateş, Ankara, 1975.
- KASTALÂNÎ, Ahmed b. Muhammed, Mevahibü'l Ledünniyye, (Zürkani Şerhi), I-VIII, Beyrut, ts.
- KÖKSAL, Mustafa Asım, İslam Tarihi, Mekke Dönemi, I-VI, İstanbul, 1987.
- --- Medine Dönemi, I-XI, İstanbul, 1969.
- ---, T.D.V.İ.A, İst, 1993, 'Daru'l Erkam' mad, VIII, 520–521.
- KÖSE Ali, T.D.V.İ.A, 'İhtida' mad, XXI, İst, 1993.
- --- Neden İslamı Seçiyorlar, İst, 1997.
- KUR'AN-I KERİM MEALİ, Hayrettin Karaman ve Arkadaşları, D.İ.B, Ankara, 2001.
- KURTUBÎ, Muhammed b. Ahmed , el-Cami' li-Ahkâmi'l-Kur'an, I-XX, Beyrut, 1987.

MAHMUD, İbrahim, (derleyen: Mustafa, Özel) Tarih Risaleler, İslam'dan Önce Mekke'de Sosyal ve İktisadi Şartlar, Makale, İst, 1995.

MUTÇALI, Serdar, Arabça-Türkçe Sözlük, İst, 1995.

NEDVÎ, Ahmet Şah Muimüddin, Büyük İslam Tarihi Asr-ı Saadet Ashabı Kiram, (trc. Ali Genceli), I-V İstanbul, 1967.

--- --- Asrı Saadette Peygamberimizin Tebligat ve Talimatı, (trc, Ali Genceli) I-V İstanbul, 1967.

NİŞABURÎ, Ebi Abdillâh Muhammed, Müstedrek, (thk. Mustafa Abdulkadir Ata), Beyrut, 1990.

OKİÇ, M. Tayyib, İslamiyet'te İlk Nüfus Sayımı, A.Ü.İ.F. Dergisi, VII, 11–20, Ankara, 1958–1959.

ÖNKAL, Ahmet, Resulullah'ın İslam'a Davet Metodu, Konya, 1981.

ÖZKUYUMCU, Nadir, Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadet'te İslam, Asrı Saadette Hıristiyanlarla İlişkiler, I-V, İst, 1995.

ÖZSOY, Ömer, Güler, İlhami, Konulara Göre Kur'an (Sistematik Kur'an Fihristi), Ankara, 2001 .

RAHMAN, Afzalur, Sîret Ansiklopedisi "Encyclopædia of Seerah" (trc. Kenan Dönmez). İstanbul, 1988.

SARIÇAM, İbrahim, Hz Muhammed ve Evrensel Mesajı, Ankara, 2001.

SEMHUDÎ, Vefau'l Vefa bi Ahbari'l Mustafa, Mısır, 1329.

SEZİKLİ, H. Ahmet, İslam Toplumunun Teşekkülünde Hz Muhammed'in Karşılaştığı Engeller, Bursa, 1984 (Basılmamış Mastır Tezi).

--- --- Hz Peygamber Devrinde Nifak Hareketleri, Ankara, 2001.

SİNANOĞLU, Mustafa, T.D.V.İ.A, "İslam ", XXIII, İstanbul, 2001.

SÜHEYLÎ, Ebu'l-Kasım Abdurrahman b. Abdullah (581/1185). Er-Ravdu'l-Unf. I-VII, Kahire, 1382/1967.

ŞAKİR, Mahmud, et-Tarihu'l İslami, I-XXI, Beyrut, 1994.

- ŞİBLİ, Mevlana, Asr-ı Saadet (İslam Tarihi), (trc. Ömer Rıza Doğrul), I-V İstanbul, 1977.
- TABERİ, Muhammed, b. Cerir et-Taberi, Tarihu'r-Rusül vel'l-Mülük, (thk. Muhammed Ebu'l Fadl İbrahim), I-X, Kahire, 1979.
- TİRMİZİ, Ebi İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, el-Cami'u's Sahih Sünenü't Tirmizi, (thk. Ahmed Muhammed Şakir) Beyrut, 1987.
- UBEYDİ, Abdulcebbar Menasi, et-Taif,ve Devru Kabilet'i Sakifi'l Arabiye, 1982/1402 Riyad.
- VAKİDİ, Muhammed b. Ömer, Kitabü'l Megazi, (thk. Dr. Marsden Jones), I-II London,1966.
- YAKUBİ, Ahmed b. Ebi Ya'kub b. Cafer b. Vehb, (İbn Vazıh) Tarihu'l Yakubi, I-II, Beyrut, 1960.
- YAKUTU'L Hamevi Ebu Abdullah b. Abdullah, Mu'cem'ul Buldan, I-V, Beyrut,1957–1968.
- YAVUZ, Yusuf Şevki, T.D.V.İ.A,"Bezm-i Elest" VI, İst, 1992.
- YAZIR, Elmalılı Muhammed Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, I-X, İstanbul, 1979.
- ZEHEBİ, Şemseddin Muhammed b. Ahmed b. Osman, Siyer-i A'lami'n-Nübela (Thk, Arnavut-Şuayb), I-XXV, Beyrut, 1993.
- ZÜRKANİ, Ebu Abdullah Muhammed b. Abdulbakî b. Yusuf, Şerhu'l-Meva'hibü'-Ledün'niye, I-VIII, Beyrut, 1993.

ÖZET

“ Hz Peygamber Döneminde İslam’ı Kabul Etme Örnekleri “ ile ilgili araştırma konusu, Giriş ve iki bölümde incelenmiştir. Girişte İhtida ve İslam’a giriş kavramı araştırılmıştır. Bu kelimelerin farklı olarak kullanılış biçimleri ele alınmaya çalışılmıştır.

Birinci bölüm, ferdi İslam’a giriş örneklerini ihtiva eder. Bunlar Cebrail’in Hz Peygamber’e İslamı Tebliği, İslam’a gizli giriş, İslam’a ilk girenler, Dar’ı Erkam’ın İslam’a girişte ve İslam tarihindeki yeri, İslam’a açıktan giriş örnekleridir.

İkinci bölümde; İslam’a toplu giriş örnekleri incelenmektedir. Toplu giriş örneğinin ilkinin, Hıristiyan heyetinin İslam’a girişi, Medine’lilerin İslam’a girişinin Akabe biatlerinde Hz Peygamber’le buluşmalarıyla başladığı, Bedir zaferinin İslam’a girişlerdeki önemi, Medinelilerin İslam’a girişi, Mekkelilerin İslam’a girişi ile Tüleka Grubu örneği. Hevazin ve Sakif kabilelerinin İslam’a girişi ile Müellefe-i Kulub örneğinin oluşması. İslam’a davet için yapılan seriyye ve gazvelerin sonucu İslam’a giriş örnekleri, ayrıca İslam’ı din olarak kabul edenler. Hz Peygamber’in hükümdarlara mektuplar ve elçiler göndermesi sonucu İslam’a girme örnekleri; İslam’a girmek için Medine’ye gelen, şahıslar, heyetler ve kabile temsilcileri örneklerinden ibarettir.

ABSTRACT

The investigation subject which is about the examples of conversion to Islam in the age of Prophet Muhammad has been studied in the introduction and following two chapters. In introduction chapter the term of converting to Islam has been studied.

First chapter consists of individual conversions to Islam. These are Hanifs, the call of Gabriel to Muhammad and secret conversions to Islam, those who converted first, the role of House of Arkam in accepting Islam and in history of Islam and examples of apparent acceptations.

In the second chapter, the model of collective acceptance has been analyzed. In an order these are ; the fact that convertinon to Islam for Madinian public has started with meeting Muhammed (sav) at Akabe , the effect of Badir battle on their acceptance of Islam, converting of Madina, converting of Makka and the sample of group of Tuleka, conversion of Havazin and Sakif tribe and Muallafa-ı Kulub ,the conversions to Islam as a result of the battles (Sariya and Gazva) , those who accepted to live under the order of Prophet Muhammad and lived as they wished, those who converted as a result of the letters and the messengers who Muhammad (sav) sent to the rulers and finally the samples of people committees, representatives of the tribes.